

ЧИНШОВА ШЛЯХТА НА ПОДІЛЛІ І ПІВДЕННІЙ ВОЛИНІ У 1740—1770-х РОКАХ.

I. КІЛЬКІСТЬ І ПЕРСОНАЛЬНИЙ СКЛАД

(На документальних матеріалах з маєтків Жевуських)

Унаслідок еволюції шляхетського стану в Речі Посполитій XVI—XVIII ст. відбулось його значне майнове розшарування (диференціація): на одному полюсі опинилася порівняно невелика група магнатських родів, представники яких виступали власниками великих маєткових комплексів, на другому — доволі численні групи, що склалися з різних категорій малоземельної або безземельної шляхти. Серед останніх у XVIII ст. виділяється так звана чиншова шляхта, яка мешкала в магнатських маєтках і винаймала та обробляла власними силами невеличкі ділянки панської землі, за що сплачувала власникові маєтку грошову ренту (чинш). На кінець XVIII ст. в Речі Посполитій, за підрахунками Емануеля Ростворовського, мешкало близько 150 тисяч чиншової шляхти, що становило $1/5$ шляхетського стану або приблизно 1,5 відсотка населення усієї країни. Більшість чиншової шляхти зосереджувалась у магнатських латифундіях в Україні й у Великому князівстві Литовському¹.

Мета нашої розвідки — розглянути на основі матеріалів маєтків магнатської родини Жевуських становище чиншової шляхти в Подільському і Волинському воєводствах у 40—70-х роках XVIII ст.: чисельність чиншових шляхтичів і їхній персональний склад, сплату ними чиншу, розміри земельних наділів, якими вони користувалися, їхній спосіб господарювання, додаткові (крім хліборобства) господарські заняття, виконання ними різних службових обов'язків, ставлення до них адміністрації та власників маєтків тощо. У статті також торкаємося низки питань, що стосуються інших аспектів маєткового життя (процес і ступінь заселеності, прибутковість та інше) і формально виходять за межі нашого дослідження; на нашу думку, без їх висвітлення представити місце чиншової шляхти в тодішньому суспільстві було б неможливо.

Родина Жевуських — це Міхал-Юзеф, подільський воєвода в 1762—1770 рр., його дружина Францішка (займалася господарськими справами після смерті чоловіка в 1770 р.) та сини Францішек і Казімеж — у вказаний період вони володіли рядом розмічених на Поділлі й півдні Волині

¹ Rostworowski E. Ilu było w Rzeczypospolitej obywateli szlachty? // Kwartalnik Historyczny.— Warszawa; Poznań, 1988.— T. XCIV, zes. 2.— S. 31—34.

та об'єднаних у кілька ключів поселень, що творили єдиний маєтковий комплекс². Майнова документація, яка утворилась унаслідок його функціонування і нині зберігається у Центральному державному історичному архіві України у Львові (ф. 181 (Ляницькоронські), оп. 2), послужила джерельною базою для нашого дослідження.

Перед тим, як перейти до встановлення кількості й персонального складу чиншової шляхти у маєтках Жевуських, варто спинитися на специфіці нашої праці з джерелами. Підставою для укладення переліків чиншової шляхти, котра мешкала в маєтках Жевуських, послужили інвентарні описи цих маєтків — щорічні списки їх мешканців (власне, домогосподарів) із зазначенням повинностей останніх та визначенням загального прибутку. Укладачі інвентарних описів у багатьох випадках (особливо якщо шляхтичів у маєтку було небагато і їх записували не окремо, а серед підданих) не вказували належності того чи іншого господаря до чиншової шляхти. Тож у таких випадках при визначенні шляхтичів ми орієнтувалися на такі ознаки „шляхетності“: шляхетський характер прізвища (закінчення на *-ський*, *-цький*), відсутність імені (шляхтичів уписували тільки за прізвищами; лише у разі, коли в маєтку мешкали шляхтичі з однаковим прізвищем, вказувалися їхні імена), специфічний характер повинностей (крім сплати чиншу, шляхтич не мав виконувати інших повинностей, зокрема не відробляв панщини). Причому до уваги бралися усі три ознаки, оскільки, по-перше, піддані могли мати подібні до шляхетських прізвища; по-друге, подекуди піддані могли бути записані без імен; по-третє, повинності частини підданих в окремих маєтках обмежувалися сплатою чиншу — такі випадки подаємо далі в тексті і примітках. Зважаючи на те, що деякі особи мешкали в маєтках короткий проміжок часу (1—2 роки), а укладачі інвентарних описів часто припускалися похибок при вписанні прізвищ або повинностей, слід ураховувати можливість нашої помилки при визначенні/невизначенні поодиноких шляхтичів.

Найбільшим осередком шляхти серед подільських і волинських маєтків Жевуських був розташований у східній частині Подільського

² Про подільські і південноволинські маєтки Жевуських див.: Овсінський Ю. В. Фільваркове господарство в Подільському воєводстві Речі Посполитої у XVIII ст. / Дис. ... канд. іст. наук.— Львів, 2005; Його ж. Книги розпоряджень Міхала Жевуського адміністрації маєтків у Подільському і Волинському воєводствах (30—70-ті роки XVIII ст.) // Записки Наукового товариства ім. Шевченка. Праці Комісії спеціальних (допоміжних) історичних дисциплін.— Львів, 2000.— Т. ССXL.— С. 53—71; Його ж. Фільваркова адміністрація подільсько-волинських маєтків Міхала Жевуського в 40—70-х роках XVIII ст. // Вісник Львівського університету. Серія історична.— Львів, 2001.— Вип. 37.— Част. 1.— С. 198—213 та інші. Загальні праці про функціонування магнатських маєтків на Поділлі й півдні Волині див.: Баранович А. И. Магнатское хозяйство на юге Волини в XVIII в.— Москва, 1955; Маркина В. А. Магнатское поместье Правобережной Украины второй половины XVIII в. (Социально-экономическое развитие).— К., 1961; Serczyk W. A. Gospodarstwo magnackie w województwie podolskim w drugiej połowie XVIII wieku.— Wrocław; Warszawa; Kraków, 1965. Про стан заселеності Подільського воєводства в першій половині XVIII ст. і колонізаційні процеси див.: Крикун М. З історії заселення Подільського воєводства в першій половині XVIII ст. // Вісник Львівського університету. Серія історична.— Львів, 1965.— [Вип. 2].— С. 72—76; Його ж. Втечі на Поділлі в першій половині XVIII ст. // Там само.— Вип. 3.— С. 61—67; Його ж. Колонізація Подільського воєводства у першій половині XVIII ст. // Український історико-географічний збірник.— К., 1972.— Вип. 2.— С. 85—104.

вояводства Лучинецький ключ, до складу якого, крім самого містечка Лучинці з передмістями Громівка, Вітрянка і Підвалля, у різні періоди входили села Лучинчик, Млинівка, Горай (Згорай), Плосььке, Немирче і Вінож (останні два згадуються тільки до 1761 р.), а також Сугаки (з 1764 р.).

Згідно з інвентарними описами³, початково — у 1746—1753 рр. — кількість шляхти в поселеннях Лучинецького ключа була незначною. Більшість її в той період мешкала на лучинецьких передмістях — на Підваллі і „за греблею“ на Вітрянці⁴. Це були Більський* — у 1746—1748 рр. тримав халупу, у 1749—1750 рр. перебував „на услугі“, Більський Матій (?) — у 1753 р. платив 4 злотих чиншу, Боярський — у 1746—1747 рр. тримав халупу, Зайончковський — у 1752 р. на нього записані, очевидно, помилково, повинності як на підданого в сумі 14 зл. (по 6 зл. від двох волів, 1 зл. за одну корову, за двох биків у третьому році), у 1753 р. платив по 6 зл. від двох волів, Лозинський — у 1746—1748 рр. тримав халупу, у 1750 р. записаний як „stary do lasu“, Лозинський Олександр — у 1751 р. „до лісу“, Лозинський Василій — у 1752—1753 рр. лісничий.

У селах ключа в той період шляхти майже не було, лише у Віножі в 1748—1752 рр. мешкав Ільницький — у 1749—1751 рр. перебував „на услугі“, у 1752 р. „до лісу“⁵, а в Лучинчику в 1752—1753 рр. Петрушевський виконував функції лісничого⁶.

З середини 1750-х років число шляхти в Лучинецькому ключі поступово зростає, а в 1760—1770-х роках — значно. Очевидно, осадження шляхтичів у поселеннях Лучинецького ключа було спричинене намаганням адміністрації підвищити прибутки з маєтків. Справді, у середині — другій половині 1750-х рр. сумарний розмір чиншу, що збирали зі шляхти, яка проживала в ключі, зріс удесятеро (1754 р.— 10 зл., 1755 р.— 42, 1756 р.— 46, 1757 р.— 82, 1758 р.— 56, 1759 р.— 98, 1760 р.—

³ Інвентарні описи Лучинецького ключа 1746 р. (Центральний державний історичний архів України у Львові (далі — ЦДІА України у Львові), ф. 181, оп. 2, спр. 796, арк. 1—9), 5 червня 1747 р. (Там само.— Арк. 10—18), 26 березня 1748 р. (Там само.— Арк. 19—28, 81—84), 1749 р. (Там само.— Арк. 34—41, 85—87), 1750 р. (Там само.— Арк. 42—52), 1751 р. (Там само.— Арк. 53—64), 1752 р. (Там само.— Арк. 65—71, 88—90), 30 березня 1753 р. (Там само.— Арк. 72—80, 91—93), 20 березня 1754 р. (Там само.— Спр. 864, арк. 19—32), 28 березня 1755 р. (Там само.— Арк. 74—86), 28 березня 1756 р. (Там само.— Арк. 139—151), 6 жовтня 1757 р. (Там само.— Арк. 204—215), 28 березня 1758 р. (Там само.— Арк. 264—275), 28 березня 1759 р. (Там само.— Арк. 315—326), 28 березня 1760 р. (Там само.— Спр. 865, арк. 18—29), 1761 р. (Там само.— Спр. 797, арк. 1—11), 1762 р. (Там само.— Арк. 12—19), 1763 р. (Там само.— Спр. 799, арк. 1—9), 1764 р. (Там само.— Арк. 20—30), 1765 р. (Там само.— Спр. 800, арк. 1—12), 1766 р. (Там само.— Арк. 13—24), 1767 р. (Там само.— Спр. 801, арк. 1—12), 1768 р. (Там само.— Арк. 13—24), 25 березня 1769 р. (Там само.— Спр. 802, арк. 1—12; спр. 803, арк. 26—37), 25 березня 1770 р. (Там само.— Спр. 802, арк. 13—24; спр. 803, арк. 67—78), 25 березня 1771 р. (Там само.— Спр. 803, арк. 111—126; спр. 804, арк. 1—16), 25 березня 1772 р. (Там само.— Спр. 803, арк. 189—201; спр. 804, арк. 17—28), 25 березня 1773 р. (Там само.— Спр. 803, арк. 249—261; спр. 805, арк. 1—13), 25 березня 1774 р. (Там само.— Спр. 803, арк. 315—327; спр. 805, арк. 14—26), 25 березня 1775 р. (Там само.— Спр. 803, арк. 371—383; спр. 805, арк. 27—39), 25 березня 1776 р. (Там само.— Спр. 803, арк. 441—461).

⁴ Там само.— Спр. 796, арк. 3—4, 12—13, 21, 36, 44, 55, 67, 75.

* Тут і далі прізвища та імена шляхтичів виділено прямим, а у списку подано за алфавітним порядком.

⁵ ЦДІА України у Львові, ф. 181, оп. 2, спр. 796, арк. 51, 63, 84, 87, 90, 93.

⁶ Там само.— Арк. 69, 79.

106 зл.); щоправда, його частка в загальному річному прибутку з Лучинецького ключа залишалася невеликою. Останній у 1754—1760 рр. коливався у межах 12—15 тисяч злотих, у тому числі 9—11 тисяч давала оренда корчми, а ще 5—6 тисяч, у тому числі 4—5 тисяч від оренди корчми, приносили села Немирче і Вінож¹.

У власне містечку Лучинець, де крім 5—15 міщанських родин мали господарства кількадесят підданих (у 1768 р. тут мешкали 45 господарів-підданих з 29 синами*, які ще не мали власних господарств), чиншова шляхта ніколи не проживала (можливо, шляхтянкою була вдова Костецька, яка в 1754 р. сплачувала 3 зл. подорожчини, у 1755—1756 рр.— 3 зл. пішого чиншу), натомість вона часто осідала на лучинецьких передмістях (див. Табл. 1).

Таблиця 1

**Співвідношення кількості господарств підданих і шляхти
в містечку Лучинець у 1754—1776 рр.**

Роки	Власне містечко		Передмістя Вітранка		Передмістя Громівка		Передмістя Підвалля	
	кількість господарств (землі в користуванні, у шнурях)							
	підданих (не враховуючи міщан)	шляхти	підданих	шляхти	підданих	шляхти	підданих	шляхти
1754	65	—	21	4	72	—	35	—
1755	63	—	20	4	72	—	35	—
1756	49	—	19	4	73	—	43	—
1757	55	—	17	6	64	3	30	1
1758	55	—	17	6	61	2	29	—
1759	57	—	16	6	62	2	26	—
1760	59	—	17	5	62	3	28	—
1761	57	—	17	7	60	2	31	—
1762	55	—	18 + 5 слободян	7	60	2	31	—
1763	50	—	27	6	64	2	37	—
1764	48	—	29	8 + 2 слободян	65	2	39	—
1765	54	—	14	12	70	2 + плац	36	—
1766	52	—	14	11	70	2 + плац	34	—
1767	51	—	16	11	63	2	32	1
1768	45	—	14	11	63	1	28	1
1769	43	—	12	11	59	2	25	1
1770	37	—	10	11	52	2	22	1
1771	37	—	10	11	54	2	24	—
1772	32 [160 ½]	—	10 [93]	11 [119 ½]	52 [463 ½]	2 [30?]	25 [185]	—
1773	33	—	11 [111 ½]	13 [123]	49	2 [22 ½]	26	—
1774	36	—	9 [54]	11 [119 ½]	51	3 [45]	27	—
1775	35	—	11 [108]	11 [119 ½]	52	3 [45]	30	—
1776	36	—	13	11 [119 ½]	55	3 [45]	30	—

¹ ЦДІА України у Львові, ф. 181, оп. 2, спр. 864, арк. 31 зв.—32, 85 зв.—86, 150 зв.—151, 214 зв.—215, 274 зв.—275, 325 зв.—326; спр. 865, арк. 28 зв.—29.

* Тут і далі сумарну кількість господарств та розмір земельних наділів подаємо переважно за підрахунками укладачів інвентарних описів маєтків.

На найбільшому за кількістю населення лучинецькому передмісті **Громівка** (у 1768 р. тут мешкали 63 господарі-піддані із 76 синами, які ще не мали власних господарств) шляхта почала осідати з 1757 р., проте в наступні роки її число залишалося невеликим: тут тримають господарства від одного до трьох шляхтичів. Зокрема, у 1757—1776 рр. на Громівці мешкали шляхтичі*:

- Бачинський у 1770—1776 рр. (1770—1775 рр.— 9 зл. [1770—1771 рр.— 1 т., 1773—1775 рр.— 7 ½ ш.], 1776 р.— 13 зл. [7 ½ ш.]);
 Карпинський у 1774—1776 рр. (1774—1775 рр.— 18 зл. [15 ш.], 1776 р.— 26 зл. [15 ш.]);
 Косинський у 1757, 1760—1769 рр. (1757, 1760—1762 рр.— 4 зл., 1763—1764 рр.— 6 зл. [1 т.], 1765—1768 рр.— 9 зл. [1 т.], 1769 р.— 8 зл.);
 Подгородецький у 1757—1760 рр. (4 зл.; у 1759—1760 рр.— ще по 1 зл. рогощини від 1 нетяглового коня);
 Ремезовський у 1765—1767 і 1769 рр. (9 зл. [1 т.]);
 Яворський у 1757—1764 рр. (1757—1762 рр.— 4 зл. [у 1757, 1759—1762 рр.— ще по 1 зл. рогощини від 1 нетяглового коня], 1763—1764 рр.— 6 зл. [1 т.]; у 1765—1766 рр. його „рлс“ був пустим);
 Ящинський у 1770—1776 рр. (у 1770—1775 рр. як дозорця скарбових пасік не платив чиншу; 1772, 1774—1775 рр.— 22 ½ ш., 1773 р.— 15 ш., 1776 р.— 39 зл. [22 ½ ш.]).

На **Підваллі**, яке було другим за кількістю населення (у 1768 р. тут мешкали 28 господарів-підданих із 27 синами, які ще не мали власних господарств), шляхта в 1754—1776 рр. з'являється епізодично і на короткий час: 1757 р. тут мав господарство шляхтич Марковський (мав сплачувати 4 зл. пішого чиншу), у 1767—1770 рр.— шляхтич Мацежанський (сплачував 9 зл. чиншу від 1 тягла)⁸.

Найбільше чиншової шляхти проживало на найменшому лучинецькому передмісті **Вітрянка** (у 1768 р. тут було 14 господарів-підданих із 15 синами, які ще не мали власних господарств), де її частка поступово зросла до половини мешканців. У 1754—1776 рр. тут мали господарства шляхтичі:

- Анджейовська (Єнджейовська, вдова) в 1769—1772 рр. (1769 р.— 18 зл. [2 т.], 1770 р.— 6 зл., 1771—1772 рр.— 9 зл. [1771 р.— 1 т., 1772 р.— 7 ½ ш.]);
 Анжейовський (Єнджейовський) у 1764—1776 рр. (у 1767—1775 рр. як лісничий, у 1776 р. як дозорця скарбових пасік не платив чиншу; 1764 р.— 12 зл. [2 т.], 1765—1766 рр.— 18 зл. [2 т.], 1772, 1774 рр.— 30 ш., 1776 р.— 22 ½ ш.);
 Більський (у 1761—1776 рр. записаний як „старий“) у 1754—1776 рр. (1754 р.— 4 зл. [2 воли], 1755—1757, 1763—1764 рр.— 12 зл. [2 т.], 1758—1762 рр.— 6 зл. [1 т.], 1765—1775 рр.— 18 зл. [1765—1771 рр.— 1 т., 1772—1775 рр.— 15 ш.], 1776 р.— 26 зл. [15 ш.]);

* Тут і далі у переліках подаємо прізвище й ім'я (за наявності) шляхтича, роки, коли він тримав господарство, та в дужках інформацію про розміри сплачуваного ним чиншу і його земельного наділу, а також додаткові відомості. Тут і далі скорочення: т.— тягло, ш.— шнур, зл.— злотий, гр.— гріш.

⁸ Очевидно, зайняв земельний наділ підданого Ілька Коломийця, який у 1766 р. платив 4 зл. пішого чиншу і 15 гр. райтарщини (ЦДІА України у Львові, ф. 181, оп. 2, спр. 800, арк. 15).

- Більський Станіслав у 1761—1776 рр. (у 1776 р. як лісничий не платив чиншу; 1761 р.— 4 зл., 1762 р.— 6 зл. [1 т.], 1763—1764 рр.— 12 зл. [2 т.], 1765—1769, 1771—1775 рр.— 18 зл. [1765—1769, 1771 рр.— 2 т., 1772—1775 рр.— 15 ш.], 1770 р.— 9 зл. [1 т.], 1776 р.— 22 ½ ш.);
- Блажевський (Глажевський) у 1764—1768 рр. (1764 р.— 12 зл. [2 т.], 1765 р.— 18 зл. [2 т.], 1766—1768 рр.— 9 зл. [1 т.]);
- Богатко в 1769—1776 рр. (1769, 1771—1775 рр.— 9 зл. [1769, 1771 рр.— 1 т., 1772—1775 рр.— 7 ½ ш.], 1770 р.— 6 зл., 1776 р.— 13 зл. [7 ½ ш.]);
- Вітковський Антоній у 1761—1762 рр. (6 зл. [1 т.]);
- Воронецька в 1775 р. (9 зл. [7 ½ ш.]);
- Воронецький у 1772—1774, 1776 рр. (1772—1774 рр.— 9 зл. [7 ½ ш.], 1776 р.— 13 зл. [7 ½ ш.]);
- Гнатівський у 1757—1776 рр. (у 1776 р. як вїт громади і намісник шляхти не платив чиншу; 1757, 1771—1775 рр.— 6 зл. [1757 р.— 1 т., 1772—1775 рр.— 3 ½ ш.], 1758—1762 рр.— 4 зл., 1763—1764 рр.— 12 зл. [2 т.], 1765—1769 рр.— 18 зл. [2 т.], 1770 р.— 9 зл. [1 т.], 1776 р.— 3 ½ ш.);
- Дегзда в 1757—1759 рр. (1757—1758 рр.— 6 зл. [1 т.], 1759 р.— 4 зл.);
- Зайончковська (вдова) в 1770—1776 рр. (1770—1775 рр.— 9 зл. [1770—1771 рр.— 1 т., 1772—1775 рр.— 7 ½ ш.], 1776 р.— 13 зл. [7 ½ ш.]);
- Зайончковський (Зайонцовський; у 1759—1760 рр. Йосиф) у 1754—1769 рр. (1754 р.— 4 зл. [2 воли], 1755—1756 рр.— 12 зл., 1757 р.— 12 зл. [2 т.; очевидно, помилково ще 2 зл. подорожчини і 1 четверик осипу вівса], 1758—1759, 1761—1762 рр.— 6 зл. [1 т.], 1760 р.— 6 зл. чогишу, 1 зл. рогишки [від 1 корови], 1763—1764 рр.— 12 зл. [2 т.], 1765—1769 рр.— 18 зл. [2 т.]);
- Зайончковський Мацей у 1775—1776 рр. (1775 р.— 9 зл. [7 ½ ш.], 1776 р.— 13 зл. [7 ½ ш.]⁹);
- Зєбровський (Зьобровський, Зембровський) у 1766—1771 рр. (1766—1768 рр.— 18 зл. [2 т.], 1769—1771 рр.— 9 зл. [1 т.]);
- Лозинський Василій у 1754—1774 рр. (у 1754—1766 рр. як лісничий не платив чиншу; 1767—1769 рр.— 18 зл. [2 т.], 1770—1774 рр.— 9 зл. [1770—1771 рр.— 1 т., 1772—1774 рр.— 7 ½ ш.]);
- Лозинський Олександр у 1763—1769 рр. (1763—1764 рр.— 12 зл. [2 т.], 1765—1769 рр.— 18 зл. [2 т.]);
- Маковецький (записаний як „пан“) у 1773 р. (18 зл. [2 т.]);
- Молодецький у 1773—1776 рр. (1773—1775 рр.— 9 зл. [7 ½ ш.], 1776 р.— 13 зл. [7 ½ ш.]);
- Пйотровська в 1765—1766 рр. (4 зл.);
- Рачковський у 1773 р. (6 зл. [3 ½ ш.]);
- Ремішевський у 1770—1776 рр. (1770—1775 рр.— 18 зл. [1770—1771 рр.— 2 т., 1772—1775 рр.— 15 ш.], 1776 р.— 26 зл. [15 ш.]);
- Савицький у 1754—1762 рр.— (1754 р.— 2 зл. [1 віл], 1755—1756, 1760 рр.— 6 зл., 1757 р.— 12 зл. [2 т.], 1758, 1761—1762 рр.— 6 зл. [1 т.], 1759 р.— 4 зл.);
- Сивицький (Сівецький, Севицький) у 1764—1768, 1771—1776 рр. (у 1764 р. як слободянин не платив чиншу; 1765—1768 рр.— 9 зл. [1 т.], 1771—1775 рр.— 6 зл. [1772—1775 рр.— 3 ½ ш.], 1776 р.— 9 зл. [3 ½ ш.]);

⁹ У 1776 р. у Мацея Зайончковського сидів комірник Гресько, який платив 2 зл. від корови і від нетяглового вола або коня (ЦДІА України у Львові, ф. 181, оп. 2, спр. 803, арк. 445—446).

Столецький у 1764—1765, 1767—1770 рр. (у 1764 р. як слободянин не платив чиншу; 1765, 1767—1768 рр.— 4 зл., 1769—1770 рр.— 6 зл.).

Одним з найбільших шляхетських осередків у Лучинецькому ключі було село Горай. У 1746—1751 рр. його заселено пилипівцями — російськими старообрядцями, яких у джерелах називали „пилипами“; очевидно, вони осіли тут у першій половині 1740-х років. 1746 р. у селі нараховувалось 20 господарств пилипівців, які сплачували переважно по 18 зл. чиншу, серед них дев'ять перебували на слободі. Однак осадити пилипівцями Горай достатньо не вдалося: у наступні роки кількість пилипівських господарств не збільшувалась і становила приблизно двадцять. 1747 р. у селі мешкало 22 господарі-пилипівці, у тому числі вісім на слободі, у 1748 р.— 21, у тому числі чотири на слободі, у 1749 р.— 17, у 1750 р.— 18. Проте в 1751 р. число пилипівських господарств помітно зменшилося — до 12, а шість вільних халуп із ґрунтами залишилися вільними. Ймовірно, малоефективність такої колонізації призвела до того, що в 1752 р., за який бракує інвентарного опису цього села, пилипівці залишили Горай, а замість них були осаджені звичайні піддані (з колишніх господарів-пилипівців залишилися лише двоє — Олексій і Петро¹⁰, які мали тут господарства ще в 1753—1754 рр.).

Майже одночасно з підданими (з 1754 р.) в Горай почала осідати чиншова шляхта, кількість якої різко збільшилась у 1759 р. і до середини 1770-х років повільно зростала (див. Табл. 2). Причому в той період чис-

Таблиця 2

Співвідношення кількості господарств підданих і шляхти в селі Горай в 1753—1776 рр.

Рік	Кількість господарств [землі в користуванні, у шнурах]	
	підданих	шляхти
1	2	3
1753	31	—
1754	35	1
1755	30	2
1756	30	2
1757	32	2
1758	33	3
1759	23	10
1760	23	11 + халупа*
1761	23	14
1762	22	15
1763	39	12
1764	33	12
1765	29	17
1766	33	18

¹⁰ ЦДІА України у Львові, ф. 181, оп. 2, спр. 796, арк. 80.

* Тут і далі при підрахунках кількості господарств шляхти і підданих ураховуємо халупи, що стояли пустими.

Закінчення Таблиці 2

1	2	3
1767	29	16
1768	29	17 ?
1769	26	16 ?
1770	28	15 ?
1771	27	15
1772	27 [222 ½]	15 [194 ½]
1773	27 [226]	15 [194 ½]
1774	27 [196]	17 [228 ½]
1775	27 [225 ½]	19 [243 ½]
1776	27 [255 ½]	20 [258 ½]

ло господарств підданих істотно не змінювалось, хоча можливості для його підвищення, очевидно, були: зокрема, у 1768 р. в селі Горай нараховувалося 29 господарів-підданих із 47 синами, які ще не мали власних господарств.

У 1754—1776 рр. у Горай мали господарства шляхтичі:

Білинський (Белінський) у 1770—1776 рр. (1770 р.— 9 зл. [1 т.], 1771—1775 рр.— 18 зл. [1771 р.— 2 т., 1772—1775 рр.— 15 ш.], 1776 р.— 26 зл. [15 ш.]);

Білинський у 1765—1767 рр. (1765—1766 рр.— 18 зл. [2 т.], 1767 р.— 9 зл. [1 т.]; у 1767 р. його замінив Заневич);

Боровський (у 1765 р. Ян) у 1765—1766 рр. (9 зл. [1 т.]);

Броницький у 1765—1776 рр. (1765—1769, 1771—1775 рр.— 9 зл. [1765—1769, 1771 рр.— 1 т., 1772—1775 рр.— 7 ½ ш.], 1770 р.— 6 зл., 1776 р.— 13 зл. [7 ½ ш.]);

Вевьоровський (Вевьоровський, Вивьоровський, Вівьоровський) у 1759—1762 рр. (6 зл. [1759 р.— 1 т.]);

Висоцький у 1766—1776 рр. (1766—1775 рр.— 18 зл. [1766—1771 рр.— 2 т., 1772—1775 рр.— 15 ш.], 1776 р.— 26 зл. [15 ш.]);

Вінницький у 1764—1767 рр. (1764 р.— 6 зл. [1 т.], 1765—1766 рр.— 9 зл. [1 т.], 1767 р.— 4 зл.);

Вітвицька (вдова; у 1771—1772 рр. разом із сином, очевидно, Шимоном) у 1771—1773 рр. (18 зл. [1771 р.— 2 т., 1772—1773 рр.— 15 ш.]);

Вітвицький (у 1775—1776 рр. Мартин) у 1774—1776 рр. (1774—1775 рр.— 18 зл. [15 ш.], 1776 р.— 26 зл. [15 ш.]);

Вітвицький у 1761—1770 рр. (1761—1764 рр.— 12 зл. [1763—1764 рр.— 2 т.], 1765—1770 рр.— 18 зл. [2 т.]);

Вітвицький Шимон у 1774—1776 рр. (1774—1775 рр.— 18 зл. [15 ш.], 1776 р.— 26 зл. [15 ш.]);

Вітковський (у 1775 р. Ян) у 1775—1776 рр. (1775 р.— 18 зл. [15 ш.], 1776 р.— 26 зл. [15 ш.]);

Вітовський (Вітковський) у 1761—1776 рр. (у 1767—1776 рр. як лісничий не платив чиншу; 1761—1763 рр.— 6 зл. [1763 р.— 1 т.], 1764 р.— 12 зл. [2 т.], 1765—1766 рр.— 18 зл. [2 т.], 1768—1769 рр.— 2 т., 1772—1773 рр.— 15 ш., 1774—1776 рр.— 22 ½ ш.);

Войтковський у 1760—1762 рр. (6 зл.);

Войцеховська (вдова) в 1776 р. (9 зл. [3 ½ ш.]);

- Голембйовський (Голембеський) у 1758—1763 рр. (1758 р.— 4 зл., 1759—1763 рр.— 6 зл. [1759, 1763 рр.— 1 т.]);
- Голеша в 1764—1776 рр. (1764 р.— 12 зл. [2 т.], 1765—1769, 1771—1775 рр.— 18 зл. [1765—1769, 1771 рр.— 2 т., 1772—1775 рр.— 15 ш.], 1770 р.— 9 зл. [1 т.], 1776 р.— 26 зл. [15 ш.]);
- Гутницький у 1768—1769 і 1771—1776 рр. (у 1771 р. „на Москальовій“; 1768—1769 рр.— 9 зл. [1 т.], 1771—1773 рр.— 5 зл. (1771 р.— „піший“, 1772—1773 рр.— 3 ½ ш.), 1774—1775 рр.— 9 зл. [7 ½ ш.], 1776 р.— 13 зл. [7 ½ ш.]);
- Дмитрович (Дмитревич) у 1769—1776 рр. (1769—1774 рр.— 5 зл. [1769, 1771 рр.— „піший“, 1772—1774 рр.— 3 ½ ш.], 1775 р.— 6 зл. [3 ½ ш.], 1776 р.— 13 зл. [7 ½ ш.]);
- Заневич у 1768—1776 рр. (у 1767 р. зайняв місце Білинського; 1768—1769, 1771—1775 рр.— 18 зл. [1768—1769, 1771 рр.— 2 т., 1772—1775 рр.— 7 ½ ш.], 1770 р.— 9 зл. [1 т.], 1776 р.— 26 зл. [15 ш.]);
- Кізлевич у 1761—1763 рр. (12 зл. [1763 р.— 2 т.]);
- Крушельницький у 1770—1776 рр. (1770—1775 рр.— 18 зл. [1770—1771 рр.— 2 т., 1772—1775 рр.— 15 ш.], 1776 р.— 26 зл. [15 ш.]);
- Кшижановський (у 1768 р. Ян, записаний серед підданих) у 1768—1776 рр. (1768 р.— 9 зл. [1 т.]) і 1 зл. райтарщини, 1769—1773, 1775 рр.— 9 зл. [1769—1771 рр.— 1 т., 1772—1773, 1775 рр.— 7 ½ ш.], 1774 р.— 18 зл. [15 ш.], 1776 р.— 13 зл. [7 ½ ш.]);
- Лещинський (Ляцинський, Яцинський?) у 1761—1763 рр. (6 зл. [1763 р.— 1 т.]);
- Лівинський у 1759—1760 рр. (6 зл. [1759 р.— 1 т.]);
- Лісовський у 1759—1762 рр. (6 зл. [1759 р.— 1 т.]);
- Лукомська в 1770 р. (18 зл. [2 т.]);
- Лукомський (у 1767—1768 рр. Ян) у 1763—1769 рр. (1763—1764 рр.— 12 зл. [2 т.], 1765—1769 рр.— 18 зл. [2 т.]);
- Міхалицький (Михайлицький) у 1759—1762 рр. (6 зл. [1759 р.— 1 т.]);
- Міхаловський у 1771—1776 рр. (1771—1775 рр.— 18 зл. [1771 р.— 2 т., 1772—1775 рр.— 15 ш.], 1776 р.— 26 зл. [15 ш.]);
- Наленч у 1759—1767 рр. (1759—1764 рр.— 6 зл. [1759, 1763—1764 рр.— 1 т.], 1765—1767 рр.— 9 зл. [1 т.]; у 1767 р. на його полі вже сидів підданий Іван Чорний);
- Нівинський (Івінський) у 1761—1762 рр. (6 зл.);
- Новацький у 1764—1769 рр. (1764 р.— 6 зл. [1 т.], 1765—1769 рр.— 9 зл. [1 т.]);
- Пнонський у 1759 р. (6 зл. [1 т.]);
- Погарецький у 1759—1760 рр. (6 зл. [1759 р.— 1 т.]);
- Подгородинський (записаний як „молодий“) у 1774—1776 рр. (у 1775 р. як *війт не платив чиншу*; 1774 р.— 9 зл. [7 ½ ш.], 1775 р.— 7 ½ ш., 1776 р.— 26 зл. [15 ш.]);
- Подгородинський (Подгородецький; у 1774—1776 рр. записаний як „старий“) у 1765—1768 і 1770—1776 рр. (1765—1768, 1770—1771, 1774—1775 рр.— 18 зл. [1765—1768, 1770—1771 рр.— 2 т., 1774—1775 рр.— 15 ш.], 1772—1773 рр.— 27 зл. [22 ½ ш.], 1776 р.— 26 зл. [15 ш.]);
- Радзимовський у 1775—1776 рр. (1775 р.— 18 зл. [15 ш.], 1776 р.— 26 зл. [15 ш.]);
- Рачинський у 1764 р. (12 зл. [2 т.]);
- Рачковський у 1776 р. (13 зл. [7 ½ ш.]);

- Сачило (шляхтич?) у 1768—1770 рр. (1768 р.— 4 зл., 1769—1770 рр.— 5 зл.);
- Свідерський (у 1762 р. Ян) у 1762—1776 рр. (1762 р.— 6 зл., 1763—1764 рр.— 12 зл. [2 т.], 1765—1775 рр.— 18 зл. [1765—1771 рр.— 2 т., 1772—1775 рр.— 15 ш.], 1776 р.— 26 зл. [15 ш.]);
- Сендеровський у 1765—1767 рр. (9 зл. [1 т.]);
- Селецький (Седліцький; у 1756 р. записаний як „пан“) у 1755—1759 рр. (12 зл. [1759 р.— 2 т.]; у 1760 р. його халупа була пустою, підлягала сплаті 6 зл. чиншу [від 1 тягла]);
- Сировецький у 1765—1769 рр. (1765, 1769 рр.— 18 зл. [2 т.], 1766—1768 рр.— 9 зл. [1 т.]);
- Словиковський у 1760—1763 рр. (6 зл. [1763 р.— 1 т.]);
- Филипович Василій у 1763—1769 рр. (у 1764—1766 рр. як лісничий не платив чиншу; 1763 р.— 12 зл. [2 т.], 1767—1769 рр.— 18 зл. [2 т.]);
- Цесельська (разом із сином) у 1758 р. (4 зл.);
- Цесельська (Цецельська; у 1772—1773 рр. вдова; у 1774 р. разом з Радзимовським) у 1772—1775 рр. (1772—1774 рр.— 18 зл. [15 ш.], 1775 р.— 9 зл. [7 ½ ш.]);
- Цесельський (у 1756—1757, 1761, 1763—1769 рр. записаний як „старий“; у 1768—1769 рр. разом із сином) у 1754—1757, 1759—1769 рр. (1756, 1762, 1766—1767 рр.— 4 зл., 1757, 1759—1761, 1763—1764 рр.— 6 зл. [1757, 1759, 1763—1764 рр.— 1 т.], 1765 р.— 9 зл. [1 т.]);
- Цесельський (Цесельський, Целецький; син попереднього, у 1760—1762 рр. Петро, у 1763—1767 рр. записаний як „молодий“; у 1768—1769 рр. разом із батьком) у 1760—1771 рр. (у 1768 і 1770 рр. як намісник не платив чиншу; 1760—1764 рр.— 6 зл. [1763—1764 рр.— 1 т.], 1765—1767 рр.— 9 зл. [1 т.], 1768 р.— 2 т., 1769, 1771 рр.— 18 зл. [2 т.]).

Велика кількість шляхетських господарств у Горай зумовила і вагомість сумарного чиншу з них. Якщо не враховувати грошей, отриманих від оренди корчми, то доля шляхетського чиншу досягала майже половини загального річного прибутку з села (див. Табл. 3).

Таблиця 3

Співвідношення розміру шляхетського чиншу з іншими статтями річного прибутку в селі Горай у 1761—1776 рр.¹¹

Роки	Загальний прибуток (у зл., гр.)	У тому числі		
		оренда корчми	чинш від підданих	чинш від шляхти
1	2	3	4	5
1761	1122, 15	900	88	96
1762	1174, 15	950	88	100
1763	1435, 07 ½	950	262	102
1764	1344, 07 ½	900	210	102
1765	1702, 15	1200	180	216
1766	1834, 21	1300	168	220

¹¹ ЦДІА України у Львові, ф. 181, оп. 2, спр. 797, арк. 11, 19; спр. 799, арк. 9, 30; спр. 800, арк. 12, 24; спр. 801, арк. 12, 24; спр. 802, арк. 12, 24; спр. 803, арк. 453—454, 461; спр. 804, арк. 15, 27; спр. 805, арк. 12, 25, 39.

Закінчення Таблиці 3

1	2	3	4	5
1767	1875, 20	1350	168	197
1768	1899, 27 ½	1350	191, 15	193
1769	1548, 10	1012	162	208
1770	1370, 12 ½	1012	112	160
1771	509, 25	—	160	208
1772	517, 20	—	160	217
1773	535, 25	—	164	217
1774	523, 07 ½	—	149	248
1775	532, 02 ½	—	147	258
1776	851, 10 ½	—	208	412

У Плоському з 1740-х років мала землі шляхетська надвірна хоругва у складі 40 осіб. У 1770 р. хоругву ліквідовано, а її членів переведено на чини (в описі 1775 р.— „генеральний чини“). У 1771—1776 рр. тут мали господарства шляхтичі¹²:

Боновський Григорій у 1771—1776 рр. (1771—1772 рр.— 20 зл. [1771 р.— 2 т., 1772 р.— 15 ш.], 1773 р.— 35 зл. „генерального чиншу“ [15 ш.], 1774—1775 рр.— 24 зл. [15 ш.], 1776 р.— 26 зл. [15 ш.]);

Боновський Стефан у 1776 р. (13 зл. [7 ½ ш.]);

Бучацький у 1771—1774 рр. (1771—1773 рр.— 20 зл. [1771 р.— 2 т., 1772—1773 рр.— 15 ш.], 1774 р.— 24 зл. [15 ш.]);

Вітвицька (у 1774—1776 рр. записана як вдова) в 1771—1776 рр. (у 1771—1773 рр. разом зі Зволінським; 1771—1773 рр.— 20 зл. [1771 р.— 2 т., 1772—1773 рр.— 15 ш.], 1774—1775 рр.— 24 зл. [15 ш.], 1776 р.— 13 зл. [7 ½ ш.]);

Войцеховський у 1771—1776 рр. (1771 р.— 10 зл. [1 т.], 1772—1773 рр.— 20 зл. [15 ш.], 1774—1775 рр.— 24 зл. [15 ш.], 1776 р.— 26 зл. [15 ш.]);

Врублевська (у 1771 р. записана як „стара“, з 1772 р.— як вдова) в 1771—1776 рр. (у 1771 р. записана як „піша“, не платила чиншу як добош (дружина добоша?); 1772—1773 рр.— 5 зл. [3 ½ ш.], 1774—1775 рр.— 6 зл. [3 ½ ш.], 1776 р.— 9 зл. [3 ½ ш.]);

Гавецький у 1771—1776 рр. (1771—1773 рр.— 20 зл. [1771 р.— 2 т., 1772—1773 рр.— 15 ш.], 1774—1775 рр.— 24 зл. [15 ш.], 1776 р.— 26 зл. [15 ш.]);

Галкевич у 1771—1774 рр. (1771—1773 рр.— 20 зл. [1771 р.— 2 т., 1772—1773 рр.— 15 ш.], 1774 р.— 24 зл. [15 ш.]);

Гарасимовичова (вдова) в 1772—1776 рр. (1772—1773 рр.— 5 зл. [3 ½ ш.], 1774—1775 рр.— 6 зл. [3 ½ ш.], 1776 р.— 9 зл. [3 ½ ш.]);

Дашковський у 1771—1774 рр. (1771—1773 рр.— 20 зл. [1771 р.— 2 т., 1772—1773 рр.— 15 ш.], 1774 р.— 24 зл. [15 ш.]);

Дунський (окреслений як „старий“) у 1771 р. (20 зл. [2 т.]);

Дунський Ілля у 1771—1774 і 1776 рр. (1771—1773 рр.— 20 зл. [1771 р.— 2 т., 1772—1773 рр.— 15 ш.], 1774 р.— 24 зл. [15 ш.], 1776 р.— 26 зл. [15 ш.]; у 1775 р. його, „Дунського старшого“, халуна була пустою);

¹² ЦДІА України у Львові, ф. 181, оп. 2, спр. 803, арк. 455; спр. 804, арк. 11, 23; спр. 805, арк. 8, 21, 35.

- Дунський Ян у 1772—1774 рр. (на місці „старого“; 1772—1773 рр.— 20 зл. [15 ш.], 1774 р.— 24 зл. [15 ш.]; у 1775 р. його халупа була пустою);
Житкевич (Жидкевич) у 1774—1776 рр. (1774—1775 рр.— 12 зл. [7 ½ ш.], 1776 р.— 13 зл. [7 ½ ш.]);
Здановська в 1771—1772 рр. (20 зл. [1771 р.— 2 т., 1772 р.— 15 ш.]);
Здановський Петро у 1773—1776 рр. (у 1774 р. як намісник не платив чиншу; 1773 р.— 35 зл. „генерального чиншу“ [15 ш.], 1774 р.— 15 ш., 1775 р.— 24 зл. [15 ш.], 1776 р.— 26 зл. [15 ш.]);
Кроковський (Круковський) у 1771—1776 рр. (у 1771 р. як намісник не платив чиншу; 1771 р.— 1 т., 1772—1773 рр.— 20 зл. [15 ш.], 1774—1775 рр.— 24 зл. [15 ш.], 1776 р.— 26 зл. [15 ш.]);
Ласічевський у 1771—1776 рр. (1771—1773 рр.— 10 зл. [7 ½ ш.], 1774—1775 рр.— 12 зл. [7 ½ ш.], 1776 р.— 13 зл. [7 ½ ш.]);
Левицький Микола у 1771—1774 рр. (1771—1773 рр.— 20 зл. [1771 р.— 2 т., 1772—1773 рр.— 15 ш.], 1774 р.— 24 зл. [15 ш.]);
Левицький Ян у 1771—1774 рр. (1771—1773 рр.— 20 зл. [1771 р.— 2 т., 1772—1773 рр.— 15 ш.], 1774 р.— 24 зл. [15 ш.]; у 1775—1776 рр. його халупа і ґрунт [15 ш.] були пустими);
Ліпканський у 1771 р. (сидів „на Могозовут“; 10 зл. [1 т.]);
Луцький у 1771—1774 рр. (1771—1773 рр.— 5 зл. [1771 р. „піший“, 1772—1773 рр.— 3 ½ ш.], 1774 р.— 6 зл. [3 ½ ш.]);
Макарський у 1772—1774 рр. (у 1772—1773 рр. як добош не платив чиншу; 1772—1773 рр.— 3 ½ ш., 1774 р.— 6 зл. [3 ½ ш.]);
Макарський Яків у 1771—1776 рр. (1771—1773 рр.— 10 зл. [1771 р.— 1 т., 1772—1773 рр.— 7 ½ ш.], 1774—1775 рр.— 12 зл. [7 ½ ш.], 1776 р.— 13 зл. [7 ½ ш.]);
Михайлицький (у 1774 р. записаний як „старий“) у 1771—1774 рр. (1771—1773 рр.— 20 зл. [1771 р.— 2 т., 1772—1773 рр.— 15 ш.], 1774 р.— 24 зл. [15 ш.]);
Михайлицький (записаний як „молодий“) у 1774 р. (12 зл. [7 ½ ш.]);
Павловська (вдова) в 1776 р. (26 зл. [15 ш.]);
Павловський у 1771—1775 рр. (1771—1773 рр.— 20 зл. [15 ш.], 1774—1775 рр.— 24 зл. [15 ш.]);
Петжицький (у 1772 р. його ґрунт [15 ш.] і халупа були пустими);
Пйогровський (у 1773—1774 рр. Антоній) у 1773—1776 рр. (1773 р.— 10 зл. [7 ½ ш.], 1774—1775 рр.— 12 зл. [7 ½ ш.], 1776 р.— 13 зл. [7 ½ ш.]);
Подгородецький Василій у 1773—1775 рр. (1773 р.— 5 зл. [3 ½ ш.], 1774—1775 рр.— 6 зл. [3 ½ ш.]);
Подгородецький у 1771—1772 рр. (20 зл. [1771 р.— 2 т., 1772 р.— 15 ш.]);
Подгородецький у 1771—1772 рр. (у 1771 р. на місці Дунського; 1771 р.— 5 зл. [„піший“], 1772 р.— 10 зл. [7 ½ ш.]);
Подгородецький Лукаш у 1773—1776 рр. (1773 р.— 10 зл. [7 ½ ш.], 1774—1775 рр.— 12 зл. [7 ½ ш.], 1776 р.— 13 зл. [7 ½ ш.]);
Подгородецький Ян у 1773—1776 рр. (1773 р.— 20 зл. [15 ш.], 1774—1775 рр.— 24 зл. [15 ш.], 1776 р.— 26 зл. [15 ш.]);
Прошковський у 1771—1774 рр. (1771 р.— 10 зл. [1 т.], 1772—1773 рр.— 20 зл. [15 ш.], 1774 р.— 12 зл. [7 ½ ш.]);
Радванський (Родванський; записаний як „молодий“) у 1771 р. (5 зл. [„піший“]);

- Радванський у 1771—1773 і 1776 рр. (1771—1773 рр.— 5 зл. [1772—1773 рр.— 3 ½ ш.], 1776 р.— 9 зл. [3 ½ ш.]);
- Радзеховський (Радзиховський) у 1771—1774 рр. (1771—1773 рр.— 10 зл. [1771 р.— 1 т., 1772—1773 рр.— 7 ½ ш.], 1774 р.— 12 зл. [7 ½ ш.]);
- Ремішевський (у 1771—1774 рр. його ґрунт був пустим [1772—1774 рр.— 15 ш.]);
- Росановський у 1773—1774 рр. (1773 р.— 5 зл. [3 ½ ш.], 1774 р.— 12 зл. [7 ½ ш.]);
- Селецька (вдова) в 1776 р. (9 зл. [3 ½ ш.]);
- Селецька (Седлецька; вдова) в 1772—1774 рр. (1772—1773 рр.— 5 зл. [3 ½ ш.], 1774 р.— 6 зл. [3 ½ ш.]);
- Селецький (старий) у 1771—1775 рр. (1771—1773 рр.— 20 зл. [1771 р.— 2 т., 1772—1773 рр.— 15 ш.], 1774 р.— 24 зл. [15 ш.], 1775 р.— 12 зл. [7 ½ ш.]);
- Селецький Петро (у 1771 р. записаний як „молодий“) у 1771—1774 рр. (1771—1773 рр.— 10 зл. [1771 р.— 1 т., 1772—1773 рр.— 7 ½ ш.], 1774 р.— 12 зл. [7 ½ ш.]);
- Сировецький у 1771 р. (разом „з циганом“; 5 зл. [„тіший“]);
- Слонський у 1771—1774 і 1776 рр. (1771—1773 рр.— 10 зл. [1771 р.— 1 т., 1772—1773 рр.— 7 ½ ш.], 1774 р.— 12 зл. [7 ½ ш.], 1776 р.— 26 зл. [15 ш.]);
- Созанський (записаний як „пан“) у 1771—1776 рр. (у 1772—1773 і 1776 рр. як намісник, у 1775 р. як „комендант“ не платив чиншу [у 1774 р. „генеральний чинш“]); 1771 рр.— 20 зл. [2 т.], 1772—1776 рр.— 15 ш.);
- Федоровська (вдова) в 1771—1772 рр. (10 зл. [1771 р.— 1 т., 1772 р.— 7 ½ ш.]);
- Федоровський Константин у 1771—1776 рр. (1771—1773 рр.— 20 зл. [1771 р.— 2 т., 1772—1773 рр.— 15 ш.], 1774—1775 рр.— 24 зл. [15 ш.], 1776 р.— 26 зл. [15 ш.]);
- Федоровський Микола у 1773—1776 рр. (1773 р.— 10 зл. [7 ½ ш.], 1774 р.— 24 зл. [15 ш.], 1775 р.— 12 зл. [7 ½ ш.], 1776 р.— 26 зл. [15 ш.]);
- Філанович Микола у 1771—1776 рр. (1771—1773 рр.— 20 зл. [1771 р.— 2 т., 1772—1773 рр.— 15 ш.], 1774—1775 рр.— 24 зл. [15 ш.], 1776 р.— 26 зл. [15 ш.]);
- Цвиліховський (Цвеліховський) у 1771—1776 рр. (1771—1773 рр.— 20 зл. [1771 р.— 2 т., 1772—1773 рр.— 15 ш.], 1774—1775 рр.— 24 зл. [15 ш.], 1776 р.— 26 зл. [15 ш.]);
- Черкавський (Черкаський) у 1771—1776 рр. (1771—1773 рр.— 20 зл. [1771 р.— 2 т., 1772—1773 рр.— 15 ш.], 1774—1775 рр.— 24 зл. [15 ш.], 1776 р.— 26 зл. [15 ш.]);
- Чечельницький у 1771—1774 рр. (1771—1773 рр.— 10 зл. [1771 р.— 1 т., 1772—1773 рр.— 7 ½ ш.], 1774 р.— 12 зл. [7 ½ ш.]);
- Шуткевич у 1771—1774 рр. (1771—1773 рр.— 20 зл. [1771 р.— 2 т., 1772—1773 рр.— 15 ш.], 1774 р.— 24 зл. [15 ш.]);
- Шуткевич Ян у 1772 р. (10 зл. [15 ш.], оскільки „на зиму не сіяв“);
- Ясинський у 1771—1776 рр. (у 1771—1776 рр. сидів на місці Зубецького, залишивши в 1771 р. власну халупу пустою; 1771—1773 рр.— 20 зл. [1771 р.— 2 т., 1772—1773 рр.— 15 ш.], 1774—1775 рр.— 24 зл. [15 ш.], 1776 р.— 26 зл. [15 ш.]).

Ліквідація надвірної хоругви і переведення її особового складу на статус чиншової шляхти були, очевидно, складовими певного плану власни-

ків мастку, згідно з яким шляхта у Плосьькому поступово мала бути замінена підданими. Переломним став 1775 рік, коли кількість селянських господарств різко збільшилася за рахунок шляхетських (див. Табл. 4).

Таблиця 4

Співвідношення кількості господарств підданих і шляхти та землі в їх користуванні у селі Плосььке в 1771—1776 рр.

Роки	Шляхта		Піддані	
	господарства	земля у користуванні (у шнурах)	господарства	земля у користуванні (у шнурах)
1771	41	441	10	?
1772	42	501	11	66
1773	42	485 ½	11	66
1774	43	493 ½	11	65 ½
1775	24	288	28	180 ½
1776	27	306 ½	23	178

Причому скасування шляхетських господарств не було зумовлено браком оброблювальної землі для осадження підданих: якщо в 1772 р. шляхта і піддані загалом користувалися 567 шнурами землі, то в 1776 р.— лише 484 ½ шнурами.

Зменшення числа шляхетських господарств відобразилося і на частці шляхетського чиншу в загальному прибутку з села: якщо в 1771—1774 рр. чинш від шляхти становив понад 80 відсотків загального прибутку, то в наступні роки — лише трохи більше половини (див. Табл. 5)¹³.

Таблиця 5

Співвідношення розміру шляхетського чиншу з іншими статтями річного прибутку в селі Плосььке в 1771—1776 рр.

Роки	Загальний прибуток (у зл., гр.)	У тому числі	
		чинш від підданих	чинш від шляхти
1771	657, 5	44	565
1772	711, 12 ½	54	595
1773	729	44	635
1774	839, 17 ½	52	732
1775	703, 22 ½	134	414
1776	906, 27	140	517

В інших поселеннях Лучинецького ключа — Лучинчику, Млинівці, Немирчі і Віножі — мешкало небагато шляхти або вона взагалі була відсутня (див. Табл. 6).

¹³ ЦДІА України у Львові, ф. 181, оп. 2, спр. 803, арк. 454—455; спр. 804, арк. 15—16, 28; спр. 805, арк. 13, 26, 39.

Таблиця 6

**Співвідношення кількості господарств підданих і шляхти
в селах Лучинчик, Млинівка, Немирче і Вінож
Лучинецького ключа в 1754—1776 рр.**

Роки	Лучинчик		Млинівка	Немирче	Вінож	
	кількість господарств (землі у користуванні, у шнурах)					
	підданих	шляхти	підданих	підданих	підданих	шляхти
1754	165	1	48	102	91	1
1755	167	1	51	97	90	1
1756	169	1	52	97	90	1
1757	158	1	48	96	88	1
1758	163	1	48	94	90	1
1759	138	1	46	95	89	1
1760	144	1	45	92	87	1
1761	140	2	46	99	94	1
1762	138	1	46	—	—	—
1763	167	1	52	—	—	—
1764	166	2	58	—	—	—
1765	163	4	54	—	—	—
1766	167	4	54	—	—	—
1767	170	3	53	—	—	—
1768	163	3	53	—	—	—
1769	164	3	53	—	—	—
1770	159	3	51	—	—	—
1771	157	3	44	—	—	—
1772	159 [1409]	3 [33 ½]	44 [487 ½]	—	—	—
1773	161	3 [41]	42	—	—	—
1774	157 1430 ½]	4 [48 ½]	45 [523 ½]	—	—	—
1775	174	4 [44 ½]	47	—	—	—
1776	177	3 [41]	47	—	—	—

Лучинчик був другим після Лучинця за розмірами населеним пунктом ключа (у 1768 р. тут мешкали 163 господарі-піддани з 217 синами, які ще не мали власних господарств), і, ймовірно, це стало причиною того, що в 1754—1776 рр. шляхти тут було небагато. Постійно в Лучинчику мали господарства представники шляхетської родини Петрушевських:

Войцех у 1764—1776 рр.¹⁴ (у 1767—1776 рр. виконував функції лісничого і не платив чиншу; 1764 р.— 12 зл. [2 т.], 1765—1766 рр.— 18 зл. [2 т.], 1772 р.— 15 ш., 1773—1776 рр.— 22 ½ ш.);

Домінік у 1754—1776 рр. (у 1754—1766 рр. виконував функції лісничого і не платив чиншу; 1767—1775 рр.— 18 зл. [1767—1768, 1771 рр.— 2 т., 1772—1775 рр.— 15 ш.], 1776 р.— 26 зл. [15 ш.]);

¹⁴ Войцех Петрушевський зайняв поле селянина Греська Ткача (з'являється також пізніше, у 1766—1768 рр.), який у 1763 р. до того мав повинності: 4 зл. подорожчини, чверть осипу віса (по 1 зл. 15 гр.) і по 6 зл. від 2 тягол (ЦДІА України у Львові, ф. 181, оп. 2, спр. 799, арк. 6; спр. 801, арк. 18).

Константин у 1765—1766 рр.¹⁵ (1765 р.— 9 зл. [1 т.], 1766 р.— 18 зл. [2 т.]); Йосиф у 1765—1776 рр.¹⁶ (1765—1768 рр.— 9 зл. [1 т.], 1769 р.— 18 зл. [2 т.], 1770—1775 рр.— 6 зл. [1772—1775 рр.— 3 ½ ш.], 1776 р.— 9 зл. [3 ½ ш.]).

Інші шляхтичі оселялися у цьому селі лише на короткі проміжки часу; тут, зокрема, мешкали: Подгородецький у 1761 р. (мав платити 4 зл. чиншу), Боровецький у 1774 р. (9 зл. [7 ½ ш.]), Косяревич Томаш у 1775 р. (6 зл. [3 ½ ш.]).

У Віножі впродовж 1754—1761 рр. мав господарство тільки той самий шляхтич, який мешкав тут і перед тим — Ільницький. Усі ці роки він виконував функції лісничого (був записаний „до лісу“) і чиншу не сплачував*.

У Млинівці, де кількість підданських господарств коливалась у межах 40—55 (у 1768 р. тут мешкали 53 господарі-піддані з 101 сином, які ще не мали власних господарств) і, очевидно, були можливості для подальшої колонізації, шляхти ніколи не осажували. Подібна ситуація створилася й у Немирчі, де за 1748—1761 рр. не було жодного шляхтича.

Село Сугаки, приєднане до Лучинецького ключа на початку 1760-х років (початково для нього укладалися окремі інвентарні описи¹⁷), було одним із найбільших шляхетських осередків — тут проживало понад 30 шляхетських родин. Чиншова шляхта становила приблизно лише п'яту частину населення (див. Табл. 6): у 1768 р., крім 35 господарів-шляхтичів, тут нараховувалося 127 господарів-підданих із 163 синами, які ще не мали власних господарств¹⁸. За характером повинностей деякі з господарів-підданих були близькими до чиншової шляхти: наприклад, в інвентарному описі 1763 р. у Сугаках серед підданих згадується Василь Карвачкий, який сплачував 8 зл. чиншу й інших повинностей не мав.

Склад чиншової шляхти в селі Сугаки у 1762—1776 рр., згідно з інвентарними описами, у яких її вміщували окремо, такий¹⁹: Батальський (Ватальський; Батульський; у 1776 р. Матій) у 1764—1776 рр. (у 1767 р. сидів на місці Єнджейовського; у 1774 р. як ставничий на платив чиншу; 1764 р.— 9 зл., 1765 р.— 14 зл. [1 т.], 1766—1769 рр.— 15 зл. [1766—1767 рр.— 1 т., 1768—1769 рр.— 7 ½ ш.],

¹⁵ Константин Петрушевський зайняв, очевидно, поле селянина Василя Коротина, який у 1764 р. платив 4 зл. чиншу і 15 гр. райтарщини (ЦДІА України у Львові, ф. 181, оп. 2, спр. 799, арк. 25).

¹⁶ Йосиф Петрушевський зайняв, очевидно, поле селянина Матіяша Музики, який у 1764 р. мав повинності: 2 зл. подорощини, 1 півчетверик осипного вівса (по 1 зл. 15 гр. за четверик), 1 зл. райтарщини, 1 зл. рогощини (за вола), по 6 зл. від 3 тягол (Там само.— Арк. 24).

* Варто відзначити, що серед підданих цього села згадується Рудзький (Іван Руцький), який попри подібне до шляхетського прізвище та подекуди притаманні чиншовій шляхті повинності (у 1754 р.— 2 бики, 3 зл. подорощини; у 1755 р.— 3 зл. пішого чиншу, по 15 гр. за 2 яловиці; у 1756—1760 рр.— 3 зл. пішого чиншу [у 1757 р. ще рогощина від 1 корови]), очевидно, усе-таки не був шляхтичем.

¹⁷ Відомі окремі інвентарні описи села Сугаки від 22 березня 1762 р. (ЦДІА України у Львові, ф. 181, оп. 2, спр. 798, арк. 2—4), 9 березня 1763 р. (Там само.— Арк. 5—10, 11—16; спр. 865, арк. 221—226).

¹⁸ Там само.— Спр. 801, арк. 21—22.

¹⁹ Там само.— Спр. 798, арк. 3, 8; спр. 799, арк. 29; спр. 800, арк. 11, 23; спр. 801, арк. 11, 23; спр. 802, арк. 11, 23; спр. 803, арк. 459; спр. 804, арк. 14, 26; спр. 805, арк. 11, 24, 38; спр. 865, арк. 224.

- 1770—1772 рр.— 5 зл. [3 ½ ш.], 1773 р.— 10 зл. [1 т. 7 ½ ш.], 1774 р.— 1 т. 7 ½ ш., 1775 р.— 12 зл. [1 т. 7 ½ ш.], 1776 р.— 13 зл. [7 ½ ш.]);
- Белицький (Білицький, Білінський; у 1762—1763 рр. записаний як „старий“) у 1762—1776 рр. (у 1763—1764 рр. як лісничий не платив чиншу; 1762 р.— 18 зл. [2 коней], 1765 р.— 28 зл. [2 т.], 1766—1769 рр.— 30 зл. [1766—1767 рр.— 2 т., 1768—1769 рр.— 15 ш.], 1770—1772 рр.— 5 зл. [3 ½ ш.], 1773 р.— 10 зл. [1 т. 7 ½ ш.], 1774—1775 рр.— 12 зл. [1 т. 7 ½ ш.], 1776 р.— 13 зл. [7 ½ ш.]);
- Блажевський (Блажиевський; з 1770 р. записаний як „пан“) у 1764—1768 і 1770—1776 рр. (у 1770 р. на полі Кугайовського; 1764 р.— 18 зл., 1765 р.— 28 зл. [2 т.], 1766 р.— 30 зл. [2 т.], 1767—1768 рр.— 60 зл. [1767 р.— 4 т., 1768 р.— 30 ш.], 1770 р.— 20 зл. [15 ш.], 1771—1772 рр.— 40 зл. [30 ш.], 1773—1775 рр.— 60 зл. [„оскільки не відбуває двірської повинності“, 4 т. 30 ш.], 1776 р.— 72 зл. [45 ш.]);
- Братковський (записаний як „пан“) у 1769—1775 рр. (1769 р.— 60 зл. [30 ш.], 1770 рр.— 20 зл. [15 ш.], 1771—1772 рр.— 40 зл. [30 ш.], 1773—1775 рр.— 60 зл. [„оскільки не відбуває двірської повинності“, 4 т. 30 ш.], 1776 р.— 72 зл. [45 ш.]);
- Валінський (записаний як „старий“) у 1762—1767 рр. (1762, 1764—1765 рр.— 9 зл. [1762 р.— 1 кінь], 1763 р.— 6 зл., 1766 р.— 8 зл., 1767 р.— 4 зл.; у 1768—1769 рр. його халупа була пустою);
- Валінський (у 1762 і 1776 рр. Михайло, у 1763—1775 рр. записаний як „молодий“) у 1762—1776 рр. (1762—1764 рр.— 18 зл. [1762 р.— 2 коней], 1765 р.— 28 зл. [2 т.], 1766—1768 рр.— 30 зл.* [1766—1767 рр.— 2 т., 1768 р.— 15 ш.], 1769 р.— 15 зл. [7 ½ ш.], 1770—1772 рр.— 10 зл. [7 ½ ш.], 1773 р.— 20 зл. [2 т. 15 ш.], 1774—1775 рр.— 24 зл. [2 т. 15 ш.], 1776 р.— 13 зл. [7 ½ ш.]);
- Вегер (записаний як „пан“) у 1765—1771 рр. (1765 р.— 40 зл., 1766—1769 рр.— 60 зл. [1766—1767 рр.— 4 т., 1768—1769 рр.— 30 ш.], 1770 р.— 20 зл. [15 ш.], 1771 р.— 30 зл. [22 ½ ш.]; у 1772 р. його ґрунт [22 ½ ш.] і „dworek“ були вільними);
- Височанський (Височинський, Вишочанський) у 1762—1776 рр. (1762—1764 рр.— 9 зл. [1762 р.— 1 кінь], 1765 р.— 14 зл. [1 т.], 1766—1769 рр.— 15 зл. [1766—1767 рр.— 1 т., 1768—1769 рр.— 7 ½ ш.], 1770—1772 рр.— 10 зл. [7 ½ ш.], 1773 р.— 20 зл. [2 т. 15 ш.], 1774—1775 рр.— 24 зл. [2 т. 15 ш.], 1776 р.— 26 зл. [15 ш.]);
- Война в 1762—1766 рр. (у 1763—1764 рр. разом із Левицьким, очевидно, на його полі²⁰; 1762 р.— 6 зл., 1765 р.— 14 зл. [1 т.], 1766 р.— 15 зл. [1 т.]; у 1767 р. його халупа була пустою, підлягала сплаті 9 зл. чиншу);
- Войтковський у 1769 р. (15 зл. [7 ½ ш.]);
- Войцеховська в 1763 р. (40 зл.; у 1762 і 1764 рр. ґрунт Войцеховського був пустим і підлягав сплаті відповідно 50 і 40 зл. чиншу);
- Ґалецький (Ґолецький) Ян у 1771—1776 рр. (1771—1772 рр.— 10 зл. [7 ½ ш.], 1773 р.— 20 зл. [2 т. 15 ш.], 1774—1775 рр.— 24 зл. [2 т. 15 ш.], 1776 р.— 26 зл. [15 ш.]);

* У 1767 р., очевидно, помилково Валінський мав сплачувати 20 зл. від двотяглового господарства.

²⁰ У 1763 р. серед підданих згадується Федір, який сидів на місці Войни і мав повинності — 17 днів панщини (по 6 гр.), 5 зл. чиншу і 2 зл. сторожчини (ЦДІА України у Львові, ф. 181, оп. 2, спр. 798, арк. 8).

- Глуховський (Глоховський) у 1762—1771 рр. (1762—1764 рр.— 9 зл. [1762 р.— 1 кінь], 1765 р.— 28 зл. [2 т.], 1766 р.— 30 зл. [2 т.], 1767—1769 рр.— 15 зл. [1767 р.— 1 т., 1768—1769 рр.— 7 ½ ш.], 1770—1771 рр.— 10 зл. [7 ½ ш.]);
- Глуховський Станіслав у 1776 р. (9 зл. [3 ½ ш.]);
- Голембйовська в 1768 р. (15 зл. [7 ½ ш.]);
- Голембйовський у 1764—1767 рр. (1764 р.— 9 зл., 1765 р.— 14 зл. [1 т.], 1766—1767 рр.— 15 зл. [1 т.]);
- Голембйовський у 1769 р. (8 зл. [3 ½ ш.]; у 1770 р. його ґрунт [3 ½ ш.] і халуна були пустими);
- Голинська (вдова; у 1763 р. помилково записана як Валинська) в 1762—1764 рр. (у 1762 р. з якихось причин не сплачувала чиншу; 1763—1764 рр.— 6 зл.);
- Грудзинська (у 1763—1764 і 1769—1770 рр. записана як вдова) в 1763—1770 рр. (1763—1764 рр.— 18 зл., 1765 р.— 14 зл. [1 т.], 1766—1769 рр.— 15 зл. [1766—1767 рр.— 1 т., 1768—1769 рр.— 7 ½ ш.], 1770 р.— 5 зл. [3 ½ ш.]);
- Грудзинський (Гродзинський; крім 1776 р., записаний як „молодий“) у 1762—1776 рр. (1762—1764 рр.— 18 зл. [1762 р.— 2 коней], 1765 р.— 28 зл. [2 т.], 1766 р.— 30 зл. [2 т.], 1767—1769 рр.— 15 зл. [1767 р.— 1 т., 1768—1769 рр.— 7 ½ ш.], 1770, 1772—1773 рр.— 5 зл. [3 ½ ш.], 1771 р.— 10 зл. [7 ½ ш.], 1774—1775 рр.— 12 зл. [1 т. 7 ½ ш.], 1776 р.— 26 зл. [15 ш.]);
- Грудзинський Матій у 1771—1773 рр. (5 зл. [3 ½ ш.]);
- Грушевич (Грусевич; у 1776 р. Мартин) у 1771—1776 рр. (1771—1772 рр.— 10 зл. [7 ½ ш.], 1773 р.— 20 зл. [2 т. 15 ш.], 1774—1775 рр.— 24 зл. [2 т. 15 ш.], 1776 р.— 26 зл. [15 ш.]);
- Добранський (Добжанський) у 1762—1776 рр. (1762—1764 рр.— 9 зл. [1762 р.— 1 кінь], 1765 р.— 14 зл. [1 т.], 1766—1769 рр.— 15 зл. [1766—1767 рр.— 1 т., 1768—1769 рр.— 7 ½ ш.], 1770—1772 рр.— 10 зл. [7 ½ ш.], 1773 р.— 20 зл. [2 т. 15 ш.], 1774—1775 рр.— 24 зл. [2 т. 15 ш.], 1776 р.— 26 зл. [15 ш.]);
- Доманська (вдова Михайла) в 1767 р. (30 зл. [2 т.]);
- Доманський (Думанський) Михайло у 1762—1766 рр. (1762—1764 рр.— 18 зл. [1762 р.— 2 коней], 1765 р.— 28 зл. [2 т.], 1766 р.— 30 зл. [2 т.]);
- Дрогомирецький (у 1762 р. Михайло) у 1762—1776 рр. (1762—1764 рр.— 18 зл. [1762 р.— 2 коней], 1765 р.— 28 зл. [2 т.], 1766—1768 рр.— 30 зл. [1766—1767 рр.— 2 т., 1768 р.— 15 ш.], 1769 р.— 15 зл. [7 ½ ш.], 1770 р.— 10 зл. [7 ½ ш.], 1771 р.— 20 зл. [15 ш.], 1772 р.— 10 зл. [1 т. 15 ш.], 1773 р.— 10 зл. [1 т. 7 ½ ш.], 1774—1775 рр.— 12 зл. [1 т. 7 ½ ш.], 1776 р.— 13 зл. [7 ½ ш.]);
- Єзерський у 1769—1776 рр. (1769 р.— 15 зл. [7 ½ ш.], 1770, 1772 рр.— 10 зл. [7 ½ ш.], 1771, 1773 р.— 20 зл. [1771 р.— 15 ш., 1773 р.— 2 т. 15 ш.], 1774—1775 рр.— 24 зл. [2 т. 15 ш.], 1776 р.— 26 зл. [15 ш.]);
- Єнджейовська (Анджейовська; вдова) у 1762—1763, 1765 рр. (1762—1763 рр.— 6 зл., 1765 р.— 14 зл. [1 т.]);
- Єнджейовська (записана як „молода“) в 1766 р. (15 зл. [1 т.]);
- Єнджейовський (Анджейовський) у 1764 р. (9 зл.);
- Залеський (записаний як „старий“) у 1762—1768 рр. (1762—1764 рр.— 18 зл. [1762 р.— 2 коней], 1765 р.— 28 зл. [2 т.], 1766—1768 рр.— 15 зл. [1766—1767 рр.— 1 т., 1768 р.— 7 ½ ш.]);

- Залеський (Залевський) Мартин у 1762—1776 рр. (у 1765—1768 рр. як лісничий не сплачував чиншу; 1762—1764 рр.— 18 зл. [1762 р.— 2 коней], 1768 р.— 15 ш., 1769 р.— 30 зл. [15 ш.], 1770 р.— 10 зл. [7 ½ ш.], 1771 р.— 30 зл. [22 ½ ш.], 1772—1773 рр.— 20 зл. [1772 р.— 15 ш., 1773 р.— 2 т. 15 ш.], 1774—1775 рр.— 24 зл. [2 т. 15 ш.], 1776 р.— 13 зл. [7 ½ ш.]);
- Залеський (Залевський) Павло у 1768—1776 рр. (у 1775—1776 рр. як намісник і лісничий не платив чиншу; 1768—1769 рр.— 30 зл. [15 ш.], 1770 р.— 10 зл. [7 ½ ш.], 1771—1773 рр.— 20 зл. [1771—1772 рр.— 15 ш., 1773 р.— 2 т. 15 ш.], 1774 р.— 24 зл. [2 т. 15 ш.], 1775 р.— 2 т., 1776 р.— 15 ш.);
- Залеський (Залевський) Йосиф (у 1764—1774 рр. намісник) у 1762—1776 рр. (у 1769—1774 рр. як лісничий не сплачував чиншу; 1762—1763 рр.— 18 зл. [1762 р.— 2 коней], 1764 р.— 12 зл., 1765 р.— 28 зл. [2 т.], 1766—1768 рр.— 30 зл. [1766—1767 рр.— 2 т., 1768 р.— 15 ш.], 1769—1772 рр.— 15 ш., 1773—1774 рр.— 2 т. 15 ш., 1775 р.— 36 зл. [3 т. 22 ½ ш.], 1776 р.— 26 зл. [15 ш.]);
- Залеський (Залевський) Ян²¹ у 1762—1776 рр. (1762—1764 рр.— 9 зл. [1762 р.— 1 кінь], 1765 р.— 14 зл. [1 т.], 1766—1769 рр.— 15 зл. [1766—1767 рр.— 1 т., 1768—1769 рр.— 7 ½ ш.], 1770 р.— 5 зл. [3 ½ ш.], 1771—1773 рр.— 10 зл. [7 ½ ш.], 1774—1775 рр.— 12 зл. [1 т. 7 ½ ш.], 1776 р.— 13 зл. [7 ½ ш.]);
- Іжиковська (Іжиховська, Єжековська; вдова, у 1775 р. разом із сином) у 1762—1776 рр. (1762—1764 рр.— 9 зл. [1762 р.— 1 кінь], 1765 р.— 14 зл. [1 т.], 1766—1768 рр.— 15 зл. [1766—1767 рр.— 1 т., 1768 р.— 7 ½ ш.], 1769 р.— 30 зл. [15 ш.], 1770—1772 рр.— 10 зл. [7 ½ ш.], 1773 р.— 20 зл. [2 т. 15 ш.], 1774 р.— 24 зл. [2 т. 15 ш.], 1775 р.— 60 зл. [2 т. 45 ш.], 1776 р.— 26 зл. [15 ш.]);
- Іжиковський (Єжековський) Ігнацій у 1762—1776 рр. (1762—1763 рр.— 9 зл. [1762 р.— 1 кінь], 1764 р.— 18 зл., 1765 р.— 14 зл. [1 т.], 1766—1769 рр.— 15 зл. [1766—1767 рр.— 1 т., 1768—1769 рр.— 7 ½ ш.], 1770 р.— 5 зл. [3 ½ ш.], 1771—1772 рр.— 10 зл. [7 ½ ш.], 1773 р.— 20 зл. [2 т. 15 ш.], 1774—1775 рр.— 24 зл. [2 т. 15 ш.], 1776 р.— 26 зл. [15 ш.]);
- Іжиковський (Єжековський) Ян у 1762—1776 рр. (1762—1764 рр.— 9 зл. [1762 р.— 1 кінь], 1765 р.— 14 зл. [1 т.], 1766—1769 рр.— 15 зл. [1766—1767 рр.— 1 т., 1768—1769 рр.— 7 ½ ш.], 1770—1772 рр.— 10 зл. [7 ½ ш.], 1773 р.— 20 зл. [2 т. 15 ш.], 1774—1775 рр.— 24 зл. [2 т. 15 ш.], 1776 р.— 26 зл. [15 ш.]);
- Іжиковський Войцех у 1769—1772 рр. (у 1770 і 1772 рр. як ставничий не платив чиншу; 1769 р.— 15 зл. [7 ½ ш.], 1770 р.— 3 ½ ш., 1771 р.— 10 зл. [7 ½ ш.], 1772 р.— 7 ½ ш.);
- Іжиковський Петро у 1765—1768 рр. (1765 р.— 14 зл. [1 т.], 1766—1767 рр.— 15 зл. [1 т.], 1768 р.— 45 зл. [22 ½ ш.]);
- Іжиковський Ян (зять Глуховського, у 1775 р., очевидно, помилково записаний як Кжековський) у 1772—1776 рр. (1772 р.— 10 зл. [7 ½ ш.], 1773 р.— 20 зл. [2 т. 15 ш.], 1774—1775 рр.— 24 зл. [2 т. 15 ш.], 1776 р.— 26 зл. [15 ш.]);

²¹ Ян Залеський був адміністратором фільварку в Сугаках у 1763—1765 рр. (ЦДІА України у Львові, ф. 181, оп. 2, спр. 798, арк. 10, 16; спр. 799, арк. 30).

- Климашевський (у 1776 р. Казімеж) у 1765—1776 рр. (1765 р.— 14 зл. [1 т.], 1766—1769 рр.— 15 зл. [1766—1767 рр.— 1 т., 1768—1769 рр.— 7 ½ ш.], 1770 р.— 5 зл. [3 ½ ш.], 1771—1772 рр.— 10 зл. [7 ½ ш.], 1773 р.— 20 зл. [2 т. 15 ш.], 1774—1775 рр.— 24 зл. [2 т. 15 ш.], 1776 р.— 26 зл. [15 ш.]);
- Левецький у 1762—1764 р. (у 1762 р. як лісничий не платив чинш; у 1763—1764 рр. разом із Войною; 1763 р.— 6 зл., 1764 р.— 18 зл.);
- Ленкавська в 1764 р. (61 зл.);
- Ленкавський у 1763 р. (до 1762 р. тримав своїх селян, за яких того ж року мало бути сплачено 84 зл. 18 гр.; 61 зл.);
- Макарський (у 1776 р. Михайло) у 1774—1776 рр. (1774—1775 рр.— 12 зл. [1 т. 7 ½ ш.], 1776 р.— 13 зл. [7 ½ ш.]);
- Маркушевська (Маркошевська; у 1765 р. записана як вдова) в 1763—1765 рр. (1763—1764 рр.— 6 зл., 1765 р.— 9 зл.);
- Маркушевський у 1762 р. (9 зл. [1 кінь]);
- Радецька в 1764—1766 рр. (1764—1765 рр.— 9 зл., 1766 р.— 15 зл. [1 т.]);
- Радецький у 1762—1763 рр. (9 зл. [1762 р.— 1 кінь]);
- Радецький (очевидно, син попереднього) в 1767—1776 рр. (1767—1769 рр.— 15 зл. [1767 р.— 1 т., 1768—1769 рр.— 7 ½ ш.], 1770 р.— 5 зл. [3 ½ ш.], 1771—1773 рр.— 10 зл. [1771—1772 рр.— 7 ½ ш., 1773 р.— 1 т. 7 ½ ш.], 1774—1775 рр.— 12 зл. [1 т. 7 ½ ш.], 1776 р.— 13 зл. [7 ½ ш.]);
- Радзимовський Павло у 1762—1776 рр. (1762—1765 рр.— 9 зл. [1762 р.— 1 кінь], 1766—1769 рр.— 8 зл. [1768—1769 рр.— 3 ½ ш.], 1770—1773 рр.— 5 зл. [3 ½ ш.], 1774—1775 рр.— 6 зл. [3 ½ ш.], 1776 р.— 9 зл. [3 ½ ш.]);
- Радзимовський Станіслав у 1762—1772 рр. (1762—1764 рр.— 9 зл. [1762 р.— 1 кінь], 1765 р.— 14 зл. [1 т.], 1766—1769 рр.— 15 зл. [1766—1767 рр.— 1 т., 1768—1769 рр.— 7 ½ ш.], 1770—1772 рр.— 10 зл. [7 ½ ш.]);
- Радзимовський Станіслав (син Павла, сидів на ґрунті попереднього, можливо, одна і та ж особа) в 1773—1776 рр. (1773 р.— 20 зл. [2 т. 15 ш.], 1774—1775 рр.— 24 зл. [2 т. 15 ш.], 1776 р.— 26 зл. [15 ш.]);
- Радзимовський Станіслав (у 1765—1766 рр. записаний як зять Думанського або Добжанського, у 1773—1774 рр.— як „старий“) у 1762—1776 рр. (1762—1763 рр.— 9 зл. [1762 р.— 1 кінь], 1764 р.— 18 зл., 1765 р.— 14 зл. [1 т.], 1766—1769 рр.— 15 зл. [1766—1767 рр.— 1 т., 1768—1769 рр.— 7 ½ ш.], 1770 р.— 5 зл. [3 ½ ш.], 1771—1772 рр.— 10 зл. [7 ½ ш.], 1773 р.— 20 зл. [2 т. 15 ш.], 1774—1775 рр.— 24 зл. [2 т. 15 ш.], 1776 р.— 26 зл. [15 ш.]);
- Радзимовський Стефан у 1766—1776 рр. (1766—1767 рр.— 15 зл. [1 т.], 1768—1769 рр.— 30 зл. [15 ш.], 1770—1773 рр.— 20 зл. [1770—1772 рр.— 15 ш., 1773 р.— 2 т. 15 ш.], 1774—1775 рр.— 24 зл. [2 т. 15 ш.], 1776 р.— 26 зл. [15 ш.]);
- Радзимовський Ян у 1762—1776 рр. (1762—1764 рр.— 18 зл. [1762 р.— 2 коней], 1765 р.— 28 зл. [2 т.], 1766—1769 рр.— 30 зл. [1766—1767 рр.— 2 т., 1768—1769 рр.— 15 ш.], 1770—1772 рр.— 10 зл. [7 ½ ш.], 1773 р.— 20 зл. [2 т. 15 ш.], 1774—1775 рр.— 24 зл. [2 т. 15 ш.], 1776 р.— 26 зл. [15 ш.]);
- Рачковський (Рушковський) Мартин у 1762—1774 рр. (1762—1764 рр.— 9 зл. [1762 р.— 1 кінь], 1765 р.— 14 зл. [1 т.], 1766—1769 рр.— 15 зл. [1766—1767 рр.— 1 т., 1768—1769 рр.— 7 ½ ш.], 1770, 1772—1773 рр.— 5 зл. [3 ½ ш.], 1771 р.— 10 зл. [7 ½ ш.], 1774 р.— 6 зл. [3 ½ ш.]);

- Рачковський Антоній у 1762—1765 рр. (1762—1764 рр.— 6 зл., 1765 р.— 9 зл.);
- Рачковський Ян (у 1772—1775 рр. записаний як „Zielony“) в 1771—1775 рр. (1771 р.— 5 зл. [3 ½ ш.], 1772—1775 рр.— 3 зл.);
- Рачковський Ян (у 1773—1776 рр. записаний як „Wąsaty“) в 1764—1776 рр. (1764 р.— 18 зл., 1765 р.— 28 зл. [2 т.], 1766—1769 рр.— 30 зл. [1766—1767 рр.— 2 т., 1768—1769 рр.— 15 ш.], 1770—1772 рр.— 20 зл. [15 ш.], 1773 р.— 10 зл. [1 т. 7 ½ ш.], 1774—1775 рр.— 24 зл. [2 т. 15 ш.], 1776 р.— 26 зл. [15 ш.]);
- Рачковський Ян у 1762—1764 рр. (1762—1763 рр.— 9 зл. [1762 р.— 1 кінь], 1764 р.— 18 зл.);
- Ребеза Антоній у 1762—1769 рр. (1762—1763 рр.— 9 зл. [1762 р.— 1 кінь], 1764 р.— 6 зл., 1765 р.— 14 зл. [1 т.], 1766—1767 рр.— 15 зл. [1 т.], 1768—1769 рр.— 8 зл. [3 ½ ш.]);
- Рембовський (Дембовський; у 1763 р. записаний як „старець“, у 1764—1765 рр.— як „старий“) у 1762—1765 рр. (у 1762—1763 рр. був вільний від сплати чиншу; 1764 р.— 6 зл., 1765 р.— 14 зл. [1 т.]);
- Сопотницький (Сопотинський, Сопотрицький; у 1762 р. Василій) у 1762—1772 рр. (1762 р.— 9 зл. [1 кінь], 1763 р.— 6 зл., 1764 р.— 18 зл., 1765 р.— 28 зл. [2 т.], 1766—1767 рр.— 30 зл. [2 т.], 1768—1769 рр.— 15 зл. [7 ½ ш.], 1770 р.— 5 зл. [3 ½ ш.], 1771—1772 рр.— 10 зл. [7 ½ ш.]);
- Сопотницький (Сапотницький) Ян (син попереднього) в 1773—1776 рр. (1773 р.— 20 зл. [2 т. 15 ш.], 1774—1775 рр.— 24 зл. [2 т. 15 ш.], 1776 р.— 26 зл. [15 ш.]);
- Сташевський Матій у 1765—1776 рр. (1765 р.— 28 зл. [2 т.], 1766—1769 рр.— 30 зл. [1766—1767 рр.— 2 т., 1768—1769 рр.— 15 ш.], 1770 р.— 10 зл. [7 ½ ш.], 1771—1773 рр.— 20 зл. [1771—1772 рр.— 15 ш., 1773 р.— 2 т. 15 ш.], 1774—1775 рр.— 24 зл. [2 т. 15 ш.], 1776 р.— 26 зл. [15 ш.]);
- Сташевський Михайло у 1762—1770 рр. (у 1764 р. як добош*, у 1770 р. як „убогий“ не платив чиншу; 1762—1763 рр.— 6 зл., 1765 р.— 9 зл., 1766—1769 рр.— 8 зл. [1768—1769 рр.— 3 ½ ш.], 1770 р.— 3 ½ ш.);
- Сташевський Станіслав у 1762—1764 рр. (18 зл. [1762 р.— 2 коней]);
- Сташевський Йосиф у 1764—1765 рр. (1764 р.— 18 зл., 1765 р.— 28 зл. [2 т.]);
- Тужанський Федір у 1776 р. (9 зл. [3 ½ ш.]);
- Хосцька (вдова) в 1762—1765 рр. (1762—1764 рр.— 6 зл., 1765 р.— 9 зл.);
- Хосцький (можливо, Антоній або його спадкоємець) у 1766—1776 рр. (1766—1769 рр.— 15 зл. [1766—1767 рр.— 1 т., 1768—1769 рр.— 7 ½ ш.], 1770—1772 рр.— 5 зл. [3 ½ ш.], 1773 р.— 10 зл. [1 т. 7 ½ ш.], 1774—1775 рр.— 12 зл. [1 т. 7 ½ ш.], 1776 р.— 13 зл. [7 ½ ш.]);
- Хосцький Антоній у 1762—1765 рр. (1762—1763 рр.— 6 зл., 1764 р.— 9 зл., 1765 р.— 14 зл. [1 т.]);
- Шкодовський у 1770 р. (5 зл. [3 ½ ш.]);
- Яворський Григорій у 1776 р. (9 зл. [3 ½ ш.]).

Кількість чиншової шляхти в Сугаках упродовж вказаного періоду залишалася майже незмінною (див. Табл. 7): принаймні намагань адміні-

* Залишався добошем і в наступні роки — до 1766 р., але вже без звільнення від сплати чиншу. У 1767 р. добошем повинен був стати Антоній Рачковський.

страції збільшити кількість господарств підданих за рахунок шляхетських господарств, як це було в інших маєтках, не спостерігаємо.

Таблиця 7

Співвідношення кількості господарств підданих і шляхти та землі в їхньому користуванні в селі Сугаки в 1762—1776 рр.

Роки	Кількість господарств	Земля (у шнурях)	Кількість господарств	Земля (у шнурях)*
	підданих		шляхти	
1762	120	—	36	—
1763	131	—	38	—
1764	133	—	43	—
1765	127	—	42	—
1766	127	—	38	—
1767	127	—	36 + халупа	—
1768	127	1615	35 + халупа	385 ½
1769	130	1587 ½	36 + халупа	366 ½
1770	132	1169	35 + халупа	224 ½ (232)
1771	144	1491 ½	36	373 ½
1772	140	1441 ½	35 + дворик	362 (347)
1773	140	1447 ½	34	433 ½ (426 ½)
1774	135	1361	34	442
1775	133	1512 ½	33	461 (476)
1776	122	1519	35	471 ½

Привертає увагу різке зменшення в 1770 р. кількості землі, що перебувала в користуванні шляхти, проте, як бачимо з Таблиці, воно охопило також і підданих. Тож ці заходи не були скеровані проти чиншової шляхти і, можливо, були пов'язані зі спробою реорганізації місцевого фільварку (відповідно з перерозподілом земельного фонду), змінами в управлінні маєтками, які викликала смерть Міхала Жевуського, або економічною ситуацією у регіоні, зумовленою політичними подіями (переходи військ у часи Коліївщини, Барської конфедерації, російсько-турецької війни). На користь цього свідчить і різке зменшення суми загальної прибутку з села в 1770 р.

Велика кількість шляхетських господарств зумовила й вагомість шляхетського чиншу. Його частка, якщо не враховувати отримуваних від корчемної оренди грошей, становила 15—23 відсотки річного прибутку з Сугаків. Для загальної суми чиншу, що збиралася зі шляхетських господарств, характерне поступове збільшення, за винятком 1770 р., порівняно з попередніми роками (див. Табл. 8).

* У цій Таблиці і Таблиці 8 вміщено результати підрахунків, здійснених самими укладачами інвентарних описів. У дужках подаємо цифри, скориговані на підставі наших підрахунків. Невідповідність пояснюється, очевидно, механічними помилками укладачів описів: як правило, різниця відповідає розмірам 1—2 господарств.

Таблиця 8

**Співвідношення розміру шляхетського чиншу
з іншими статтями річного прибутку в селі Сугаки у 1762—1776 рр.²²**

Роки	Загальний прибуток (у зл., гр.)	У тому числі		
		оренда корчми	чинш від підданих	чинш від шляхти
1762	5641, 23	3000	1004	384 (369)
1763	5886, 03	3200	1020	467
1764	6254, 09	3300	1087	590
1765	6513, 27	3200	1189	761
1766	6316, 18	3100	1188	759
1767	6414, 09	3000	1163	724 (734)
1768	6409, 00	3000	1077	744
1769	5767, 06	2530	1009	707
1770	4311, 02	2024	854	300
1771	2721, 22	—	872	480
1772	2769, 05	—	890	398
1773	3036, 25	—	901	593
1774	3040, 11	—	837	699
1775	3221, 11	—	924	741 (753)
1776	4069, 22	—	1558	791

Новокостянтинівський ключ (волость) включав королівщини й дідичні села та складався з містечка Нового Костянтинова і в різні роки з сіл Вербка, Гулі, Думенки, Зеновинці, Керданівка, Кудинка, Лисогірка, Лозова, Лука, Медведівка, Педоси, Позоріла, Росоховата, Теси, Янівці та містечка Дяківці. Ключ належав до числа найприбутковіших серед подільських володінь Жевуських (див. Табл. 15).

Невідомо, коли оселилася шляхта у Новокостянтинівському ключі. Можна припустити, що це сталося приблизно в 1720-х роках — ще до того часу, коли ключ потрапив у володіння родини Жевуських. Уперше шляхтичі, які мали господарства в кількох поселеннях, згадуються у найранішому відомому інвентарному описі ключа за 1730 р. — стосовно Кудинки, Думенків, Зеновинців, Дяківців і Вербки.

Найбільшим населеним пунктом ключа був Новий Костянтинів (див. Табл. 9). У ньому впродовж тривалого часу шляхетський господарств майже не було. Шляхта не згадується ані в переліку (конотації) новокосянтинівської громади від 27 вересня 1717 р., ані в інвентарі містечка від 20 квітня 1720 р.²³ Згідно з інвентарним описом 1730 р., тут нараховувалося 140 господарств підданих і жодного шляхетського. За період із

²² ЦДІА України у Львові, ф. 181, оп. 2, спр. 798, арк. 4, 9; спр. 799, арк. 31; спр. 800, арк. 12, 24; спр. 801, арк. 12, 24; спр. 802, арк. 12, 24; спр. 804, арк. 16, 28; спр. 805, арк. 13, 26, 39; спр. 803, арк. 458—459; спр. 865, арк. 227 зв.

²³ Там само.— Спр. 831, арк. 15—18 зв., 40—41 зв.

1742 по 1768 р., щодо якого нам відомі інвентарні описи ключа²⁴, шляхтичі в самому Новому Костянтиніві згадуються лише двічі: у 1742 р.— жєбрак Грибовський, у 1751—1752 рр.— Томашевський (у 1751 р. записаний як шляхтич з Циганової халупи, мав сплатити 8 зл. чиншу, у 1752 р.— 8 зл. 12 гр.; у 1754 р. його халупа згадується як вільна).

Таблиця 9

Співвідношення кількості господарств підданих і шляхти в містечку Новий Костянтинів у 1742—1768 рр.

Роки	Містечко*		Передмістя	
	кількість господарств			
	підданих	шляхти	підданих	шляхти
1	2	3	4	5
1742	100	1	—	—
1743	129	—	—	—
1744	128	—	—	—
1745	142	—	—	—
1746	122	—	—	—
1747	125	—	9 + 11	—
1748	124	—	13 + 6	1
1749	121	—	20	—
1750	117	—	23	—
1751	132	1	20	—
1752	129	1	20	—
1753	119	—	24	—
1754	115	—	23	—
1755	114	—	20	—
1756	113	—	19	—
1757	115	—	19	—
1758	119	—	21	—

²⁴ Відомі інвентарні описи Новокосянтинівського ключа від 12 квітня 1730 р. (ЦДІА України у Львові, ф. 181, оп. 2, спр. 831, арк. 1—14 зв.), 1 жовтня 1742 р. (Там само.— Спр. 832, арк. 1—10 зв.), з листопада 1743 р. (Там само.— Арк. 11—16 зв.), з серпня 1744 р. (Там само.— Арк. 20—26 зв.), 30 березня 1745 р. (Там само.— Спр. 831, арк. 20—30 зв.), 4 квітня 1746 р. (Там само.— Арк. 31—39 зв. [екземпляр посесорів]; спр. 832, арк. 27—36 зв.), 15 березня 1747 р. (Там само.— Спр. 832, арк. 37—47), 24 березня 1748 р. (Там само.— Арк. 49—58), 17 червня 1749 р. (Там само.— Арк. 59—68), 14 березня 1750 р. (Там само.— Спр. 831, арк. 42—52; спр. 832, арк. 69 зв.—79), 9 березня 1751 р. (Там само.— Спр. 832, арк. 81—90), 22 березня 1752 р. (Там само.— Арк. 91—99), 20 березня 1753 р. (Там само.— Арк. 100—108 зв.), 21 березня 1754 р. (Там само.— Спр. 864, арк. 1—9 зв.), 20 березня 1755 р. (Там само.— Арк. 64—73 зв.), 20 березня 1756 р. (Там само.— Арк. 128—138 зв.), 20 березня 1757 р. (Там само.— Арк. 182—192 зв.), 20 березня 1758 р. (Там само.— Арк. 246—256 зв.), 20 березня 1759 р. (Там само.— Арк. 326-а—335 зв.), 20 березня 1760 р. (Там само.— Спр. 865, арк. 7—17 зв.), 30 березня 1761 р. (Там само.— Спр. 831, арк. 58—68 зв.; спр. 865, арк. 71—81), 20 березня 1762 р. (Там само.— Спр. 865, арк. 140—152), 20 березня 1763 р. (Там само.— Арк. 208—220), 20 березня 1764 р. (Там само.— Спр. 831, арк. 69—81; спр. 865, арк. 291—303), 20 березня 1765 р. (Там само.— Спр. 865, арк. 343—356), 20 березня 1766 р. (Там само.— Арк. 387—399 зв.), 20 березня 1767 р. (Там само.— Арк. 483—495 зв.), 30 березня 1768 р. (Там само.— Арк. 548—567 зв.).

* Не враховуючи цехових ремісників, торговців і міщан-євреїв.

Закінчення Таблиці 9

1	2	3	4	5
1759	115	—	21	—
1760	118	—	21	1
1761	115	—	24	1
1762	118	—	23	1
1763	119	—	23	1
1764	123 (124)	—	26	—
1765	123	—	26	1
1766	113	—	27	1
1767	112	—	29	1
1768	113	—	26	1

Аналогічна ситуація зі шляхтою створилася й на новокосянтинівському передмісті Янівка, де, ймовірно, були більші можливості для колонізації. Янівка, напевно, була осаджена в 1746 р.: згідно з інвентарними описами 1747—1748 рр., тут мали господарства слободяни — відповідно 9 і 13. Тоді ж осаджено передмістя „від Хмельника“ (у 1747 р. тут було 11 господарств слободян, у 1748 р. — шість), згодом приєднане до передмістя Янівка. У 1748 р. на Янівці як слободянин осів шляхтич Макарський, проте не затримався тут надовго. У 1760—1763 рр. тут мешкав шляхтич Скажинський, який як польовий („polowy“ або „do łapow“) був вільний від сплати чиншу. В інвентарному описі 1764 р. він уже не згадується, а в його халупі у 1764—1765 рр. сидить підданий Андрій, у 1766—1768 рр. — підданий Степан (Стефан). Проте в 1765—1766 рр. Скажинський знову згадується в інвентарних описах як мешканець цього передмістя (мав сплачувати 6 зл. 12 гр. чиншу, у 1766 р. — ще й 1 зл. райтарщини), а в 1767—1768 рр. тут мала господарство його вдова (у 1768 р. зазначено, що вона мала одного сина). У 1767 р. вона була зобов'язана, як і покійний чоловік попереднього року, до сплати 6 зл. 12 гр. чиншу і 1 зл. райтарщини, натомість у 1768 р. на неї з невідомих причин були накладені підданські повинності (1 курка, 3 яйця, 3 зл. 12 гр. чиншу, 15 гр. райтарщини). Можливо, шляхтичем також був міський писар Станіслав Ілашевич, котрий мешкав на передмісті Янівка у 1765—1766 рр.

До значних шляхетських осередків у Новокосянтинівському ключі належали Дяківці. 1730 р. у них (ще як у селі) було 31 господарство підданих. Того самого року тут мешкав тільки один шляхтич — Осинський, який не ніс жодної замкової повинності, крім сплати чиншу (10 зл. 12 гр.). В наступному десятилітті тут була лише мінімальна кількість шляхти. Принаймні у 1742 р., коли містечко Дяківці перебувало у посесії пана Гацького і нараховувало 37 господарств підданих (у тому числі одного єврея), тут проживали два шляхтичі — Петро Манкевич і Богушевич. Обидва вони були звільнені від будь-яких повинностей, оскільки перебували „на двірській услугі“.

В інвентарних описах Новокосянтинівського ключа за 1743—1744 рр. Дяківці не згадуються, а з 1745 р. тут мешкає уже велика кількість шляхтичів. Проте в наступні роки число шляхтичів поступово зменшується (див. Табл. 10).

Таблиця 10

Співвідношення кількості господарств підданих
і шляхти в містечку Дяківці у 1745—1768 рр.

Рік	Господарство		
	євреїв (ринкові будинки і крамниці)	підданих	шляхти
1745	11	46	19
1746	10	32	11
1747	10	45	5
1748	11	51	5
1749	10	48	7
1750	9	55	6
1751	7	58	5
1752	7	56	5
1753	4	50	6
1754	5	46	6
1755	5	51	8
1756	5	50	8
1757	5	49	10
1758	7	49	9
1759	6	46	9
1760	7	53	7 + 2 халупи
1761	8	56	8
1762	10	56	7 + халупа
1763	10	57	7
1764	10	60	8
1765	10	70	6
1766	10	70	5
1767	15	74	5
1768	14	75	5

Склад шляхти в Дяківцях (окреслювалась як „шляхта чиншові“ або „шляхта на чиншу“) у 1745—1768 рр. такий:

Бурдзяковський Антоній (окреслений як „пан“) у 1745 р. (16 зл.);

Бурдзяковський Ян (окреслений як „пан“) у 1745 р. (16 зл.);

Ворволик Ян (окреслений як „пан“) у 1745 р. (16 зл.);

Гадлевський у 1765 р. (8 зл. 12 гр.);

Гарлінський (у 1745 р. окреслений як „пан“) у 1745—1746 рр. (16 зл.);

Годлеский у 1764 р. (зазначено, що „будується“);

Гужинський у 1750 р. (16 зл.);

Гурський у 1757 р. (16 зл. 12 гр.);

Дмуховський (Дмоховський, Духовський) у 1755—1768 рр. (1755, 1761 рр.— 6 зл., 1756—1760, 1765 рр.— 6 зл. 12 гр., 1762—1763 рр.— 4 зл., 1764, 1766—1768 рр.— 4 зл. 12 гр.);

Дмуховський Ян (у 1745 р. окреслений як „пан“) у 1745—1749 рр. (у 1749 р. не платив чиншу, оскільки був „до лісу“; 1745—1748 рр.— 16 зл.);

- Заборський у 1766—1767 рр. (18 зл. 12 гр.);
- Зуровський (Зуромський; у 1745 р. окреслений як „пан“; у 1755—1758 рр. окреслений як „старий“) у 1745, 1747—1758 рр. (у 1749, 1757 рр. не платив чиншу, оскільки був „до лісу“; 1745, 1747—1748, 1750—1751 рр.— 16 зл., 1752—1753 рр.— 12 зл., 1754—1756 рр.— 6 зл., 1758 р.— 6 зл. 12 гр.);
- Зуровський (Зуромський; у 1755—1759 рр. окреслений як „молодий“) у 1755—1764 рр. (1755, 1761 рр.— 6 зл., 1756—1760 рр.— 6 зл. 12 гр., 1762—1763 рр.— 8 зл., 1764 р.— 8 зл. 12 гр.);
- Климашевський (у 1745 р. окреслений як „пан“; у 1745—1753 рр. Павло; у 1757 р. помилково названий як Климівський; у 1759 р. окреслений як „старий“) у 1745—1759 рр. (1745—1751 рр.— 16 зл., 1752—1755 рр.— 24 зл., 1756—1759 рр.— 24 зл. 12 гр.; очевидно, саме його халупа в 1760 р. була вільною);
- Климашевський у 1759 р. (18 зл. 12 гр.);
- Климашевський (сидів „на Турського“ халупі) в 1761—1765 рр. (у 1763 р. не платив чиншу, оскільки був „до лісу“; 1761—1762 рр.— 16 зл., 1764—1765 рр.— 18 зл. 12 гр.; у 1766 р. „на Климашевського“ халупі сидів вїт Андрушко);
- Книшевський (окреслений як „пан“ і „старий“) у 1745 р. (16 зл.);
- Книшевський Лукаш (у 1745 р. окреслений як „пан“) у 1745—1746 рр. (16 зл.);
- Книшевський (Книшовський) Станіслав (у 1745 р. окреслений як „пан“) у 1745—1747 рр. (16 зл.);
- Корницький (у 1745 р. окреслений як „пан“) у 1745—1746 рр. (16 зл.);
- Окруцінський (Окруцімський; у 1757—1758 рр. записаний серед підданих) у 1757—1768 рр. (1757—1758 рр.— 6 зл. 12 гр., 1759 р.— 12 зл. 12 гр., 1760, 1764 рр.— 18 зл. 12 гр., 1761—1763 рр.— 18 зл., 1765, 1767—1768 рр.— 24 зл. 12 гр., 1766 р.— 24 зл.);
- Пжесмицький у 1745—1749 рр. (1745—1746 рр.— 6 зл., 1747—1749 рр.— 8 зл.; записаний серед „варшатових“ — чиншових ремісників, сплачував такий же чинш, як і бондарі);
- Пінський (у 1745 р. окреслений як „пан“) у 1745—1746, 1748—1768 рр. (у 1752—1756 [напевно, також і в 1757 р.], 1758—1767 рр. не платив чиншу, оскільки був „до лісу“; 1745—1746, 1748—1751 рр.— 16 зл., 1768 р.— 12 зл. 12 гр.);
- Протасевич (окреслений як „пан“) у 1745 р. (16 зл.);
- Пуцановський (окреслений як „пан“) у 1745 р. (16 зл.);
- Русецький у 1753—1758 рр. (у 1753—1757 рр. не платив чиншу, оскільки був „до лісу“; 1758 р.— 6 зл. 12 гр.);
- Русецька (Русецька; в 1761 р. вдова) в 1759—1761 рр. (1759 р.— 2 зл. 12 гр., 1760 р.— 2 зл., 1761 р.— 6 зл.; у 1762 р. її халупа була вільною, підлягала сплаті 6 зл. чиншу);
- Слодковський у 1768 р. (18 зл. 12 гр.);
- Соловицький (у 1745 р. окреслений як „пан“) у 1745—1746 рр. (16 зл.);
- Товстановський у 1749—1768 рр. (у 1752—1759 рр. [напевно, також і в 1760 р.], 1768 р. не платив чиншу, оскільки був „до лісу“; 1749 р.— 16 зл., 1750—1751 рр.— 8 зл., 1761—1762 рр.— 6 зл., 1763 р.— 12 зл., 1764—1766 рр.— 12 зл. 12 гр., 1767 р.— 18 зл. 12 гр.);

- Турський (у 1745 р. окреслений як „пан“) у 1745, 1749—1758 рр. (1745, 1750—1751 рр.— 16 зл., 1752—1755 рр.— 24 зл., 1756—1757 рр.— 24 зл. 12 гр., 1758 р.— 8 зл. 12 гр.; у 1760 р. його халупа була вільною);
 Щепанковський (Щепановський; у 1745 р. окреслений як „пан“) у 1745—1746 рр. (16 зл.);
 Щепанковський (Щепановський) у 1759—1764 рр. (1759—1760 рр.— 6 зл. 12 гр., 1761 р.— 6 зл., 1762—1763 рр.— 8 зл., 1764 р.— 8 зл. 12 гр.);
 Щепанковський Григорій (у 1745 р. окреслений як „пан“) у 1745—1746 рр. (16 зл.).

Село Медведівка („osiadłosc na Medwedowce“), яке тяжіло до Дяківців, упродовж тривалого часу було суто „шляхетським“ поселенням²⁵. В інвентарному описі 1730 р. зазначалося, що Медведівка як нове поселення (kolonia) не належить до жодних повинностей. У 1742 р. тут мешкала шляхта „на услугах“ під командою Гацького, однак її кількість і склад не вказані (очевидно, вона була організована як надвірна хоругва). З 1745 р. в інвентарних описах подається перелік шляхетських господарств і повинностей, які накладалися на них. Відтоді і до 1768 р. включно тут проживали шляхтичі:

- Германович у 1755—1768 рр. (усі роки не платив чиншу, оскільки був „до лісу“);
 Галузинський Микола (у 1745 р. окреслений як „пан“) у 1745—1748 рр. (у 1746 р. не платив чиншу, оскільки був „до дозору лісу“; 1745, 1747—1748 рр.— 16 зл.);
 Галузинський Ян (у 1745 р. окреслений як „пан“) у 1745—1752 рр. (у 1751 р. не платив чиншу, оскільки був „до лісу“; 1745—1750 рр.— 16 зл., 1752 р.— 6 зл.);
 Гужинський (Горшинський, Горчинський) у 1749, 1751—1752 рр. (1751 р.— 16 зл., 1752 р.— 12 зл.; в 1753 р. його халупа була пустою, у 1754 р. з неї належало 8 зл. чиншу);
 Домашевський у 1749—1752 рр. (16 зл.; в 1753 р. його халупу вже зайняв Напюрський);
 Заборський (окреслений як „пан“) у 1745 р. (16 зл.);
 Заборський Себастьян (окреслений як „пан“) у 1745 р. (не платив чиншу, оскільки був „до дозору лісу“);
 Зелонка (Зелонко, Зеленко, Зелунка; у 1745 р. окреслений як „пан“) у 1745—1752 рр. (1745—1750 рр.— 16 зл., 1751 р.— 24 зл., 1752 р.— 32 зл.; в 1753 р. його халупа була пустою, у 1754 р. з неї належало 8 зл. чиншу);
 Зиткевич (Зидкевич*); у 1749 р. Михайло; у 1745 р. окреслений як „пан“) у 1745—1763 рр. (у 1749—1754 рр. разом із братом Андрієм [названий у 1749 р.]; в 1745—1753 [очевидно, і в 1754 р.], 1755—1759, 1761 рр. як лісничий [„до дозору лісу“] чиншу не платив; 1760 р.— 16 зл.

²⁵ Випадки, коли в селі мешкала тільки шляхта у Подільському воєводстві XVIII ст. не були рідкістю: згідно з інвентарем Хмільницького староства 1763 р., з 33 поселень у його складі два — села Терешпіль і Тростянець — були населені лише шляхтою (Крикун М. Колонізація Подільського воєводства... — С. 99—100).

* У 1761 р. в одному з екземплярів інвентарного опису помилково записаний як Зулкевич.

- 12 гр., 1762 р.— 24 зл., 1763 р.— 16 зл.; у 1764 р. його дворисько було вільним, з нього належало 16 зл. 12 гр. чиншу);
 Зиткевич (записаний як „молодий“) у 1755 р. (12 зл.);
 Керницька в 1764 р. (3 зл. 12 гр.);
 Климашевський у 1768 р. (6 зл. 12 гр.);
 Котовська (окреслена як „стара“) в 1755—1756 рр. (1755 р.— 8 зл., 1756 р.— 8 зл. 12 гр.; очевидно, саме в її халупі [„Костовській“] сидів у 1757 р. якийсь Слободяник);
 Криницький у 1765—1768 рр. (4 зл. 12 гр.);
 Ласковський у 1758—1760 рр. (у 1758 р. був „на Зиткевичовій“ халупі; в 1759—1760 рр. не платив чиншу, оскільки був „до лісу“; 1758 р.— 6 зл. 12 гр.; в 1761 р. його халупа була вільною, з неї належало 6 зл. чиншу);
 Напюрський у 1753 р. (зайняв халупу Домашевського), 1755—1756 рр. (не платив чиншу, оскільки був „до лісу“; в 1757 р. його халупа була пустою);
 Поплавський (Полавський) у 1756—1760, 1762—1768 рр. (у 1757—1760 рр. не платив чиншу, оскільки був „до лісу“; 1756 р.— 8 зл. 12 гр., 1762—1763 рр.— 16 зл., 1764—1768 рр.— 16 зл. 12 гр.; в 1761 р. його халупа була вільною, з неї належало 6 зл. чиншу);
 Рожнятовська (вдова) в 1759 р. (4 зл. 12 гр.);
 Рожнятовський (Рознятковський) у 1756—1758 рр. (1756—1757 рр.— 3 зл. 12 гр., 1758 р.— 4 зл. 12 гр.).

У 1745—1752 рр. у Медведівці мешкала тільки шляхта. 1753 р. тут з'являється підданий Василь Колесник (мав сплачувати 8 зл. чиншу). У 1754—1755 рр. він не згадується, але в 1756—1757 р. на його халупі сидів „дегтярь“ (4 зл. 12 гр. чиншу), а в 1758 р. вона була незайнятою (з неї належало 6 зл. 12 гр. чиншу). У 1757 р. у халупі Костовській також згадується якийсь Слободяник. Від кінця 1750-х років господарства підданих у Медведівці стають сталим явищем і їх число поступово зростає: у 1759 р. тут було два господарства підданих (Яцько Дегтяр платив 6 зл. 12 гр. чиншу, Іван Чорний — 4 зл. 12 гр. чиншу), 1760 р.— 4, 1761 р.— 5 (більшість сплачувала 6 зл. 12 гр. чиншу), 1762 р.— 5, 1763 р.— 8, 1764 р.— 10, 1765 р.— 11, 1766 р.— 11 + 5 євреїв на слободі, 1767 р.— 10, 1768 р.— 7 господарств. Піддані, яких адміністрація осаджувала в селі на місці чиншових шляхтичів, початково, як і їхні попередники та сусіди, сплачували лише чинш, але згодом почали нести панщинні повинності. Так, підданий Павло, який сидів „на Зиткевичовім“ у 1765—1768 рр., мав відпрацьовувати день панщини на тиждень, здавати 1 курку, 6 яєць і сплачувати 1 зл. райтарщини від 1 корови.

У 1747 р. у складі Новокостянтинівського ключа виникло нове поселення — село Лозова, яке було вперше занотоване в інвентарному описі за той же рік як осілість „на szlaki“ (у наступні роки згадується в описах як „осілість на Лозовій“). Початково частка шляхти в цій невеличкій осаді була досить значною, що, очевидно, спричинене його виробничим призначенням, пов'язаним із лісом (у 1753—1761 рр. усі або більшість підданих записані як „побережники“ або „до лісу“). Згодом, у міру розбудови поселення, частка шляхти в ньому зменшується (див. Табл. 11).

Таблиця 11

**Співвідношення кількості господарств підданих і шляхти
в селі Лозова у 1747—1768 рр.**

Роки	Господарства	
	підданих	шляхти
1747	4	2
1748	4	2
1749	2	4
1750	3	3
1751	4	3
1752	4	3 + 2 халупи
1753	5	3
1754	5	4
1755	4	2 + халупа
1756	3	2
1757	4	1
1758	3	3
1759	3	2
1760	3	4
1761	3	4 + халупа
1762	7	3 + халупа
1763	8	2
1764	9	2
1765	9	2
1766	9*	3
1767	9	3
1768	9	3

Загалом у 1747—1768 рр. тут мали господарства шляхтичі:
 Борковська (Боркоська, Берковська; вдова) в 1747—1751 рр. (1749—1751 рр.— 3 зл.; у 1752 р. її халупа була вільною);
 Васильковський у 1753—1756 рр.;
 Вісньовський (Вішньовський, Вісневський) у 1751—1754 рр. (у 1751—1752 рр. сидів „на Василевій халупі“, у 1753 р. записаний як „слободянин“; 1751—1752 рр.— 6 зл., 1753—1754 рр.— 6 зл. 12 гр.);
 Карчовська (Карчевська; вдова) в 1762—1763 рр. (6 зл. 12 гр.);
 Карчовський (Корчовський, Карчевський, Качоровський; у 1754—1761 рр. (у 1754—1755 рр. не платив чиншу, оскільки „будується“; 1758 р.— 3 зл. 12 гр., 1759—1760 рр.— 8 зл. 12 гр., 1761 р.— 12 зл. 12 гр.)**;

* Серед них один підданий належав панові Свідерському.

** У 1764—1766 рр. „на Карчевській“ („на Карчевського“) халупі сидів підданий Данило, який повинен був сплачувати 6 зл. 12 гр. чиншу і 1 зл. райтарщини та здавати 1 курку і 6 яєць на рік.

- Катарський (Котарський) у 1761, 1765—1768 рр. (1761 р.— 6 зл. 12 гр., 1765—1766 рр.— 12 зл. 12 гр., 1767—1768 рр.— 9 зл. 12 гр.; у 1762 р. зазначено, що „Катарського халуна на цей рік звільняється“);
 Квасневський у 1749—1750 рр. (6 зл. 12 гр.);
 Лозинський у 1752—1754 рр. (1752 р.— 4 зл., 1754 р.— 6 зл. 12 гр.; у 1755 р. його халуна була вільною);
 Неверовський у 1752 р. (4 зл.);
 Пещинський у 1760 р. (6 зл. 12 гр.);
 Пенъонжко (Пенъонзек) у 1747—1751 рр. (у 1748—1750 рр. належав „до лісу“ і не платив чиншу; 1751 р.— 6 зл.; у 1752 р. його халуна була вільною);
 Сіновський (Сінаровський, Сінарацький) у 1758—1760 рр. (1758 р.— 3 зл. 12 гр., 1759 р.— 4 зл. 12 гр., 1760 р.— 6 зл. 12 гр.; у 1761 р. його халуна була вільною, з неї належали підданські повинності — 6 зл. 12 гр. чиншу та 1 курка і 6 яєць на рік);
 Солецький у 1749 р. (18 зл. 12 гр.);
 Целінський у 1761—1764, 1766—1768 рр. (у 1761—1762 рр. сидів „на Львовій халуні“; 1761 р.— 12 зл. 12 гр., 1762—1764, 1766—1768 рр.— 18 зл. 12 гр.; у 1765 р. його ґрунт і халуна були вільними, підлягали сплаті 18 зл. 12 гр. чиншу);
 Чайковський у 1758, 1760—1762 рр. (1758, 1760 рр.— 3 зл. 12 гр., 1761—1762 рр.— 6 зл. 12 гр.);
 Шахтацький (Шахлацький) у 1764—1768 рр. (1764—1765 рр.— 16 зл. 12 гр., 1766—1768 рр.— 18 зл. 12 гр.).

У ряді поселень Новокосятинівського ключа кількість шляхти була невеликою або її не було зовсім. До них належали села Зеновинці, Керданівка, Кудинка, Педоси і Теси (див. Табл. 12).

Таблиця 12

**Співвідношення кількості господарств підданих і шляхти в селах
 Зеновинці, Керданівка, Кудинка, Педоси і Теси
 Новокосятинівського ключа в 1742—1768 рр.**

Роки	Зеновинці		Керданівка		Кудинка		Педоси		Теси	
	господарства									
	підданих	шляхти	підданих	шляхти	підданих	шляхти	підданих	шляхти	підданих	шляхти
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1742	23	—	25	1	60	2	9	2	13	—
1743	?	?	27	—	57	2	5	2	16	—
1744	?	?	35	1	63	4	13	1	21	—
1745	18	—	37	1	57	3	11	1	21	—
1746	17	—	35	1	60	3	12	1	22	—
1747	15	—	38	1	55	2 + халуна	9	1	24	—
1748	15	—	37	1	56	3	11	1	27	—
1749	21	—	33	—	60	2	10	—	23	—
1750	18	—	33	—	65	2	10	—	22	—

Закінчення Таблиці 12

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1751	18	—	35	—	65	2	12	—	26	—
1752	17	—	31	—	64	2	13	—	26	—
1753	14	—	32	—	63	2	14	—	26	—
1754	13	—	28	—	59	2	20	—	26	—
1755	13	—	30	—	60	2	26	—	27	—
1756	13	—	30	—	62	1	26	—	28	—
1757	12	—	32	—	63	1	29	—	28	—
1758	22	—	31	—	75	1	30	—	29	—
1759	22	—	32	—	64	1	28	—	30	—
1760	33	—	31	—	64	1	30	—	31	—
1761	34	—	31	—	67	1	31	—	28 (29)	—
1762	37	—	32	—	66	1	33	—	30	—
1763	37	—	33	—	67	1	36	—	31	—
1764	37	—	34	—	70	1	37	—	31	—
1765	38	—	35	—	70	1	37	—	31	—
1766	40	—	36	—	76	1	37	—	34	—
1767	41	—	37	—	76	1	35	—	34	—
1768	42	—	37	—	71	1	32	—	31	—

Згідно з інвентарним описом 1730 р., у **Зеновинцях** нараховувалося 15 господарств підданих і 2 шляхетських (їх власники мали сплачувати по 8 зл. 12 гр. чиншу). Це були пан Камінський (щодо нього дописано: „втік“) і Садовська („w doma“). У 1742 р., коли село перебувало в посесії пана Івашка, було 23 господарства підданих, але шляхта тут не мешкала. У подальшому кількість господарств у селі коливалася, лише в 1760-х роках адміністрації вдалося істотно її збільшити, проте шляхта в селі так і не з'явилася (можливо, шляхтичем був Яків Олешицький, який згадується в інвентарному описі 1745 р. як „дозорця лісів“).

У селі **Керданівка** в 1730 р. шляхти не було взагалі: тут налічувалося лише 21 господарство підданих. У подальшому шляхта мешкала тут епізодично. Так, у 1742 р. тут оселився шляхтич Загоровський („увійшов у готову халупу“), проте в інвентарному описі за наступний рік він уже не згадується. У 1744—1748 рр. у селі мешкав пан Козловський, котрий не сплачував чиншу як „вільний на услугі“. У наступне двадцятиліття (1749—1768) розміри поселення загалом залишалися незмінними і шляхтичі тут не селилися.

Кудинка була значним населеним пунктом: упродовж досліджуваного періоду кількість господарств підданих коливалася тут від 55 до 76. Водночас число шляхти було мінімальним. Згідно з інвентарним описом 1730 р., у селі нараховувалося 59 господарств підданих і мешкали у ньому шляхтичі (усі окреслені як „пани“): Залеський (8 зл. 12 гр. чиншу), Домбровський (8 зл. 12 гр.), Кусловський (Куфловський?; 3 зл. 12 гр.), Островський (4 зл. 12 гр.), Домарацький (5 зл. 12 гр., причому дописано „несправедливо“ [injuste]). Очевидно, дехто з них тримав господарства

в цьому селі впродовж 1730-х років. Згодом і це невелике число шляхтичів тут поступово зменшується. У 1742—1768 рр. у Кудинці мали свої господарства шляхтичі:

Домарадзька (окреслена як „пані“, спільно зі своїм зятем Скажинським) у 1742—1745 рр. (у 1744 р. перебувала „на замковій услугі“; 1745 р.— 8 зл.);

Домбровська (вдова) в 1746—1750 рр. (1746 р.— 12 зл., 1747—1750 рр.— 12 зл. 12 гр.);

Домбровський (окреслений як „пан“) у 1742—1745 рр. (у 1744 р. перебував „на замковій услугі“; 1745 р.— 18 зл.);

Домбровський у 1751—1768 рр. (як лісничий не платив чиншу);

Семенецький (Семенецький; у 1744—1745 рр. окреслений як „пан“) у 1744—1746, 1748 рр. (у 1744 р. перебував „на замковій услугі“; 1746 р.— 6 зл., 1748 р.— 6 зл. 12 гр.; у 1747 р. з його халупи, очевидно, пустої належало 6 зл. 12 гр. чиншу);

Скажинський (у 1744 р. окреслений як „пан“) у 1744, 1746—1755 рр. (1744, 1746—1747 рр.— 8 зл., 1748, 1750—1755 рр.— 6 зл. 12 гр. [у 1753 р. очевидно, помилково записані ще й підданські повинності — 1 курка і 6 яець на рік], 1749 р.— 6 зл.; у 1757—1760 рр. „на Скажинського“ халупи й ґрунті сидів підданий Корній Лесиків).

У Педосах у 1730 р. налічувалося лише 11 господарств підданих; шляхти тут не було (можливо, шляхтичем був осадчий Шатковський, який мав сплачувати 6 зл. 12 гр. чиншу). У подальшому, як і в Керданівці, шляхта в Педосах мешкала епізодично. Зокрема, тут були шляхтичі: пан Вітковський (Войтковський) у 1742—1743 рр. (у 1742 р. записаний як слободянин 1741 р. і вільний від сплати чиншу, оскільки перебував „на замковій услугі“; у 1743 р. мав сплатити 3 зл. чиншу) та пан Коморовський у 1742—1748 рр. (у 1742 р. мав 1 коня; у 1744 р. був вільний від сплати чиншу, в інші роки повинен був платити: у 1742—1743, 1745—1746 рр.— 12 зл., у 1747 р.— 6 зл., у 1748 р.— 6 зл. 12 гр. чиншу). У наступне двадцятиліття (1749—1768) число господарів у селі поступово зросло і шляхтичі тут не селилися (щоправда, в інвентарному описі 1766 р. занотовано, що двоє підданих зі своїми господарствами належать „до п. Свідерського козацького сотника“).

У Тесах упродовж 1742—1768 рр., незважаючи на повільне зростання кількості господарств у ньому, шляхтичі жодного разу не оселялися.

Специфічною щодо осадження, у тому числі і шляхтичів, була ситуація у кількох селах (Лисогірка, Янівці, Лука, Росоховата, Погоріла), що постійно або періодично належали до Новокостянтинівського ключа і стосовно яких власники та адміністрація маєтків удавалися до незвичних способів/форм колонізації. Зокрема, тут осаджувалися пилипівці, яких час від часу замінювали шляхтою; перебування звичайних підданих для цих сіл нехарактерне (див. Табл. 13).

Найраніше пилипівці з'являються у Погорілії: в інвентарному описі 1730 р. записано, що тут осідають „москалі“, платять разом 100 зл. чиншу, і мешканці поселення як нової колонії не належать до жодних двірських повинностей. Однак згодом пилипівці були виселені звідси і їхнє місце зайняли шляхтичі: в інвентарному описі 1742 р. зазначено, що село віддане на утримання липківської надвірної хоругви під коман-

дою ротмістра Юзефовича. В інвентарні описи ключа у наступні двадцять років село Погоріла не вносилося і згадується лише з 1765 р., коли хоругва була ліквідована²⁶, а її членів (шляхтичів), які мали тут свої господарства, зобов'язано сплачувати чинш. Тут нараховувалося 30 господарств підданих (у тому числі три однокінні і одне піше господарства були призначені для ротмістра Юзефовича, одне парокінне, одне однокінне і одне піше — для козацького сотника), ще чотири халупи були пустими. Шляхетських господарів („szlachta na czynszu“, кожен із яких сплачував 18 зл. 12 гр. чиншу) було 12, їх власниками були Арцішевський, Баранецький, Блонський (старший), Блонський (молодший), Гурницький, Клебановський, Комарницький, Маковський, Пйотровський, Селецький, Шатковський, Яворський. У селі також було 12 пустих татарських дворів („dworki tatarskie“): поручника п. Юзефовича, його брата, Ловчицького, Миколайовича, Слульської, Гассановича, Гайдаровича, Романовича, Солтика, його брата, Соболевського, Мушкевича.

Однак Погоріла не стала шляхетським осередком. У 1766—1767 рр. це поселення, подібно як і Лисогірка та Лука, було осаджене „пилипами“ (у 1766 р. налічувалося 15, а у 1767 р.— 19 їхніх господарств), які сплачували загальну суму 1200 зл., рахуючи по 40 зл. генерального чиншу від „парокінних господарств“. Проте в тому ж 1767 р. поява на території Речі Посполитої російських військ змусила старообрядців залишити свої господарства. Згідно з інвентарним описом 1768 р., у Погорілі налічувалося 13 господарств звичайних підданих, які, подібно до своїх попередників, сплачували чинш і райтарщину, інших повинностей не мали (четверо підданих не мали жодних повинностей, „ці до п. ротмістра Юзефовича“²⁷). Можливо, з-поміж них шляхтичем був осадчий Войцех Кабашевський. Також у селі залишалася „chałup po zeyszłych pilipach pustych dwadzieścia siedm, w ktorych maia osadzac poddani“.

Подібна, але не в усьому, ситуація була в Росоховатій, де у 1742 р. мешкала шляхта „на услугах“ під командою пана Гацького — її кількість і склад не вказані. Проте шляхта не втрималася тут на довгий час. В інвентарному описі 1751 р. зазначалося, що Росоховата, оскільки не могла заселитися упродовж багатьох років, залишалася на слободі на два роки, а 12 господарів-пилипівців, які мешкали тут, сплачували по 18 зл. чиншу і по 5 зл. за льон.

Село Лука в 1730 р. складалося з 19 господарств підданих, шляхти у ньому не було. У 1742 р. тут мешкали тільки пилипівці, причому усі вони (25 господарств) були осаджені на слободі в 1737, 1738, 1740 рр. Уже з наступного року число пилипівських господарств у Луці різко зменшилося. Можна припустити, що їхні власники перебралися в інші маєтки Жевуських.

²⁶ Як випливає з розпоряджень М. Жевуського, ще в 1762 р. була здійснена спроба перевести членів хоругви на службу за умови користування земельними наділами („z gruntu zeby swoje służbę odprawowali“) (ЦДІА України у Львові, ф. 181, оп. 2, спр. 1068, арк. 114 зв. [п. 11]). Спроба була невдалою, оскільки 24 січня 1765 р. М. Жевуський наказав „lipkow z Pohoryły rugowac a natomiast niehultajow osadzic tylko gospodarzow“ (Там само.— Арк. 139 зв. [п. 9]). Див. також розпорядження комісарів подільських маєтків у цій же справі: Там само.— Спр. 1072, арк. 99 зв. (п. 7), 115 (п. 6), 115 зв. (п. 10).

²⁷ Згідно з розпорядженням М. Жевуського від 13 січня 1766 р., після ліквідації надвірної хоругви планувалося „P[an]u Jozefowiczowi rotmistrzowi m[ojem]u w Płosce wyznaczyc mieysca tyle iak miał w Konstantynowie“ (Там само.— Спр. 1068, арк. 145 [п. 24]).

Таблиця 13

**Співвідношення кількості господарств підданих і шляхти в селах
Лисогірка, Лука, Росоховата і Янівці Новоколястинівського ключа
в 1742—1768 рр.**

Роки	Лисогірка		Янівці		Лука		Росоховата	
	господарства							
	підда- них	шлях- ти	підда- них	шлях- ти	підда- них	шлях- ти	підда- них	шлях- ти
1742	12	—	—	—	25	—	?	?
1743	12	—	16	—	16	—	?	?
1744	?	?	?	?	14	—	?	?
1745	12	—	18	—	14	—	?	?
1746	12	—	18	—	13	—	?	?
1747	12	—	17	—	13	—	?	?
1748	12	—	18	—	14	—	?	?
1749	13	—	18	—	12	—	?	?
1750	13	—	18	—	13	—	?	?
1751	13	—	18	—	13	—	12	—
1752	13	—	18	—	13	—	10	—
1753	15	—	18	—	19	—	11	—
1754	15	—	18	—	18	—	11	—
1755	15	—	17	—	18	—	13	—
1756	15	—	17	—	21	—	13	—
1757	16	—	15	—	20	—	14	1 (?)
1758	16	—	15	—	21	—	14	1 (?)
1759	16	—	15	—	21	—	12	—
1760	16	—	15	—	18	—	16	—
1761	16	—	15	—	18	—	15	—
1762	16	—	16	—	18	—	15	—
1763	15	—	16	—	20	—	15	—
1764	15	—	16	—	20	—	16	—
1765	29	—	29	—	20	—	34	—
	халуп		халуп		халуп		халуп	
1766	19	—	37	1	20	—	31	3
1767	14	—	36	1	20	—	31	3
1768	28	3	36	2	48		31	2 +
					халуп			халуца

Подібна ситуація була в Янівцях, де 1730 р. нараховувалося 24 господарства підданих і серед них жодного шляхетського. Проте в наступні роки шляхта тут мешкала. В інвентарному описі 1742 р. зазначалося, що село Янівці стоїть пустим після відібрання його з посесії пана Івашка, від якого селяни і шляхта всі до одного розійшлися. Того ж року село було заселене старообрядцями: в інвентарному описі за наступний рік тут згадується 16 господарств пилипівців, осаджених на слободі 1742 р.

Лисогірка була заселена старообрядцями у другій половині 1730-х років — про її мешканців у попередній період відомостей не маємо. Згідно з інвентарним описом 1742 р., тут налічувалося 15 господарств

пилипівців-слободян із 1737 р. Очевидно, заселення Лисогірка і Янівців відбувалося нелегко, і саме тому пилипівці, які мешкали тут у 1744 р., записані в інвентарному описі за той же рік як слободяни²⁸.

Від 1751 р.— до середини 1760-х рр. Лисогірка, Янівці, Лука та Росоховата були осаджені винятково пилипівцями. Останні сплачували переважно по 18 зл. чиншу і по 5 зл. за льон (у 1764 р. ще по 2 зл. райтарщини) від господарства, крім осадчих. Очевидно, ступінь заселеності і відповідно рівень прибутків від цих сіл не задовольняли адміністрацію, тому вже осаджені пилипівські громади у Лисогірці, Луці і Росоховатій змушувано сплачувати грошову ренту ще й за пусті господарства: у 1752 р.— відповідно за три, вісім і три, у 1753 р.— відповідно за одне, три і два (також у Луці в 1755 р. за два). Це децю збільшило число пилипівських господарств, проте адміністрацію повністю не задовольнило. Ймовірно, саме тому в Росоховатій у 1757—1758 рр. були осаджені два непиліпівські господарства, власником одного з яких був шляхтич Камінський спільно з братом, котрий у 1758 р. був зобов'язаний сплачувати 6 зл. чиншу. Другим господарством володів підданий Мартин Решотник, який тоді ж мав сплачувати 3 зл. чиншу. Проте з невідомою причин заселення цього села підданими і шляхтичами не набуло подальшого розвитку, а ці господарства припинили своє існування. Можливо, причиною був опір пилипівської громади села.

У середині 1760-х років у заселенні кількох поселень Новокосянтинівського ключа відбулися значні зміни. В інвентарному описі 1765 р. Лисогірка, Янівці, Росоховата і Лука-Пилипівська фігурують як „пусті пилипівські села“²⁹: тут були лише пусті халупи й двориська та жодного господаря (прибуток давала тільки корчемна оренда — 4350 зл.). У наступні два роки Лисогірку і Луку вдалося знову осадити „пилипами“ — переважно тими, які мешкали раніше. Вони сплачували по 800 зл. із сільської громади, рахуючи по 40 зл. генерального чиншу від „парокінних господарств“, проте, як і у випадку з Погорілою, прихід російських військ призвів до спустошення цих сіл. Село Лисогірка вдалося швидко заселити: у 1768 р. тут налічувалося 28 господарств підданих (відробляли панщину і сплачували райтарщину, інших повинностей не несли) та мешкали троє шляхтичів, сплачуючи по 18 зл. 12 гр. чиншу: Улейовський, Руцький, Хмельовський (осадчий). Натомість село Лука залишилося незаселеним. В інвентарному описі 1768 р. про нього йдеться: „Там chałup z obyciami y inną budowlą po zeszyłych pilipach do osadania poddanym czterdzieści osm“.

Натомість Янівці і Росоховата після 1765 р. були осаджені підданими (сплачували чинш і райтарщину, інших повинностей не мали)*.

²⁸ ЦДІА України у Львові, ф. 181, оп. 2, спр. 825, арк. 16 зв.

²⁹ В укладеному 30 вересня 1765 р. у Михалполі реєстрі будівель з дворищами в селах Новокосянтинівського ключа, які залишилися після забраних „москалями“ пилипівців і за які нові їх мешканці повинні були сплачувати генеральну таксу (всього з чотирьох сіл належало 1764 зл.) упродовж трьох років, згадуються шляхтичі: у Лисогірці (усього 22 позиції) — дві халупи разом, в одній мешкав шляхтич, а у другій „руська“ (підлягали сплаті 18 зл.); у Янівці (34 позиції) — пан Домбровський (28 зл.); у Росоховатій (31 позиція) — пан Венж (26 зл.) і пан Жуковський (22 зл.); у селі Погорілій (16 позицій) не було жодного шляхтича (Там само.— Спр. 1827, арк. 78—79 зв.).

* Наприклад, у Янівцях в 1766 р. мав господарство підданий Станіслав Дяк, який сплачував 24 зл. генерального чиншу й інших повинностей не мав.

поряд з якими мешкала невелика кількість шляхти. Зокрема, тут мали господарства шляхтичі: в Янівцях — пан Домбровський у 1766—1768 рр. (18 зл. 12 гр. чиншу) і Зиварський у 1768 р. (9 зл. 12 гр.); у Росохватій — пан Вонз (Венж, Wąz, Weż) у 1766—1768 рр. (18 зл. 12 гр.), Баранецький (Барановський) у 1766—1768 рр. (18 зл. 12 гр.) і Жуковський у 1766—1767 рр. (18 зл. 12 гр.; у 1768 р. його халупа була пустою).

Інформація стосовно кількох поселень Новокостянтинівського ключа уривкова. **Думенки** початково були невеликим поселенням: у 1730 р. село нараховувало 28 господарств підданих, у 1742 р.— 23. Відповідно і шляхтичів тут мешкало небагато: у 1730 р. в селі мали господарства Оклинський (мав сплачувати 6 зл. 12 гр. чиншу) і пан Климашевський (10 зл. 12 гр. чиншу), у 1742 р.— „скарбовий лісничий“ Домбровський.

У наступні десятиліття, очевидно, відбувалося інтенсивне заселення Думенків, і в 1760-х роках, щодо яких нам відомі інвентарні описи, воно було вже одним з найбільших поселень Новокостянтинівського ключа. Проте шляхта, яка мешкала тут, залишалася у той період у невеликій кількості, а поступово і зовсім зникла (див. Табл. 14).

Таблиця 14

**Співвідношення кількості господарств підданих і шляхти
в селі Думенки у 1760—1768 рр.**

Роки	Господарства	
	підданих	шляхти
1760	86 (83 + 4 мельники)	7 + дворик
1761	89	7 + дворик
1762	91	4
1763	89	3 + халупа
1764	90 (93)	2
1765	88	1 + халупа
1766	85	1
1767	82	халупа
1768	84	халупа

У 1760—1768 рр. в Думенках мешкали шляхтичі:

- Зельонка в 1760—1762 рр. (1760 р.— 24 зл., 1761—1762 рр.— 18 зл.);
 Левицький (Левецький) у 1761—1764 рр. (чиншу не платив, оскільки був „до услуги двірської“; в 1765 р. його халупа була вільною);
 Малецький у 1760—1761 рр. (1760 р.— 12 зл., 1761 р.— 8 зл.);
 Павловський у 1763 р. (2 зл.);
 Потушинський (Патушевський) у 1760—1766 рр. (1760, 1763 рр.— 4 зл., 1761—1762 рр.— 6 зл., 1764—1765 рр.— 4 зл. чиншу, 15 гр. райтарщини, 1766 р.— 4 зл. 12 гр. чиншу, 1 зл. райтарщини; в наступні роки його халупа була вільною, з неї належало чиншу в 1767 р.— 2 зл. 12 гр., у 1768 р.— 3 зл. 12 гр.);
 Свідерський у 1760—1761 рр. (1760 р.— 12 зл., 1761 р.— 8 зл.);
 Тимецький у 1760—1761 рр. (1760 р.— 8 зл.);

Хомицький у 1760—1762 рр. (1760, 1762 рр.— 8 зл.; у 1763 р. його халупа була вільною);
Фальборкова (окреслена як „пані“) в 1760—1761 рр. (займала „dworek“).

Крім того, до 1760 р. у Думенках мешкав якийсь Заборський. В інвентарному описі за 1760 р. йдеться про призначення чиншу (у розмірі 12 зл.) з його халупи: „*chałupa, gdzie Zaborski siedzi, ze i[ch] m[os]c pań lowczy niechce go mieć za siebie ciężkaiącego, kładzie się do intryty*“. Можливо, він не був чиншовим шляхтичем, а належав до маєткової адміністрації: у тому ж інвентарному описі застерігалось, що посесор мав здійснювати засів озимих у присутності Заборського і новокосянтинівського присяжного³⁰.

До Думенків тяжіло село Гулі: з 1742 р. вони разом перебували у посесії брацлавського ловчого Антонія Войни і, очевидно, саме тому до 1760 р. не згадуються в інвентарних описах Новокосянтинівського ключа³¹.

У 1730 р. Гулі нараховували 10 господарств підданих, у 1742 р.— 15, 1760 р.— 20, 1761 р.— 22, 1762 р.— 22, 1763 р.— 20, 1764 р.— 19, 1765 р.— 19, 1766 р.— 19, 1767 р.— 20, 1768 р.— 19. Усі ці роки шляхетські господарства тут не згадуються: видається, що в цьому селі шляхта ніколи не мешкала.

Про Вербку („староство Вербське“) інформації майже немає — вона фігурує лише в інвентарних описах ключа 1730 і 1742 рр. Також відомий окремий опис маєтності Вербка від 13 травня 1757 р.³² У 1730 р. село нараховувало 61 господарство підданих і тут мешкав пан Ластовецький (мав сплачувати 16 зл. 12 гр. чиншу). Очевидно, шляхтичами також були Камінський (перебував „на службі лісничому“, 2 зл. 12 гр. чиншу — дописано „пішов“), Маховський (8 зл. 12 гр. чиншу) і Крижановський („на службі лісничому“, 3 зл. 12 гр. чиншу — дописано „пішов“). У 1742 р. Вербка, маючи 63 господарства підданих, була у посесії пана Себастьяна Жевуського і шляхти в ній не було. Натомість 1757 р. у Вербці тримали господарства 66 підданих, і більшість з них сплачувала чинш, який приносив 417 зл. 12 гр. з 542 зл. 8 гр. загального річного прибутку, та мешкав шляхтич Осиковський („до лісу“).

Очевидно, що прямий прибуток (чинш) від шляхтичів, які мешкали у поселеннях Новокосянтинівського ключа, був незначним. Зокрема, у 1730 р. чинш від шляхти становив лише 111 зл. із загальної суми прибутків 9661 зл. 12 гр. Така ж ситуація зберігалася і в наступні роки (див. Табл. 15).

Варто відзначити, що ця таблиця ілюструє тільки співвідношення загального прибутку і в його складі прибутку від „шляхетського“ чиншу, але не динаміку розмірів збору останнього чи кількості чиншо-

³⁰ ЦДІА України у Львові, ф. 181, оп. 2, спр. 831, арк. 57 зв.

³¹ Певний час для Думенків і Гулів укладалися окремі інвентарні описи, зокрема відомі: від 26 січня 1760 р., при передачі в посесію брацлавському ловчому Антонію Войні (Там само.— Арк. 53—57 зв.; спр. 865, арк. 1—6), і від 30 березня 1761 р., поданий новому посесорові — цехановському чашникові Іжикевичу (Там само.— Спр. 865, арк. 82—86). Загальний прибуток з Думенків і Гулів у ці роки був невеликим: у 1760 р.— 1106 зл. 29 гр. (у тому числі 208 зл. чиншу від шляхти і підданих), 1761 р.— 764 зл.

³² Там само.— Спр. 864, арк. 193—194.

вої шляхти. Так, різке зменшення загальної суми чиншу зі шляхти в 1753 р. справді було пов'язане з ліквідацією кількох шляхетських господарств у селі Медведівка, натомість різке підвищення в 1765 р. стало результатом внесення до інвентарного опису Новокостянтинівського ключа Погорілої (з 12 тамтешніх шляхетських господарств мало стягуватися 220 зл. 24 гр. чиншу).

Таблиця 15

**Структура прибутків Новокостянтинівського ключа
і місце серед них чиншу з шляхти у 1745—1768 рр.³³**

Роки	Загальна сума при- бутків (у зл., гр.)	У тому числі прибутки					
		оренда корчми	спуск ставків	бджолина десятина	міські млини	котлове	чинш від шляхти*
1745	17697, 10	13200	—	—	—	—	396, 00
1746	18911, 02	13200 + 200	300	—	—	—	236, 00
1747	19917, 24	15000	—	600	—	—	152, 24
1748	21200, 24	15800	300	600	—	—	151, 18
1749	23115, 24	17800	300	600	—	—	150, 06
1750	23377, 24	17800	300	600	—	—	164, 06
1751	23990, 28	18000	300	600	—	—	157, 12
1752	24139, 18	18000	300	600	—	—	154, 24
1753	23934, 26	18000	300	600	—	—	72, 24
1754	23496, 18	18000	300	600	—	—	85, 06
1755	23468, 12	18000	300	600	—	—	92, 12
1756	23779, 06	18329	300	600	—	—	87, 24
1757	25202, 18	19626	300	600	—	—	87, 24
1758	25560, 24	19987	300	600	—	—	98, 06
1759	25474, 18	20187	300	600	—	—	94, 00
1760	26011, 12	20543	300	600	—	—	80, 18
1761	26600, 06	20993	300	600	—	—	113, 18
1762	31454, 06	24544	300	600	—	—	169, 06
1763	32859, 12	26080	300	600	—	—	112, 24
1764	38064, 00	24400	300	600	4400	1350	145, 12
1765	37803, 12	24700	400	600	4400	1440	369, 06
1766	43513, 09	32435	400	600	—	—	213, 18
1767	44802, 12	26150	400	600	4600	—	196, 18
1768	42378, 10	24120	350	600	4600	—	256, 9

³³ Загальна сума та суми з окремих прибутків подано згідно з розрахунками укладачів інвентарних описів (ЦДІА України у Львові, ф. 181, оп. 2, спр. 831, арк. 29 зв., 39 зв., 52, 68 зв., 80 зв.—81; спр. 832, арк. 38 зв., 47, 58, 68, 79, 90, 99, 108 зв.; спр. 864, арк. 9—9 зв., 138—138 зв., 192 зв., 256 зв., 335 зв., 73 зв.; спр. 865, арк. 17 зв., 81, 151 зв.—152, 219 зв.—220, 302 зв.—303, 355 зв.—356, 399—399 зв., 495—495 зв., 567—567 зв.), натомість сума чиншу, що мав збиратися зі шляхетських господарств,— на підставі наших підрахунків.

* У 1760-х роках із частини чиншової шляхти також стягували райтарщину.

Михалпільський ключ складався з містечка Михалполя і сіл Королівка, Микитинці (Старі) та Янівка. Згідно з інвентарними описами ключа за 1742—1776 рр.³⁴, кількість чиншової шляхти тут була порівняно невеликою (див. Табл. 16).

Таблиця 16

Співвідношення господарств підданих і шляхтичів
у поселеннях Михалпільського ключа в 1742—1776 рр.

Роки	Михалпіль		Микитинці		Королівка		Янівка	
	господарства							
	підданих*	шляхти	підданих і ремісників	шляхти	підданих	шляхти	підданих	шляхти
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1742	79	—	19	—	10	6	—	—
1743	88	—	19	—	10	7	—	—
1744	72	—	27	—	10	7	—	—
1745	?	?	?	?	?	?	—	—
1746	90	1	26	—	13	6	—	—
1747	89	1	26	—	13	6	—	—
1748	89	1	26	—	13	6	—	—
1749	78	—	25	—	8	6	—	—
1750	82	—	26	—	11	10	—	—
1751	89	—	27	—	15	11	—	—
1752	91	1	28	—	15	7 халуп	—	—
1753	?	?	?	?	?	?	—	—
1754	87	1	24	—	19	1 + 2 халупи	—	—
1755	88	1	25	—	22	2 + халупа	15	5

³⁴ Інвентарні описи Михалпільського ключа від 15 грудня 1736 р. (ЦДА України у Львові, ф. 181, оп. 2, спр. 823, арк. 1—15), 3 жовтня 1742 р. (Там само.— Спр. 825, арк. 1—5), 3 листопада 1743 р. (Там само.— Арк. 10 зв.—13 зв.), 1744 р. (Там само.— Арк. 16—20), 1746 р. (Там само.— Арк. 21 зв.—27), 18 травня 1747 р. (Там само.— Арк. 29—34), 1748 р. (Там само.— Арк. 35—40 зв.), 18 червня 1749 р. (Там само.— Арк. 41—45 зв.), 19 липня 1750 р. (Там само.— Арк. 46—53), 19 квітня 1751 р. (Там само.— Арк. 54—61 зв.), 19 червня 1752 р. (Там само.— Арк. 62—69), 14 червня 1754 р. (Там само.— Спр. 864, арк. 33—40 зв.), 21 лютого 1755 р. (Там само.— Арк. 87—94 зв.), 15 травня 1756 р. (Там само.— Арк. 173—181), 12 березня 1757 р. (Там само.— Арк. 216—222 зв.), 9 березня 1758 р. (Там само.— Арк. 298—302), 17 березня 1759 р. (Там само.— Арк. 336—343), 28 лютого 1760 р. (Там само.— Спр. 865, арк. 37—45), 17 лютого 1761 р. (Там само.— Арк. 87—95), 8 березня 1762 р. (Там само.— Арк. 153—160 зв.), 28 лютого 1763 р. (Там само.— Спр. 827, арк. 1—8 зв.), 28 березня 1763 р. (Там само.— Спр. 865, арк. 227—234 зв.), 6 березня 1764 р. (Там само.— Арк. 266—273), 11 квітня 1765 р. (Там само.— Арк. 330—337), 28 березня 1766 р. (Там само.— Арк. 419—426), 28 березня 1767 р. (Там само.— Арк. 463—470), 28 березня 1768 р. (Там само.— Спр. 829, арк. 1—8 зв.), 28 березня 1768 р. (Там само.— Спр. 865, арк. 535—542), 23 березня 1769 р. (Там само.— Спр. 803, арк. 2—9; спр. 829, арк. 9—16 зв.), 12 березня 1770 р. (Там само.— Спр. 803, арк. 79—86; спр. 829, арк. 17—24 зв.), 4 березня 1771 р. (Там само.— Спр. 803, арк. 136—143), 19 березня 1772 р., (Там само.— Арк. 176—183), 3 березня 1773 р. (Там само.— Арк. 239—247), 26 березня 1774 р. (Там само.— Арк. 300—307), 9 квітня 1775 р. (Там само.— Арк. 354—363), 24 березня 1776 р. (Там само.— Арк. 419—433; спр. 1029, арк. 1—15 зв.). Бракує інвентарних описів за 1745 і 1753 рр.

* Не враховуючи ремісників та міщан-євреїв.

Закінчення Таблиці 16

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1756	92	1	22	—	17	2 + халупа	14	6
1757	84	1	20	—	17	2	14	6
1758	83	1	18	—	15	2	11	6 + халупа
1759	87	5	26	—	15	3	10 + 2 халупи	10
1760	84	6	26	—	17	5	9	12 + халупа
1761	83	6	24	—	17	2 + 2 халупи	12	7 + 2 халупи
1762	85	6	28	—	20	1	15	7
1763	87	6	28	—	20	1	16	6
1764	87	7	29	—	23	2	17	6
1765	89	6	30	—	23	2	14	9
1766	84	6	29	—	23	2	15	8
1767	84	5	27	—	18	2	16	7
1768	83	6	25	—	17	3	16	8
1769	81	6	25	—	17 (18)	2	14	8
1770	80 (81)	8	24	—	14	3	14	8
1771	75	6 + халупа	18	1	15	4	12	9
1772	81	8	21	1	15	2	14	10
1773	81	8	19	1	16	2	16	9
1774	82	7	20	—	14	3	16	8 + халупа
1775	85	8	18	1	12	5 + халупа	18	7
1776	91 + 7 комірників	9	20 (22) + 4 комірники	2	15 + 1 комірник	3	20 + 2 комірники	6

Найбільшим і водночас найприбутковішим поселенням ключа був **Михалпіль**. Початково у містечку існувало кілька шляхетських господарств: у найранішому відомому інвентарному описі ключа за 1736 р. у містечку перераховано 83 господарства підданих та 37 цехових ремісників, не враховуючи євреїв, і серед чиншуючих згадуються шляхтичі Лібішевський разом із Балинською (повинні були сплачувати 3 зл. чиншу) та Крижановський (8 зл.). Очевидно, того ж року тут з'являється шляхтич Жулкевич і обіймає посаду лісничого: в додатку до інструкції від 29 березня 1737 р. губернаторові ключа доручалося виділити йому „огрод“ та об'їхати разом із ним ліси, за якими той мав наглядати³⁵.

³⁵ ЦДІА України у Львові, ф. 181, оп. 2, спр. 823, арк. 15.

Проте Михалпіль не став шляхетським осередком*, як це було в деяких інших маєтках Жевуських на Поділлі. У наступному інвентарно-мударстві підданих, у місті нараховувалося, без євреїв-крамарів, 70 господарств серед них не згадується жодний шляхтич. Ситуація, коли в місті не мешкав жоден шляхтич або лише один, залишалася незмінною до кінця 1750-х років. У той період тут мали господарства шляхтичі пан Недзвецький у 1746—1748 рр. (у 1747—1748 рр. мав платити 6 зл. чиншу) та пан Сеницький (Сіницький) у 1754—1758 рр. (мав платити 18 зл. чиншу); можливо також, що шляхтичем був чиншовик Смульський, який у 1752 р. мав платити 5 зл. чиншу.

У 1759—1776 рр. у Михалполі мали господарства шляхтичі:

Жулкевич (Золкевич) Войцех (у 1775 р. разом із братом) у 1775—1776 рр. (у 1775 р. як лісничий не платив чиншу; 1775 р.— 1 ш., 1776 р.— 83 зл. [2 т. 1 ш. „за всі повинності“]);

Жулкевич (Зулкевич, Зиткевич) Казимир у 1760—1773 рр. (у 1761—1765, 1767—1773 рр. „вільний“ від сплати чиншу, в 1766 р. як „заслужений“; 1761—1773 рр.— 1 ш.);

Жулкевич (Зулкевич, Зиткевич) Микола у 1759—1763 рр. (у 1760—1762 рр. мешкав „за греблею“**; 18 зл. [1761—1763 рр.— 1 ш.]);

Жулкевич (Зулкевич) Михайло у 1764—1770 рр. (1764—1765, 1767—1770 рр.— 18 зл. [1 ш.], 1766 р.— 18 зл. чиншу [1 ш.] і 2 зл. райтарщини);

Жулкевич (вдова Казимира) в 1774—1776 рр. („за панським правом“ вільна від сплати чиншу; 1774—1775 рр.— 1 ш., 1776 р.— 2 т. 1 ш.);

Жулкевич (вдова Михайла) в 1771—1772 рр. (18 зл. [1 ш.]);

Зурбицький (Зубрицький) у 1772—1776 рр. (1772—1775 рр.— 18 зл. [1 ш.], 1776 р.— 83 зл. [2 т. 1 ш. „за всі повинності“]);

Курашкевич (Курушкевич; у 1770—1775 рр. названий як „старий“) у 1768—1775 рр. (18 зл. [1 ш.]);

Курашкевич (названий як „молодий“) у 1770 р. (9 зл. [½ ш.]);

Курашкевич (вдова) в 1776 р. (83 зл. [2 т. 1 ш. „за всі повинності“]);

Лучинський у 1773—1774 рр. („на Борисовому“ ґрунті; 18 зл. [1 ш.]);

Любенецький у 1761—1772 рр. (1762 р.— 4 зл., 1763 р.— 8 зл. [½ ш.], 1764—1765, 1767—1772 рр.— 9 зл. [½ ш.], 1766 р.— 9 зл. чиншу [½ ш.] і 1 зл. райтарщини);

Познанська (вдова)³⁶ в 1776 р. (10 зл. „за всі повинності“);

Познанський у 1764—1765 рр. (1764 р.— 18 зл. [1 ш.], 1766 р.— 12 зл. чиншу і 1 зл. райтарщини, 1765 р.— 4 зл. чиншу, 15 гр. райтарщини, 1 курка [очевидно, помилково]);

* Варто ще раз зауважити, що, визначаючи шляхтичів серед підданих, орієнтуватися винятково на „шляхетське“ прізвище або „шляхетські“ повинності не можна, оскільки були піддані, які мали подібні до шляхетських прізвища або сплачували лише чинш. Наприклад, у Михалполі в 1758 р. мав господарство підданий Яковицький, який з 1 шнура поля мав відпрацювати 2 дні панщини, сплачувати 2 зл. райтарщини та здавати 1 каплуна, 2 курки, 3 мотки двірського прядива. Там само у 1760-х роках господарював підданий Ясько Кислиця, який з 1 шнура поля платив 24 зл. чиншу й інших повинностей не мав (лише з 1766 р. почав сплачувати ще 2 зл. райтарщини).

** У 1760—1762 рр. у Михалполі існувала посілість „за греблею“ (osiadłość poddanych za grolą); у ці роки тут мали господарства відповідно 9, 7 і 8 підданих.

³⁶ 6 грудня 1775 р. Г. Свежавський розпорядився призначити на місце померлого побезника Познанського іншого (ЦДІА України у Львові, ф. 181, оп. 2, спр. 1067, арк. 153 [п. 8]).

- Попел у 1763—1776 рр. (у 1764—1767, 1769 рр. як лісничий не платив чиншу; в 1770 р. занотовано, що „z grontu zasianiego“; 1763, 1770—1775 рр.— 9 зл. [½ ш.], 1764—1767, 1769 рр.— 1 ш., 1768 р.— 18 зл. [1 ш.], 1776 р.— 45 зл. [1 т. ½ ш. „за всі повинності“]);
- Радомський (Радимський, Радинський) у 1773—1776 рр. (у 1773—1774 рр. як лісничий не платив чиншу; 1773—1774 рр.— 1 ш., 1775 р.— 18 зл. [1 ш.], 1776 р.— 83 зл. [2 т. 1 ш. „за всі повинності“]);
- Ремішевський у 1775 р. (18 зл. [1 ш.]);
- Сенницький (Сеницький, Сенецький) у 1759—1768 рр. (1759—1765, 1767—1768 рр.— 18 зл. [1761—1765, 1767—1768 рр. 1 ш.], 1766 р.— 18 зл. чиншу [1 ш.] і 1 зл. райтарщини);
- Сінницька (вдова) 1769—1770 рр. (1769 р.— 18 зл. [1 ш.], 1770 р.— 6 зл.; у 1771 р. її халупа була пустою);
- Стжемецький у 1759—1760 рр. (у 1759 р. перебував „на usługі“);
- Стронковська (Сроковська, Срековська; записана як „вдова“) в 1759—1764, 1772—1776 рр. (1760—1763 рр.— 4 зл., 1764 р.— 6 зл., 1772—1775 рр.— 5 зл., 1776 р.— 12 зл. [„за всі повинності“]);
- Чарнецький Ян у 1770—1773 рр. (у 1770—1772 рр. як лісничий не платив чиншу; 1770—1772 рр.— 1 ш., 1773 р.— 18 зл. [1 ш.]);
- Чарнолуський (окреслений як „пан“) у 1776 р. (8 зл.);
- Чернявський у 1759—1762 рр. (у 1760—1761 рр. мешкав „за греблею“; у 1760—1762 рр. як лановий не платив чиншу; 1759 р.— 4 зл. чиншу і 15 гр. райтарщини).

Упродовж тривалого часу в Микитинцях шляхти не було. У 1736 р. тут нараховувалося 19 господарств підданих. Можливо, шляхтичем був Чернявський, який як польовий згадується в інвентарному описі за 1758 р. (у 1759 р. на його ґрунті вже сидів якийсь підданий Максим, у 1760—1762 рр.— підданий Федько). Шляхта, та й то в незначній кількості, з'являється тут лише в 1770-х роках. Це зокрема:

- Левицький (Левецький) у 1776 р. (45 зл. [1 т. і ½ ш.] „за всі повинності“);
- Семеневич (Сіміневич) у 1771—1773 рр. (6 зл.; в 1774 р. його халупа була пустою);
- Сосновський у 1775—1776 рр. (1775 р.— 9 зл. [1 т.], 1776 р.— 45 зл. [1 т. ½ ш. „за всі повинності“]).

У Королівці шляхта оселяється десь наприкінці 1730-х — на початку 1740-х рр.: ще в 1736 р. тут мешкали 12 підданих-господарів та 14 „людей до услуги двірської“, і шляхтичів серед них не спостерігаємо. Проте вже в інвентарному описі 1742 р. шляхтичі згадуються як серед чиншовиків, так і серед осіб „вільних на услугах двірських“. У 1742—1776 рр. склад чиншової шляхти у Королівці („чиншовики в Королівці“, „чиншові на Королівці“, „шляхта чиншові“) був таким:

- Анджейовський (Єнджейовський; у 1744 р. окреслений як „пан“) у 1742—1744, 1746—1751 рр. (у 1742—1744 рр. записаний серед „вільних на услугах двірських“, у 1747—1749 рр. перебував „на usługі“; 1750—1751 рр.— 16 зл. [1 ш.]; у 1754 р. його халупа була вільною*);
- Беньковська (у 1748 р. вдова) в 1748—1749 рр.;

* У 1752 р. на його халупі й ґрунті [1 ш.] сидів підданий Томко з 2 кіньми.

- Беньковський (Бінковський, Беньовський; у 1744 р. окреслений як „пан“) у 1742—1744, 1746—1747 рр. (у 1742—1744 рр. записаний серед „вільних на услугах двірських“, у 1742—1744, 1747 рр. був лісничим; 1742—1743 рр.— 1 ш.);
- Беньовський у 1742—1743 рр. (записаний серед „вільних на услугах двірських“; 1743 р.— 1 ш.);
- Божинський у 1771 р. (6 зл.);
- Бужинський у 1746—1751 рр. (1746—1748, 1750—1751 рр.— 15 зл. [1750—1751 рр.— 1 ш.]; у 1752 р. його халупа [1 ш.] була вільною);
- Бужинський у 1760 р. (8 зл.);
- Госький (Гоцький; у 1742 р. окреслений як „його милість пан“, у 1743—1744 р.— як „пан“) у 1742—1744 рр. (1742 рр.— 1 ш., 1743 р.— 8 зл.; 1744 р.— 16 зл. [½ ш.]);
- Даниловський у 1768 р. (4 зл.);
- Длужинський у 1774—1776 рр. (1774—1775 рр.— 9 зл. [½ ш.], 1776 р.— 45 зл. [1 т. ½ ш. „за всі повинності“]);
- Жепецький у 1750—1751 рр. (12 зл. [1 ш.]; в 1752 р. його халупа і ґрунт [1 ш.] були вільними);
- Заслоцький у 1750—1751 рр. (16 зл. [1 ш.]; у 1752 [1 ш.], 1754, 1755—1756 рр. його халупа була вільною);
- Зураковський (у 1761 р. окреслений як Porowicz) у 1759—1761 рр. (1759 р.— 8 зл., 1760—1761 рр.— 18 зл.);
- Ільницький у 1775 р. (очевидно, без ґрунту);
- Камінський у 1756—1760 рр. (у 1756—1758 рр. сидів „на Бужинського“ халупі; 1756—1757 рр.— 12 зл., 1758, 1760 рр.— 8 зл., 1759 р.— 4 зл.; у 1761 р. його халупа була вільною);
- Карпінський у 1775—1776 рр. (у 1776 р. як „лісовий“ не платив чиншу; 1775 р.— 9 зл. [½ ш.], 1776 р.— ½ ш. [1 т.]);
- Краєвський (у 1742—1744 рр. окреслений як „пан“, у 1749 р. записаний як „старий“) у 1742—1744, 1746—1751 рр. (1742 р.— 1 ш., 1743—1748, 1750—1751 рр.— 16 зл. [1744, 1750—1751 рр.— 1 ш.]; у 1752 р. його халупа і ґрунт [1 ш.] були вільними);
- Краєвський (записаний як „молодий“, у 1744 р. окреслений як „пан“) у 1744, 1746—1751 рр. (у 1744 р. вказано, що „будується“, і записаний серед „вільних на услугах двірських“; 1747—1748 рр.— 8 зл., 1750—1751 рр.— 16 зл. [1 т.]; у 1752 р. його халупа і ґрунт [1 ш.] були вільними);
- Мольський у 1751 р. (6 зл.);
- Павликовська (Павликоська; в 1755—1758 рр. вдова) в 1754—1766 рр. (у 1754—1758, 1760, 1763—1766 рр. „вільна“ від сплати чиншу; 1766 р.— ½ ш.);
- Павликовський у 1750—1751 рр. („вільний“ від сплати чиншу; в 1752 р. його халупа і ґрунт [1 ш.] були вільними);
- Павликовський у 1760 р. (8 зл.; у 1761 р. його халупа і ґрунт [½ ш.] були вільними);
- Павликовський Ян (Іван) у 1764—1767 рр. (1764—1765 рр.— 6 зл. [½ ш.], 1766—1767 рр.— 9 зл. [1766 р.— ½ ш.]³⁷);

³⁷ В інвентарному описі 1772 р. серед цехових ткачів згадується Лукаш „на Павликовського“ (ЦДІА України у Львові, ф. 181, оп. 2, спр. 803, арк. 180).

- Павликовський у 1767—1776 рр. (у 1767—1769 рр. „вільний“ від сплати чиншу; 1767—1769 рр.— $\frac{1}{2}$ ш., 1770—1775 рр.— 9 зл. [$\frac{1}{2}$ ш.], 1776 р.— 45 зл. [1 т. $\frac{1}{2}$ ш. „за всі повинності“]);
- Пжитоцький у 1770—1771 рр. (12 зл. [$\frac{1}{2}$ ш.]);
- Ремишевський у 1750—1751 рр. (1751 р.— 3 зл.);
- Ремишевський у 1775 р. (6 зл.);
- Савицький (окреслений як „пан“) у 1768—1774 рр. (18 зл. [1 т.]; у 1775 р. його халупа була вільною);
- Сікорський у 1755 р. (сидів „на Анджейовського“ халупі як столяр чи був шляхтичем?);
- Фасцишевський у 1750—1751 рр. (у 1750 р. як лісничий не платив чиншу; 1751 р.— 6 зл. [$\frac{1}{2}$ ш.]; в 1752 р. його халупа і ґрунт [1 ш.] були вільними);
- Филипович (Филиповський; у 1744 р. окреслений як „пан“) у 1743—1744, 1746—1751 рр. (у 1743 р. як „слободян“, у 1748—1749 рр. як лісничий не платив чиншу; 1744, 1746—1747, 1750—1751 рр.— 16 зл. [1744, 1750—1751 рр.— 1 т.]*);
- Чайковський (окреслений як „пан“) у 1742—1744 рр. (1742 р.— 1 ш., 1743—1744 рр.— 16 зл. [1744 р.— 1 ш.]).

Село Янівка засноване 1751 р. 28 червня того ж року датуються розпорядження Ю. Домарадзького для михалпільського губернатора Кінського, які стосувалися заснування слободи і переселення сюди шляхтичів із Королівки: „Od Łuki [села на північ від Михалполя.— О. В.] słobodę zabic, szlachta, ktorzy chcą z Korolowki, aby się tam budowali. Krajewskiego у Filipowic doyrzec, aby się budowali podług wyrazney woli rapskiey“³⁸. Вказівка була виконана того ж року, хоча кілька років нове поселення у джерелах не згадується (як слобода воно не давало жодного прибутку і тому не було потреби вносити його в інвентарні описи ключа). Уперше йдеться про осілість Яновецької слободи (наступного року її вже названо селом) в інвентарному описі за 1755 р. Уже тоді тут мешкало кілька шляхтичів (колишніх мешканців Королівки), і в наступні десятиліття частка шляхетських господарств залишалася в цьому невеликому поселенні помітною (див. Табл. 16). У 1755—1776 рр. у Янівці мали господарства шляхтичі:

- Бузовський у 1760 р. (8 зл.);
- Джевецький (Джевицький) у 1759—1760 рр. (8 зл.);
- Дрогобицький (Дрогобецький) у 1756—1757, 1759—1760 рр. (16 зл.; у 1758, 1761 рр. його халупа була вільною)**;
- Єнджейовський (Єнджеєвський) у 1755—1776 рр. (1756—1763 рр.— 16 зл. [1761—1763 рр.— 1 ш.], 1764—1773 рр.— 18 зл. [1 ш.], 1774—1775 рр.— 9 зл. [1774 р.— $\frac{1}{2}$ ш., 1775 р.— 1 кінь $\frac{1}{2}$ ш.], 1776 р.— 45 зл. [1 т. $\frac{1}{2}$ ш. „за всі повинності“]);
- Жепецький у 1755—1776 рр. (1756—1763 рр.— 16 зл. [1761—1763 рр.— 1 ш.], 1764—1770, 1772—1773 рр.— 18 зл. [1 ш.], 1771, 1774—1775 рр.— 9 зл. [$\frac{1}{2}$ ш.], 1776 р.— 45 зл. [1 т. $\frac{1}{2}$ ш. „за всі повинності“]);

* У 1752 р. на його халупі й ґрунті [1 ш.] сидів Гринько з 3 кіннями.

³⁸ ЦДІА України у Львові, ф. 181, оп. 2, спр. 1067, арк. 33 (п. 19), 33 зв. (п. 28).

** На халупі й ґрунті (на 1 ш.) Дрогобицького сиділи піддані: у 1762 р. Іван (повинен був відпрацьовувати 3 дні панщини на тиждень, сплачувати 2 зл. райтарщини, здавати 1 каплуна, 2 курки, 3 мотки двірської пряжі), у 1763 р. Лаврин (мав такі ж повинності, як Іван).

- Зулицький у 1771—1776 рр. (1771—1775 рр.— 6 зл., 1776 р.— 16 зл. [„за всі повинності“]);*
- Інкул у 1759 р. (16 зл.; у 1760 р. його халупа була вільною);
- Конопка в 1765—1775 рр. (у 1765 р. сидів „на Льковім“; 1765—1766, 1768—1775 рр.— 18 зл. [1765—1766, 1768—1774 рр.— 1 ш., 1775 р.— 4 воли 1 ш.], 1767 р.— 9 зл. [½ ш.]);
- Корчинська (Корчиська; в 1760 р. вдова) в 1760—1774 рр. (у 1772—1774 рр. разом із сином, очевидно, Йосифом; 1760—1763 рр.— 16 зл. [1761—1763 рр.— 1 ш.], 1764—1773 рр.— 18 зл. [1 ш.], 1774 р.— 9 зл. [½ ш.]);
- Корчинський у 1755—1759 рр. (1756—1759 рр.— 16 зл.);
- Корчинський Йосиф у 1775—1776 рр. (1775 р.— 9 зл. [2 коні ½ ш.], 1776 р.— 83 зл. [2 т. 1 ш. „за всі повинності“]);
- Краєвський у 1755—1758 рр. (1756—1758 рр.— 16 зл.);
- Малгушевський (Магушевський) у 1768—1772 рр. (1768—1770 рр.— 9 зл. [½ ш.], 1771—1772 рр.— 6 зл.);
- Пйотровський у 1773—1776 рр. (1773 р.— 18 зл. [1 ш.], 1774—1775 рр.— 9 зл. [½ ш.], 1776 р.— 45 зл. [1 т. ½ ш. „за всі повинності“]);
- Попель у 1760 р. (16 зл.; у 1761 р. його халупа була вільною);
- Радванський у 1765 р. (сидів „на Тимковім“; 18 зл. [1 ш.]);
- Ремишевський у 1760 р. (8 зл.);
- Ремишевський Валентин у 1771—1774 рр. (1771—1773 рр.— 6 зл., 1774 р.— 9 зл. [½ ш.]);
- Стжелецький у 1759—1776 рр. (1759—1763 рр.— 8 зл. [1762—1763 рр.— ½ ш.], 1764—1775 рр.— 9 зл. [½ ш.], 1776 р.— 45 зл. [1 т. ½ ш. „за всі повинності“]);
- Тарнавський (Тарновський) у 1765—1766 рр. (у 1765 р. сидів „на Андруховій халупі“; 1765 р.— 6 зл., 1766 р.— 9 зл. [½ ш.]);
- Фасцишевська (Фасцишеська) в 1762—1770 рр. (у 1769 р. записана як „піша“; 1762—1763 рр.— 4 зл., 1764—1770 рр.— 6 зл.);
- Фасцишевський у 1759—1761 рр. (4 зл.);
- Филипович (Пилипович; у 1759 р. записаний як „старший“) у 1755—1759 рр. (1756, 1759 р.— 16 зл., 1758 р.— 8 зл.);
- Филипович (у 1758—1759, 1761—1762 рр. записаний як „молодий“, у 1760 р. Василій) у 1758—1762 рр. (1758 р.— 8 зл., 1759—1762 рр.— 16 зл. [1761—1762 рр.— 1 ш.]);
- Филипович Василій у 1772—1773 рр. (6 зл.; у 1774 р. його халупа була пустою);
- Филипович Михайло у 1760—1772 рр. (1760—1763 рр.— 16 зл. [1761—1763 рр.— 1 ш.], 1764—1772 рр.— 18 зл. [1 ш.]).

Частка чиншу, який сплачувала шляхта у Михалпільському ключі, в загальному прибутку з цього маєтку була незначною³⁹. Зокрема, у

* У 1776 р. у Зулицького мешкала як комірниця, тобто квартирантка, Федчиха Колонська (відпрацьовувала 1 день панщини).

³⁹ В інші роки загальна сума прибутків з Михалпільського ключа була приблизно такою ж: 1766 р.— 14 381 зл. 2 гр. [10 201 зл. 24 гр. готівкою (у тому числі 9000 зл. від оренди корчми) + 4260 зл. 8 гр. in specie] (ЦДІА України у Львові, ф. 181, оп. 2, спр. 865, арк. 424 зв.—425), 1767 р. (згідно з нашим підсумуванням) — 14 127 зл. 11 гр. [10 183 зл. 23 гр. готівкою (у тому числі 9000 зл. від оренди корчми) + 3943 зл. 18 гр. in specie] (Там само.—

1769 р. загальна сума прибутків становила 12 333 зл. 14 гр., з них 3306 зл. 25 гр. з Михалполя (у тому числі 63 зл. чиншу від шляхти), 709 зл. 25 гр. з Микитинців (у тому числі чиншу від шляхти немає), 452 зл. 24 гр. з Королівки (у тому числі 18 зл. чиншу від шляхти), 577 зл. 18 гр. з Янівки (у тому числі 114 зл. чиншу від шляхти) та 7200 зл. від оренди корчми (що було також опосередкованим прибутком від шляхти)⁴⁰; у 1770 р.— 11 293 зл. 13 гр., з них 3109 зл. 26 гр. з Михалполя (у тому числі 69 зл. чиншу від шляхти), 704 зл. 4 гр. із Микитинців (у тому числі чиншу від шляхти немає), 297 зл. 29 гр. з Королівки (у тому числі 39 зл. чиншу від шляхти), 603 зл. 4 гр. з Янівки (у тому числі 114 зл. чиншу від шляхти) та 6500 зл. від оренди корчми⁴¹.

Навіть значне підвищення розмірів чиншу в 1776 р. істотно не збільшило частки шляхетського чиншу у загальному прибутку з маєтку. Останній того ж року становив 20 531 зл. 10 гр. (у тому числі 8300 зл. від оренди корчми)⁴², у тому числі 866 зл. чиншу збиралося з 20 шляхетських господарств (відзначимо, що два з них були звільнені від сплати чиншу).

Міньковецький ключ, який складався з містечка Міньківці і сіл Городище, Крушківці та Антонівка, потрапив у володіння Жевуських 1750 р. як спадок від померлого у тому ж році сандомирського воєводи Яна Тарла (дядька Францішки — дружини Міхала Жевуського). Вже у тому році тут мешкало значне число чиншової шляхти, особливо в Антонівці і Крушківцях. Згідно з інвентарними описами села за 1750—1774 рр.⁴³, така ситуація зберігалася і в наступні роки (див. Табл. 17).

Спр. 865, арк. 468 зв.—469), 1768 р.— 13 480 зл. 8 гр. [9635 зл. 10 гр. готівкою (у тому числі 8300 зл. від оренди корчми) + 3844 зл. 28 гр. in specie] (ЦДІА України у Львові, ф. 181, оп. 2, спр. 829, арк. 6 зв.—7; спр. 865, арк. 540 зв.—541). У 1750-х роках, коли маєтки перебували під безпосереднім управлінням урядників М. Жевуського, загальна сума прибутків для них не обраховувалася.

⁴⁰ Там само.— Спр. 829, арк. 14 зв.—15.

⁴¹ Там само.— Арк. 22 зв.—23.

⁴² Там само.— Спр. 1029, арк. 15—15 зв.

⁴³ Інвентарні описи міста Міньковецького ключа від 15 вересня 1750 р. (Там само.— Спр. 820, арк. 1—6; спр. 821, арк. 1—6), 29 березня 1751 р. (Там само.— Спр. 820, арк. 7—14 зв.; спр. 821, арк. 7—15 зв.), 20 березня 1752 р. (Там само.— Спр. 820, арк. 15—19; спр. 821, арк. 16—20 зв., 21—25 зв. [2-й екземпляр]), 20 березня 1753 р. (Там само.— Спр. 821, арк. 26—30 зв.), 25 березня 1754 р. (Там само.— Арк. 31—39; спр. 864, арк. 10—18 [з датою 24 березня 1754 р.]), 25 березня 1755 р. (Там само.— Спр. 821, арк. 40—46; спр. 864, арк. 58—63 зв.), 20 березня 1756 р. (Там само.— Спр. 821, арк. 47—54; спр. 864, арк. 121—127), 28 березня 1757 р. (Там само.— Спр. 821, арк. 55—64; спр. 864, арк. 195—203), 20 березня 1758 р. (Там само.— Спр. 821, арк. 65—71; спр. 864, арк. 257—263), 20 березня 1759 р. (Там само.— Спр. 821, арк. 72—78; спр. 864, арк. 308—314), 1760 р. (Там само.— Спр. 865, арк. 30—36), 25 квітня 1762 р. (Там само.— Спр. 821, арк. 166—172 зв.; спр. 821, арк. 79—88 [інший екземпляр під датою 16 березня 1762 р.]), 3 лютого 1763 р. (Там само.— Спр. 821, арк. 93—99 зв.; спр. 865, арк. 192—198 зв.), 28 лютого 1764 р. (Там само.— Спр. 865, арк. 259—265 зв.), 26 березня 1765 р. (Там само.— Арк. 323—329 зв.), 24 березня 1766 р. (Там само.— Арк. 412—418 зв.), 16 лютого 1767 р. (Там само.— Арк. 451—457 зв.), 18 лютого 1768 р. (Там само.— Арк. 527—534; спр. 821, арк. 100—109 зв.), 30 березня 1769 р. (Там само.— Спр. 803, арк. 18—25), 30 березня 1770 р. (Там само.— Арк. 57—66), 12 березня 1771 р. (Там само.— Арк. 127—135), 29 лютого 1772 р. (Там само.— Арк. 167—175), 7 березня 1773 р. (Там само.— Арк. 229—237), 8 березня 1774 р. (Там само.— Арк. 292—299). Бракує інвентарного опису за 1761 р.

Таблиця 17

**Співвідношення господарств підданих і шляхтичів
у поселеннях Міньковецького ключа в 1750—1774 рр.**

Роки	Міньківці		Городище		Крушківці		Антонівка	
	господарства							
	підданих*	шляхти	підданих	шляхти	підданих	шляхти	підданих	шляхти
1750	37	1	23 (21)	2	40	14	13	33
1751	36	1	24	2	41	14	13	33
1752	35	1	24	2	44	14	16	31
1753	29	2	26	2	46	12	23	22
1754	30	1 + халупа	27	халупа	46	4 + 8 халуп	26	19 + 3 халупи
1755	32	3	34	—	52	5	36	10
1756	35	1 + халупа	42	—	51	7	37	9 + халупа
1757	40	2	43	—	50	6	37	9 + халупа
1758	41	2	42	—	51	7	35	10
1759	43	2	41 (42)	—	53	8	34	15
1760	45	2	40	2	59	8	35	16
1761	?	?	?	?	?	?	?	?
1762	52	2	38	3	62	11	42	23
1763	50	1	38 (39)	3	67	10 + халупа	46	22
1764	50	1	39	3	72	11	47	23
1765	51	1	43	3	74	11	48	23
1766	48	1	40	4	76	11	45	24 + халупа
1767	48	1	40	5	76	12	42	24
1768	46	1	40 (41)	5	58 (69)	13 (12) + халупа	41	25
1769	90	—	36	5 + халупа	58	14	41	22
1770	77	—	36	5	59	12	36	20
1771	54	—	25	3 + 2 халупи	49	11 + халупа	32	20
1772	62	—	26	5	47	13	35	19 + халупа
1773	56	—	25	8	50	12	37	21
1774	59	—	31	8	52	14	45	21

У Міньківцях шляхтичів упродовж цього періоду мешкало лише троє:

* Не враховуючи ремісників та міщан-євреїв.

- Кремінський у 1750—1755 рр. (1750—1751 рр.— 16 зл., 1752—1755 рр.— 24 зл.);
- Куницький у 1755, 1757—1760, 1762 рр. (1755, 1759—1760, 1762 рр.— 8 зл., 1757—1758 рр.— 10 зл.; у 1756 р. його халупа, очевидно, була вільною, підлягала сплаті 8 зл. чиншу);
- Солецький у 1753, 1755—1760, 1762—1768 рр. (1753, 1755—1756, 1758—1760, 1762 рр.— 6 зл., 1757, 1763 рр.— 4 зл., 1764—1765, 1768 рр.— 4 зл. чиншу, 15 гр. райтарщини, 1766—1767 рр.— 4 зл. чиншу, 1 зл. райтарщини; в 1754 р. його халупа, очевидно, була вільною, підлягала сплаті 6 зл. чиншу)⁴⁴.

- Натомість у селах ключа шляхетських господарств було чимало. Зокрема, в селі **Городище** мешкали:
- Білинський у 1774 р. (9 зл. від 1 поля на тягло);
- Боровецький (Буровецький) у 1767—1774 рр. (1767, 1770—1774 рр.— 9 зл. [в 1774 р.— від 1 поля на тягло], 1768—1769 рр.— 15 зл.);
- Буконович у 1771—1774 рр. (у 1771—1772 рр. вказано, що на полі Малиновського [Могильовського]; 9 зл. [у 1774 р.— від 1 поля на тягло]);
- Буконович (як „молодий“) у 1773—1774 рр. (9 зл. [в 1774 р.— від 1 поля на тягло]);
- Вішньовський (Вішньовський) у 1750—1753 рр. (1750 р.— 8 зл., 1751 р.— 12 зл., 1752—1753 рр.— 24 зл.; у 1754 р. його халупа була пустою, підлягала сплаті 4 зл. чиншу*);
- Домбровський у 1760, 1762—1774 рр. (1760, 1762—1763 рр.— 8 зл., 1764—1767, 1770—1774 рр.— 9 зл. [у 1774 р.— від 1 поля на тягло], 1768—1769 рр.— 15 зл.);
- Жуковський у 1773—1774 рр. (у 1773 рр. вказано, що на полі „Ryzkatego“; 9 зл. [в 1774 р.— від 1 поля на тягло]);
- Зазульський у 1750—1753 рр. (1750—1751 рр.— 16 зл., 1752—1753 рр.— 24 зл.)**;
- Кропивницький (Кропівницький) у 1766—1770 рр. (1766—1767, 1770 рр.— 9 зл., 1768—1769 рр.— 15 зл.; у 1771 р. його халупа і ґрунт були пустими);
- Малиновський (Малиновський, Муліновський) у 1760, 1762—1770 рр. (1760 р.— 6 зл., 1763 р.— 8 зл., 1764—1767 рр.— 9 зл., 1768—1769 рр.— 15 зл., 1770 р.— 5 зл.);
- Неслуховський у 1772—1774 рр. (9 зл. [в 1774 р.— від 1 поля на тягло]);
- Пйотровський (записаний як „пан“) у 1773—1774 рр. (9 зл. [у 1774 р.— від 1 поля на тягло]);
- Плотнецький у 1773 р. (9 зл.);

⁴⁴ В одному з екземплярів інвентарного опису за 1758 р. Солецькому помилково були вписані повинності підданого, але зазначалося, що він шляхтич (ЦДІА України у Львові, ф. 181, оп. 2, спр. 864, арк. 259). Повинності, які накладалися на шляхтича Солецького, загалом були такими ж, як і у підданих: наприклад, для порівняння, Ілько Коваль повинен був сплачувати в 1765 р. 5 зл. чиншу і 15 гр. райтарщини; Федір, Цьоків син, у 1756 р.— 24 зл. чиншу.

* Уже в 1755 р. на халупі Вішньовського сидів Іван Слободяник, який був зобов'язаний сплачувати 6 зл. чиншу. У 1756—1757 рр. його повинності, оскільки він мав 1 коня тягла, крім названого чиншу, включали також здачу 1 курки, 5 яєць, 1 мотка пряжі.

** У 1754 р. на халупі Зазульського сидів підданий Гаврило, який був зобов'язаний сплачувати 4 зл. чиншу.

Сікорський (записаний як „пан“) у 1772 р. (18 зл.);
 Соболевський (Соболовський) у 1762—1768 рр. (1763 р.— 8 зл., 1764—1767 рр.— 9 зл., 1768 р.— 15 зл.; у 1769 р. його халупа була пустою);
 Шандурський у 1769—1770 рр. (1769 р.— 7 зл., 1770 р.— 5 зл.; у 1771 р. його халупа була пустою).

У Крушківцях у цей період мали господарства такі шляхтичі:

Березовський у 1750—1752 рр. (у 1750 р. як „роієдупек“; 1750—1751 рр.— 8 зл., 1752 р.— 24 зл.);
 Білинський Анджей (Андрей, Андрий, Анджий, Енджей) у 1750—1754, 1756—1760, 1762—1770 рр. (у 1750 р. як „паровий“; 1750, 1758—1760 рр.— 16 зл., 1751—1754, 1757 рр.— 24 зл., 1756 р.— 32 зл., 1762—1767 рр.— 18 зл., 1768—1769 рр.— 30 зл., 1770 р.— 15 зл.);
 Білинський Григорій у 1770—1772 рр. (5 зл.);
 Білинський (Белінський) Станіслав (Стах) у 1750—1753, 1756—1760, 1762—1774 рр. (у 1750 р. як „роієдупек“; у 1754 р. його халупа пустувала, підлягала сплаті 6 зл. чиншу; в 1766 р. помилково записаний як Ільницький; 1750 р.— 8 зл., 1751, 1758—1760 рр.— 12 зл., 1752—1753, 1757 рр.— 24 зл.; 1756 р.— 32 зл., 1762—1767 рр.— 18 зл., 1768—1769 рр.— 30 зл., 1770—1774 рр.— 9 зл. [у 1774 р.— від 1 поля на тягло]);
 Білинський Ян у 1771—1774 рр. (1771—1772 рр.— 9 зл., 1773 р.— 18 зл., 1774 р.— від 2 полів на тягло [як війт не платив]);
 Войнаровський у 1772—1773 рр. (9 зл.);
 Гошовський у 1750—1756 рр. (у 1750 р. як „роієдупек“; 1750—1751 рр.— 8 зл., 1752 р.— 12 зл., 1753—1755 рр.— 24 зл., 1756 р.— 32 зл.);
 Жепецький (Репецький) у 1750—1753 рр. (у 1750 р. як „піший“; 1750 р.— 4 зл., 1751 р.— 6 зл., 1752 р.— 12 зл., 1753 р.— 16 зл.; в 1754 р. його халупа пустувала, підлягала сплаті 6 зл. чиншу);
 Зелинська (вдова Войцеха) в 1770—1773 рр. (1770—1771 рр.— 9 зл., 1772—1773 рр.— 18 зл.);
 Зелинський Войцех (очевидно, син Войцеха) в 1774 р. (18 зл. від 2 полів на тягло);
 Зелинський Войцех у 1750—1753, 1755—1760, 1762—1769 рр. (у 1750 р. як „роієдупек“; у 1754 р. його халупа пустувала, підлягала сплаті 6 зл. чиншу; 1750 р.— 8 зл., 1751, 1759—1760 р.— 16 зл., 1752—1753, 1755—1757 рр.— 24 зл., 1758 р.— 12 зл., 1762—1767 рр.— 18 зл., 1768—1769 рр.— 30 зл.; у 1769 р. помилково записаний як Залеський);
 Зелинський Константин у 1758—1760, 1762—1764 рр. (1758, 1762—1764 рр.— 8 зл., 1759—1760 рр.— 6 зл. [у 1759 р.— можливо, 16 зл.]^{*});
 Зелинський Йосиф у 1750—1752 рр. (у 1750 р. як „піший“; 1750 р.— 4 зл., 1751 р.— 6 зл., 1752 р.— 12 зл.);
 Ільницький Константин (у 1750, 1752—1753 рр. ім'я не вказане) в 1750—1759, 1762—1774 рр. (у 1750 р. як „роієдупек“; у 1751—1755 рр. „до лісу“; 1750 р.— 8 зл., 1756 р.— 32 зл., 1757 р.— 24 зл., 1758—1759 рр.— 16 зл., 1762—1767 рр.— 18 зл., 1768—1769 рр.— 30 зл., 1770—1774 рр.— 9 зл. [у 1774 р.— від 1 поля на тягло]);

^{*} Очевидно, саме на його місці у 1765—1767 рр. сидів підданий Іван, який був зобов'язаний до відробітку 1 дня пішої панщини на тиждень, здачі 1 курки, 5 яєць, 1 мотка пряжі та сплати 1 зл. райтарщини.

- Льницький Михайло у 1767—1769, 1771—1774 рр. (1767—1769 рр.— 8 зл., 1771—1774 рр.— 5 зл.);
- Льницький Йосиф у 1760, 1762—1765 рр. (у 1760 р. „будується“; 1762 р.— 8 зл., 1763 р.— 4 зл., 1764—1765 рр.— 9 зл.);
- Кричковська (Кжичковська; вдова, у 1765—1766 рр. зі сином) у 1764—1769 рр. (1764—1765 рр.— 4 зл., 1766—1769 рр.— 8 зл.);
- Липецький (Лепецький) Анджей (Андрий) у 1750—1753 рр. (у 1750 р. як „піший“; 1750 р.— 4 зл., 1751 р.— 6 зл., 1752 р.— 12 зл., 1753 р.— 16 зл.; у 1754 р. його халуна пустувала, підлягала сплаті 6 зл. чиншу);
- Лопушанський Василій у 1753 р. (24 зл.); у 1754 р. його халуна пустувала, підлягала сплаті 6 зл. чиншу);
- Лопушанський (Лупошанський) Микола у 1750—1753 рр. (у 1750 р. як „poiedunek“; 1750—1751 рр.— 8 зл., 1752 р.— 24 зл., 1753 р.— 16 зл.; у 1754 р. його халуна пустувала, підлягала сплаті 6 зл. чиншу);
- Лопушанський Микола (Ніколай) у 1760, 1762—1774 рр. (у 1760 р. „будується“; 1762—1767, 1770—1774 рр.— 9 зл. [у 1774 р.— від 1 поля на тягло], 1768—1769 рр.— 15 зл.);
- Лопушанський Станіслав у 1750—1752 рр. (у 1750 р. як „poiedunek“; 1750 р.— 8 зл., 1751 р.— 6 зл. 1752 р.— 12 зл.);
- Лопушанський Яків у 1774 р. (9 зл. від 1 поля на тягло);
- Манастирський у 1769—1770 рр. (1769 р.— 8 зл., 1770 р.— 5 зл.);
- Піскорівський (Піскожевський) у 1772—1774 рр. (5 зл.);
- Садовська (вдова) в 1757—1760, 1762—1773 рр. (1758, 1762—1764 рр.— 4 зл., 1759—1760 рр.— 3 зл., 1765—1767, 1770—1773 рр.— 9 зл., 1768—1769 рр.— 15 зл.);
- Садовський у 1750—1753, 1755—1756 рр. (у 1750 р. як „паровий“; 1750 р.— 16 зл., 1751—1753 рр.— 24 зл., 1755 р.— 10 зл., 1756 р.— 32 зл.; у 1754 р. його халуна пустувала, підлягала сплаті 6 зл. чиншу);
- Садовський у 1768—1769 рр. (8 зл.);
- Садовський (зять Белинського) в 1772—1774 рр. (5 зл.);
- Садовський Ян у 1774 р. (9 зл. від 1 поля на тягло);
- Свенціцький у 1774 р. (9 зл. від 1 поля на тягло);
- Сорочинський у 1750—1753, 1759 рр. (у 1750 р. як „піший“; 1750, 1759 рр.— 4 зл., 1751 р.— 6 зл., 1752 р.— 12 зл., 1753 р.— 16 зл.; у 1754 р. його халуна пустувала, підлягала сплаті 6 зл. чиншу);
- Сорочинський Петро у 1762—1771 рр. (1762—1763 рр.— 6 зл., 1764—1769 рр.— 8 зл., 1770—1771 рр.— 5 зл.);
- Стрипський у 1774 р. (9 зл. від 1 поля на тягло);
- Чарнецький у 1767 р. (9 зл.; у 1768 р. його халуна пустувала);
- Яворська (вдова, очевидно, „старого“) в 1770 р. (9 зл.; в 1771 р. її халуна була пустою);
- Яворський (можливо, Теодор) у 1750—1760 рр. (у 1750 р. як „намісник“; 1751, 1758—1760 рр.— 16 зл., 1752—1757 рр.— 24 зл.);
- Яворський (можливо, Іван; у 1767 р. із сином; у 1768—1769 рр. як „старий“) у 1765—1769 рр. (1765—1766 рр.— 9 зл., 1767 рр.— 18 зл., 1768—1769 рр.— 15 зл.);
- Яворський Василій у 1771—1774 рр. (1771 р.— 9 зл., 1772—1774 рр.— 18 зл. [у 1774 р.— від 2 полів на тягло]);
- Яворський Теодор (Федор, Феодор) у 1762—1770 рр. (1762—1767 рр.— 18 зл., 1768—1769 рр.— 30 зл., 1770 р.— 9 зл.);

Яворський Ян у 1762 р. (18 зл.; у 1763 р., напевно, саме його халуна була пустою і підлягала сплаті 18 зл. чиншу)*;
 Яворський Ян (у 1771 р. записаний як син Яворського, очевидно, „старого“) в 1768—1774 рр. (1768—1769 рр.— 15 зл., 1770—1772 рр.— 9 зл., 1773—1774 рр.— 18 зл. [у 1774 р.— від 2 полів на тягло]).

В Антонівці шляхта була найчисельнішою (у 1751 р. окреслена як „шляхта чиншові на Антонівці“):

Адамович у 1750—1754 рр. (у 1750 р. як „роіедупек“; 1750—1751 рр.— 8 зл., 1752 р.— 12 зл., 1753—1754 рр.— 18 зл.);

Баранський (Барановський; у 1750 р. записаний як „пан“) у 1750—1752 рр. (у 1750 р. як поручник не платив чиншу; 1751 р.— 16 зл., 1752 р.— 24 зл.);

Берський у 1750—1754 рр. (у 1750 р. як „піший“; 1750—1751 рр.— 4 зл., 1752 р.— 8 зл., 1753 р.— 18 зл.; у 1754 р. його халуна була пустою);

Білінський (у 1753 р. Андрій) у 1750—1753 рр. (у 1750 р. як „піший“; 1750—1751 рр.— 4 зл., 1752 р.— 8 зл., 1753 р.— 10 зл.; у 1754 р. його халуна була пустою);

Божинський (Бозинський) у 1753—1754, 1759—1760, 1762—1774 рр. (1753—1754 рр.— 18 зл., 1759—1760 рр.— 8 зл., 1762—1767, 1771—1774 рр.— 9 зл. [у 1774 р.— від 1 поля на тягло], 1768—1769 рр.— 15 зл. [у 1769 р.— від 1 поля на тягло], 1770 р.— 5 зл.);

Босацький у 1767—1769 рр. (1767 р.— 9 зл., 1768—1769 рр.— 15 зл. [у 1769 р.— від 1 поля на тягло]);

Виפורовський у 1772—1774 рр. (9 зл. [у 1774 р.— від 1 поля на тягло]);

Відавський Антоній у 1750—1752 рр. (у 1750 р. як „піший“; 1750—1751 рр.— 4 зл., 1752 р.— 8 зл.);

Відавський Вавжинець у 1750—1753 рр. (у 1750 р. як „паровий“; 1750—1751 рр.— 16 зл., 1752—1753 рр.— 24 зл.);

Вінницький у 1773—1774 рр. (5 зл.);

Гординський у 1750—1753 рр. (у 1750 р. як „піший“; 1750—1751 рр.— 4 зл., 1752—1753 рр.— 8 зл.);

Гординський (Городинський) Ян у 1762—1763 рр. (9 зл.);

Гадомський у 1754 р. (8 зл.);

Гачковський у 1750—1752 рр. (у 1750 р. як „роіедупек“; 1750—1751 рр.— 8 зл., 1752 р.— 12 зл.);

Гжибовський у 1753—1754 рр. (18 зл.; у 1753 р. з халуни вдови Малішевської, у 1754 р.— на халуні Михаловської);

Гжибовський Ян у 1754—1755 рр. (не платив як такий, що належав „до лісу“; в 1756—1757 рр. його ґрунт і халуна були пустими, з них належало відповідно 32 і 16 зл. чиншу);

Гжибовський Яцентій у 1755—1760, 1762—1774 рр. (1755—1756, 1762—1767, 1770—1774 рр.— 18 зл. [у 1774 р.— від 2 полів на тягло], 1757—1760 рр.— 16 зл., 1768—1769 рр.— 30 зл. [у 1769 р.— від 2 полів на тягло]);

Громадзький у 1750—1752 рр. (у 1750 р. як „піший“; 1750—1751 рр.— 4 зл., 1752 р.— 8 зл.);

* Очевидно, саме на його місці у 1764—1765 рр. сидів підданий Павло Сідячий, який був зобов'язаний до відпрацювання 1 дня однокінної панщини на тиждень, здачі 1 курки, 5 яєць, 1 мотка пряжі та сплати 1 зл. райтарщини.

- Залевський (Залеський) Анджей у 1750—1752 рр. (у 1750 р. як „паровий“; 1750—1751 рр.— 16 зл., 1752 р.— 24 зл.);
- Залевський Йосиф у 1750—1751 рр. (у 1750 р. як „роієдunek“; 8 зл.);
- Залеський Яків у 1753 р. (18 зл.);
- Зарудзький у 1750—1752 рр. (у 1750 р. як „піший“; 1750—1751 рр.— 4 зл., 1752 р.— 8 зл.);
- Зуковський у 1766—1768 рр. (1766—1767 рр.— 18 зл., 1768 р.— 30 зл.)⁴⁵;
- Зулавська (вдова) в 1771 р. (9 зл.);
- Зулавський (можливо, Михайло або Микола) у 1765—1770 рр. (1765—1767, 1770 рр.— 9 зл., 1768—1769 рр.— 15 зл. [у 1769 р.— від 1 поля на тягло]);
- Ільницька (вдова) в 1753—1754, 1756—1760, 1762—1769 рр. (1753—1754, 1759—1760, 1762—1764 рр.— 4 зл., 1756—1757, 1765—1767 рр.— 6 зл., 1768—1769 рр.— 8 зл.);
- Ільницький у 1758—1760 рр. (8 зл.);
- Ільницький Дем'ян у 1767—1774 рр. (1767, 1770—1774 рр.— 18 зл. [у 1774 р.— від 2 полів на тягло], 1768—1769 рр.— 30 зл. [у 1769 р.— від 2 полів на тягло]);
- Ільницький Іжи в 1750—1752 рр. (у 1750 р. як „роієдunek“; 1750—1751 рр.— 8 зл., 1752 р.— 12 зл.);
- Ільницький Михайло у 1762—1764 рр. (9 зл.);
- Ільницький Стефан у 1750—1752 рр. (у 1750 р. як „піший“; 1750—1751 рр.— 4 зл., 1752 р.— 8 зл.);
- Ільницький Теодор (Федор, Феодор) у 1762—1774 рр. (1762, 1770—1773 рр.— 9 зл., 1763—1767 рр.— 18 зл., 1768—1769 рр.— 30 зл. [у 1769 р.— від 2 полів на тягло], 1774 р.— 18 зл. генерального чиншу [від 1 поля на тягло]);
- Кобилецька (вдова) в 1762—1765 рр. (1762 р.— 4 зл., 1763 р.— 5 зл., 1764—1765 рр.— 6 зл.; у 1766 р. її халупа була пустою, з неї належало 6 зл. чиншу);
- Кобилецький (Кобелецький) у 1764—1774 рр. (у 1768 р. як лісничий і намісник не платив чиншу; 1764—1767, 1770—1774 рр.— 18 зл. [у 1774 р.— від 2 полів на тягло], 1769 р.— 45 зл. [від 3 полів на тягло]);
- Кобилецький (записаний як „молодий“) у 1759—1760 р. (8 зл.);
- Кобилецький (Кобелецький) Василій у 1762—1774 рр. (1762—1767, 1770—1774 рр.— 9 зл. [у 1774 р.— від 1 поля на тягло], 1768—1769 рр.— 15 зл. [у 1769 р.— від 1 поля на тягло]);
- Кобилецький Олекса в 1753 р. (8 зл.);
- Кобилецький Олександр у 1754—1755, 1760 рр. (у 1755 р. займав халупу Ільницького; 1754 р.— 18 зл., 1755 р.— 8 зл., 1760 р.— 16 зл.);
- Кобилецький Стефан (Штефан) у 1750—1760, 1762—1763 рр. (у 1750 р. як „паровий“; 1750—1751, 1757—1760 рр.— 16 зл., 1752—1756 рр.— 24 зл. [у 1756 р., можливо, 18 зл.], 1762—1763 рр.— 18 зл.);
- Кобилецький (Кобелецький) Теодор у 1771—1774 рр. (9 зл. [у 1774 р.— від 1 поля на тягло]);
- Кобилецький Теодор (Федор) у 1750—1752 рр. (у 1750 р. як „роієдunek“; у 1751—1752 рр. не платив чиншу як такий, що належав „до лісу“; 1750 р.— 4 зл.);

⁴⁵ У 1769 р. на його халупі вже сидів підданий (ЦДІА України у Львові, ф. 181, оп. 2, спр. 803, арк. 23).

- Козловський у 1754 р. (сидів на халупі Залеського; 24 зл.);
 Комарницький (у 1762—1764 рр. Михайло) у 1758—1760, 1762—1764 рр. (1758—1760 рр.— 16 зл., 1762—1764 рр.— 18 зл.)⁴⁶;
 Комарницький у 1770—1774 рр. (9 зл. [у 1774 р.— від 1 поля на тягло]);
 Лаховський (Ляхоський; у 1762—1763 рр. Петро) у 1762—1774 рр. (1762—1767, 1771—1774 рр.— 18 зл. [у 1774 р.— від 2 полів на тягло], 1768—1769 рр.— 30 зл. [у 1769 р.— від 2 полів на тягло], 1770 р.— 9 зл.);
 Ленчавський у 1771—1774 рр. (9 зл. [у 1774 р.— від 1 поля на тягло]);
 Малішевська (вдова) в 1750—1752 рр. (у 1750 р. як „піша“; 1750—1751 рр.— 4 зл., 1752 р.— 2 зл.);
 Масловський (Маслоський) Мартин у 1762—1763 рр. (1762 р.— 8 зл., 1763 р.— 9 зл.);
 Матковський у 1750—1753 рр. (у 1750 р. як „піший“; 1750—1751 рр.— 4 зл., 1752 р.— 8 зл., 1753 р.— 10 зл.; у 1754 р. його халуна була пустою);
 Мишинський (Мушинський) Йосиф у 1754 р.;
 Михалоський (Михалоський) Антоній у 1750—1760, 1762—1771 рр. (у 1750 р. як „піший“; 1750—1751 рр.— 4 зл., 1752, 1755—1757, 1762, 1768—1769 рр.— 8 зл., 1753—1754 рр.— 10 зл., 1758—1760, 1764—1767 рр.— 6 зл., 1763, 1770—1771 рр.— 5 зл.; у 1772 р. його халуна була пустою);
 Михаловський (Михалоський) Ян (Іван) у 1750—1760, 1762—1774 рр. (у 1750 р. як „паровий“; 1750—1751, 1757—1760 рр.— 16 зл., 1752—1753 рр.— 24 зл., 1754—1756, 1762—1763, 1773 рр.— 18 зл., 1764—1767, 1770—1772 рр.— 30 зл. [у 1770 р.— від 3 полів на тягло], 1768—1769 рр.— 45 зл. [у 1769 р.— від 3 полів на тягло], 1774 р.— 36 зл. генерального чиншу [від 2 полів на тягло]);
 Мошинський у 1750—1752 рр. (у 1750 р. як „піший“; 1750—1751 рр.— 4 зл., 1752 р.— 8 зл.; у 1753 р. його халуна була пустою);
 Неслуховська (вдова Йосифа) в 1773 р. (18 зл.);
 Неслуховський (Неслоховський, Неслухавський; у 1762—1772 рр. Йосиф) у 1755—1760, 1762—1772 рр. (у 1756—1760, 1763—1767 рр. як лісничий нічого не платив; 1755, 1762, 1770—1772 рр.— 18 зл., 1768—1769 рр.— 30 зл. [у 1769 р.— від 2 полів на тягло]);
 Неслуховський Константин у 1764—1770 рр. (1764—1767, 1770 рр.— 9 зл., 1768—1769 рр.— 15 зл. [у 1769 р.— від 1 поля на тягло]);
 Новосельський у 1750—1752 рр. (у 1750 р. як „паровий“; 1750—1751 рр.— 16 зл., 1752 р.— 24 зл.);
 Ордінський у 1764—1774 рр. (1764—1767 рр.— 9 зл., 1768—1769 рр.— 15 зл. [у 1769 р.— від 1 поля на тягло], 1770—1774 рр.— 5 зл.);
 Прохницький у 1768—1774 рр. (1768 р.— 15 зл., 1769 рр.— 8 зл., 1770—1774 рр.— 5 зл.);
 Романовський у 1765—1766 рр. (6 зл.);
 Романовський (Романоський) у 1762—1774 рр. (у 1762—1770 рр. разом із зятем; 1762, 1764—1767, 1770 рр.— 27 зл., 1763 р.— 24 зл., 1768—1769 рр.— 45 зл. [у 1769 р.— від 3 полів на тягло], 1771—1774 рр.— 18 зл. [у 1774 р.— від 2 полів на тягло]);

⁴⁶ У 1758 р. осів на місці Федька П'ятниці, який попереднього року з 2 волами тягла ніс повинності — 2 курки, 10 яєць, 1 моток пряжі, 12 зл. чиншу (ЦДІА України у Львові, ф. 181, оп. 2, спр. 821, арк. 62).

- Рудницький у 1750—1754 рр. (у 1750 р. зазначалося, що „та pole parowe“; 1750—1751 рр.— 16 зл., 1752 р.— 24 зл., 1753—1754 рр.— 18 зл.);
- Свенціцький (Сенціцький; у 1762—1763 рр. Стефан [Степан]) у 1753—1760, 1762—1770 рр. (1753—1754 рр.— 24 зл., 1755—1756 р.— 18 зл., 1757—1760, 1762—1767, 1770 рр.— 18 зл., 1768—1769 рр.— 30 зл. [у 1769 р.— від 2 полів на тягло]);
- Скольський у 1750—1751 рр. (у 1750 р. як „піший“; 1750 р.— 4 зл., 1751 р.— 8 зл.);
- Скульський у 1766—1774 рр. (1766—1767 рр.— 9 зл., 1768—1769 рр.— 8 зл., 1770—1774 рр.— 5 зл.);
- Сплавський (Сплаский; у 1769—1774 рр. записаний як „пан“) у 1750—1760, 1762—1774 рр. (у 1750 р. як „паровий“; у 1753 р., очевидно, був поручником; у 1756—1757, 1759 рр. записаний як „вільний на службу“ [очевидно, тому в 1753—1760, 1762 рр. не сплачував чиншу]; в 1769—1774 рр. як лісничий і намісник не платив чиншу [у 1769 і 1774 рр.— від 3 полів на тягло]; 1750—1752 рр.— 16 зл., 1763 р.— 18 зл., 1764—1767 рр.— 18 зл., 1768 р.— 45 зл.);
- Струтинський у 1764—1774 рр. (1764—1766 рр.— 6 зл., 1767, 1770—1774 рр.— 9 зл. [в 1774 р.— від 1 поля на тягло], 1768—1769 рр.— 15 зл. [у 1769 р.— від 1 поля на тягло]);
- Струтинський Василій у 1762 р. (9 зл.);
- Томашевський (Томашеський, Томашовський) у 1759—1760, 1762—1768 рр. (1759—1760 рр.— 4 зл., 1762, 1768 рр.— 8 зл., 1763 р.— 5 зл., 1764—1767 рр.— 6 зл.);
- Томашевський у 1773—1774 рр. (5 зл.);
- Тотомір у 1750—1754 рр. (у 1750 р. як „роїєдупек“; 1750—1751 рр.— 8 зл., 1752 р.— 12 зл., 1753—1754 рр.— 18 зл.);
- Хажевський у 1750—1754 рр. (у 1750 р. як „паровий“; 1750—1751 рр.— 16 зл., 1752—1753 рр.— 24 зл., 1754 р.— 18 зл.);
- Хажевський у 1774 р. (18 зл. від 2 полів на тягло);
- Чайковський у 1750—1752 рр. (у 1750 р. як „роїєдупек“; 8 зл.);
- Чайковський (у 1762—1763 рр. записаний як Яків) у 1759—1760, 1762—1769 рр. (1759—1760, 1762 рр.— 4 зл., 1763—1767 рр.— 9 зл., 1768—1769 рр.— 15 зл. [в 1769 р.— від 1 поля на тягло]);
- Чеховський у 1750—1752 рр. (у 1750 р. як „паровий“; 16 зл.);
- Яворський (у 1750—1753 рр. записаний як Григорій, у 1762—1763 рр.— як Гжегож) у 1750—1760, 1762—1766 рр. (у 1750 р. як „роїєдупек“; 1750—1751 рр.— 8 зл., 1752, 1757, 1759—1760 рр.— 16 зл., 1753—1756, 1762—1766 рр.— 18 зл., 1758 р.— 4 зл.);
- Яворський Петро у 1762—1768 рр. (1762—1767 рр.— 9 зл., 1768 р.— 15 зл.)⁴⁷;
- Яворський Ян у 1750—1752 рр. (у 1750 р. як „роїєдупек“; 1750—1751 рр.— 8 зл., 1752 р.— 12 зл.);
- Язвецька (Язвицька; вдова) в 1750—1753 рр. (у 1750 р. як „піша“; 1750—1751 рр.— 4 зл., 1752—1753 рр.— 8 зл.);
- Язвецький Станіслав (із матір'ю) у 1754 р. (8 зл.);

⁴⁷ У 1769 р. на його халупі вже сидів підданий (ЦДІА України у Львові, ф. 181, оп. 2, спр. 803, арк. 23).

Янкевич у 1750—1752 рр. (у 1750 р. як „паровий“; 1750—1751 рр.— 16 зл., 1752 р.— 24 зл.).

У першій половині 1750-х років в Антонівці відбувається заміна шляхетських господарств господарствами підданих*. Аналогічна ситуація склалася і в Крушківцях**. Проте до повної ліквідації шляхетських господарств це не призвело, лише до часткового зменшення числа чиншової шляхти в ключі. Завадили реалізації цього плану, очевидно, брак підданих та їхні часті втечі, що змушувало адміністрацію наповно осаджувати чиншову шляхту⁴⁸.

Причиною заміни, напевно, було прагнення власників маєтку збільшити прибутки з нього. Оскільки чиншова шляхта мала усталену грошову повинність — чинш, то значне збільшення загальних прибутків могло відбутися лише шляхом заміщення чиншових шляхтичів панщинними підданими. Зрештою, власне за рахунок збільшення числа підданих прибутки з Мінковецького ключа поступово зростали (наскільки це вдається простежити на матеріалах інвентарних описів)⁴⁹. І хоч

* Так, в інвентарному описі 1754 р. тут згадуються п'ять підданих, котрі сиділи на ґрунтах і халупах, що раніше належали шляхтичам: Михайло на — Чеховського з 1 конем тягла (на нього накладалися такі річні повинності: 1 день панщини на тиждень по 7 гр., 1 курка, 5 яєць, 1 моток двірської пряжі „urzęsc“ по 3 гр.), Іван Ткач — на Залеського (1 курка, 5 яєць, 1 моток пряжі, 4 зл. чиншу), Семен Ткач — на Відавського (1 курка, 5 яєць, 1 моток пряжі, 4 зл. чиншу), Іван Швець — на Мошинського (1 курка, 5 яєць, 1 моток пряжі, 6 зл. чиншу), Василь Пікула — на Відавського з 1 конем тягла (1 день панщини на тиждень по 7 гр., 1 курка, 5 яєць, 1 моток пряжі). В інвентарному описі 1755 р. число таких підданих збільшується ще на 10: до агаданих долучаються Михайло — на Хажевського з 2 волами тягла (2 дні літньої парової панщини на тиждень 28 тижнів по 7 гр., 1 день зимової парової панщини на тиждень 24 тижнів по 7 гр., 1 курка, 5 яєць, 1 моток пряжі), Грицько — на Гачковського (1 день пішої панщини на тиждень по 6 гр., 1 курка, 5 яєць, 1 моток пряжі по 3 гр.), Василь — на Бузинського з 1 конем тягла (1 день панщини на тиждень по 7 гр., 1 курка, 5 яєць, 1 моток пряжі), Стах — на Ядамовичовій з 1 конем тягла (1 день панщини на тиждень по 7 гр., 1 курка, 5 яєць, 1 моток пряжі), Гнат — на Рудницького з 1 конем тягла (1 день панщини на тиждень по 7 гр., 1 курка, 5 яєць, 1 моток пряжі), Сенько — на Кобилецького з 1 конем тягла (1 день панщини на тиждень по 7 гр., 1 курка, 5 яєць, 1 моток пряжі), Шимко — на Залеського з 1 конем тягла (1 день панщини на тиждень по 7 гр., 1 курка, 5 яєць, 1 моток пряжі), Яцько — на Берського з 1 конем тягла (1 день панщини на тиждень по 7 гр., 1 курка, 5 яєць, 1 моток пряжі), Василь Швець — на Білинського (1 курка, 5 яєць, 1 моток пряжі, 4 зл. чиншу), Іван — на Тотовіровій з 1 конем тягла (1 день панщини на тиждень по 7 гр., 1 курка, 5 яєць, 1 моток пряжі).

** В інвентарному описі 1755 р. згадуються п'ять підданих, котрі сиділи на ґрунтах і халупах, що раніше належали шляхтичам: Ясько Мазур — на Зелинського (1 день пішої панщини на тиждень по 6 гр., 1 курка, 5 яєць, 1 моток пряжі по 3 гр.), Івась Бенднарчук — на Лопушанського (1 день пішої панщини на тиждень по 6 гр., 1 курка, 5 яєць, 1 моток пряжі по 3 гр.), Івась син Пилипів — на Анджея Білинського з 1 конем тягла (1 день панщини на тиждень по 7 гр., 1 курка, 5 яєць, 1 моток пряжі по 3 гр.), Павло, зять Мазурів — на Білинського (1 день пішої панщини на тиждень по 6 гр., 1 курка, 5 яєць, 1 моток пряжі по 3 гр.), Павло Овчар — на Лепецького (1 день пішої панщини на тиждень по 6 гр., 1 курка, 5 яєць, 1 моток пряжі по 3 гр.), Василь Кучерявий — на Жепецького (1 день пішої панщини на тиждень по 6 гр., 1 курка, 5 яєць, 1 моток пряжі по 3 гр.), Василь — на Лопушанського (1 день пішої панщини на тиждень по 6 гр., 1 курка, 5 яєць, 1 моток пряжі по 3 гр.).

⁴⁸ Наприклад, у 1757 р. у переліку підданих (5 осіб), які були внесені в інвентар, але встигли втекти до моменту передачі ключа в посесію, записано, що „Іван Чабан з Антонівки з усім пішов, але на тій же халупі Ільницький шляхтич осів“. Іван Чабан, котрий перед тим зайняв халупу Кобилецького, згідно з інвентарем, мав сплачувати 4 зл. чиншу (ЦДІА України у Львові, ф. 181, оп. 2, спр. 821, арк. 62, 64).

⁴⁹ Згідно з інвентарними описами 1750-х років, загальна сума прибутків з Мінковецького ключа (волости) становила: у 1751 р.— 8167 зл. 3 гр. (у тому числі 6000 зл. від оренди

частка чиншу, який стягували зі шляхетських господарств, у загальному прибутку з ключа виглядала незначною, проте вона, попри поступове її зменшення, усе-таки була помітною у прибутках з окремих сіл маєтності (див. Табл. 18).

Таблиця 18

Співвідношення загального прибутку і чиншу з шляхти у селах Мінковецького ключа в 1769—1774 рр.

Роки	Городище			Крушківці			Антонівка		
	Прибуток з села (у зл., гр.)								
	Загальний	у тому числі		Загальний	у тому числі		Загальний	у тому числі	
		від оренди корчми	чинш від шляхти		від оренди корчми	чинш від шляхти		від оренди корчми	чинш від шляхти
1769	1972, 25 ² / ₃	1214, 12	67	3340, 29 ² / ₃	1821, 18	250	2613, 22 ² / ₃	1315, 18	467
1770	1715, 19	1012	37	2933, 9	1518	102	1866, 15 ¹ / ₃	1012	235
1771	525, 4 ¹ / ₃	—	27	1203, ¹ / ₃	—	96	751, 8	—	235
1772	512, 15	—	54	1028, 4 ¹ / ₃	—	119	735, 3 ² / ₃	—	225
1773	504, 15	—	72	1061, 8 ¹ / ₃	—	132	733, 18	—	223
1774	504, 24	—	72	1099, 24	—	132	935, 15	—	250

Село Росоше. Згідно з інвентарним описом цього села від 12 травня 1736 р., чиншової шляхти тут не було: поселення складалося лише з 47 господарств підданих⁵⁰. Чиншова шляхта вперше з'явилася у селі в 1743 р., коли тут поселилися як слободяни шляхтичі пан Ян Островський і пан Ломовський⁵¹.

корчми) (ЦДІА України у Львові, ф. 181, оп. 2, спр. 821, арк. 15); у 1752 р.— 9209 зл. 29 гр. (у тому числі 6500 зл. від оренди корчми) (Там само.— Арк. 20 зв., 25 зв.); 1753 р.— 8673 зл. 9 гр. (у тому числі 6500 зл. від оренди корчми) (Там само.— Арк. 30 зв.); 1754 р.— 9068 зл. 6 гр. (у тому числі 6872 зл. від оренди корчми) (Там само.— Арк. 39); 1755 р.— 9390 зл. 12 гр. (у тому числі 7200 зл. від оренди корчми) (Там само.— Арк. 46); 1756 р.— 9396 зл. 10 гр. (у тому числі 7250 зл. від оренди корчми) (Там само.— Арк. 54); 1757 р.— 9586 зл. 22 гр. (у тому числі 7600 зл. від оренди корчми) (Там само.— Арк. 63—63 зв.); 1758 р.— 9695 зл. 25 гр. (у тому числі 7600 зл. від оренди корчми) (Там само.— Арк. 70 зв.—71); 1759 р.— 9625 зл. 24 гр. (у тому числі 7600 зл. від оренди корчми) (Там само.— Арк. 77 зв.—78). У другій половині 1760-х років прибуток з ключа уже був майже вдвічі більшим. Згідно з інвентарним описом, у 1766 р. маєток мав приносити 13858 зл. 27 гр. готівкою + 3229 зл. 28 гр. in specie (разом 17156 зл. 25 гр., у тому числі 12300 зл. корчемної оренди) (Там само.— Спр. 865, арк. 418); у 1767 р.— 13451 зл. 24 гр. готівкою + 3309 зл. 29 ¹/₂ гр. in specie (разом, за нашим підрахунком, 16761 зл. 23 ¹/₂ гр., у тому числі 12000 зл. корчемної оренди) (Там само.— Арк. 457); 1768 р.— 13673 зл. 20 гр. готівкою + 3445 зл. 12 ¹/₂ гр. in specie (разом 17110 зл. 2 гр., у тому числі 10850 зл. від оренди корчми) (Там само.— Спр. 821, арк. 108; спр. 865, арк. 533).

⁵⁰ Там само.— Спр. 934, арк. 1—6 зв.

⁵¹ Згідно з інвентарним описом, укладеним 4 жовтня 1742 р., у Росоші було 65 господарств (31 підданий, 25 слободян, 3 новоженців, 6 осіб, які були „вільні на службі двірській“) (Там само.— Спр. 825, арк. 5 зв.—7 зв.). Наступного року тут так само було 65 господарств (36 підданих, 22 слободяни, 5 осіб, „вільних на службі двірській“, 2 шляхтичів-слободян) (інвентарний опис від 8 жовтня 1743 р.; Там само.— Спр. 825, арк. 14—15).

У 1746 р. у цьому селі уже мешкало 17 шляхтичів. Після зменшення числа шляхти наприкінці 1740-х років її кількість і особовий/родинний склад упродовж наступних років залишалися загалом стабільними (див. Табл. 19). Очевидно, адміністрація маєтку свідомо утримувала число шляхетських господарств у межах десяти. Число шляхтичів залишалося незмінним — 6—7 осіб — і в 1750-х роках, коли в селі відбувалося активне осадження нових підданих на слободі терміном на три роки. Наприклад, у 1755 р. тут було 40 слободян, які осіли в 1753—1755 рр., у 1757 рр.— 29 (осіли в 1754—1756 рр.).

Таблиця 19

Співвідношення кількості господарств підданих і шляхти в селі Росоше у 1746—1776 рр.

Роки	Господарства	
	підданих (+слободян)	шляхти
1746	71	17
1747	72	16
1748	64	16
1749	55	10
1750	56	9
1751	56	10
1752	55	9 + халупа
1753	?	?
1754	67 (+32)	7
1755	71 (+40)	6
1756	65 (+54)	7
1757	89 (+29)	7
1758	99 (+35)	7
1759	115 (+10)	7
1760	126	7
1761	126	6 + халупа
1762	127	6
1763	133	6
1764	136	5
1765	148	9
1766	143	6 + dworzysko
1767	136 (137)	7
1768	133	6
1769	132	6
1770	123	6
1771	122	6
1772	129	6
1773	126	6
1774	122	8
1775	123	9
1776	116	10

Частка чиншу, який сплачувала шляхта в Росоші, у загальному прибутку з цього маєтку була незначною: у 1767 і 1768 рр. він становив відповідно 72 і 63 зл., тоді як загалом прибуток перевищував 7 тисяч злотих⁵². Зрештою, розміри земельних наділів, якими користувалися шляхтичі, так само були незначними: у 1756 р. господарства 65 підданих охоплювали 41 ½ шнура, 54 слободян — 30 ½ шнура, 7 шляхтичів — 5 ¾ шнура⁵³.

У 1746—1767 рр. чиншова шляхта була вписана у кінці інвентарних описів, окремо від підданих: у 1754 р. вона окреслена як „szlachta czynszowi“, у 1755 р.— як „szlachta na czynszu“. Згідно з інвентарними описами села за 1746—1776 рр.⁵⁴, тут мешкали:

- Витвицький (у 1746—1747 рр. з Вільчинською, вдовою) в 1746—1748 рр. (1746 р.— 16 зл., 1747 р.— 18 зл.);
 Витвицький Ян у 1771 р. (18 зл. [1 ш.]);
 Витковський у 1746—1748 рр. (1746 р.— 16 зл., 1747 р.— 18 зл.);
 Витковський (фігурує як „старий“) у 1749—1752, 1754—1758 рр. (1749—1750 рр.— 1 ш., 1751—1752, 1754—1758 рр.— 18 зл. [1751, 1755 рр.— 1 ш., 2 коней; 1756—1758 рр.— 1 ш.]);
 Витковський Антоній у 1759—1770 рр. (18 зл. [1 ш.]);
 Витковський Антоній у 1774—1776 рр. (1774—1775 рр.— 9 зл. [½ ш.], 1776 р.— ½ ш.);
 Витковський Йосиф у 1746—1752, 1754—1765 рр. (у 1746—1747 рр. „do dozogi zapustow“; 1749 р.— ½ ш., 1751—1752, 1754—1755, 1757—1764 рр.— 6 зл. [1757 р.— ¼ ш.], 1756 р.— 9 зл. [¼ ш.], 1765 рр.— 9 зл. [½ ш.]);
 Витковський Ян у 1772—1776 рр. (1772—1775 рр.— 18 зл. [1 ш.], 1776 р.— 1 ш.);

⁵² Згідно з інвентарними описами, загальний прибуток з Росоша і тамтешнього фільварку становив: у 1767 р.— 7616 зл. 2 гр. (готівкою 3958 зл. 15 гр. (у тому числі корчемна оренда 3600 зл.) + ін спрєсіє 3657 зл. 17 гр.), у 1768 р.— 7186 зл. 24 гр. (готівкою 3687 зл. (у тому числі корчемна оренда 3300 зл.) + повинностями (ін спрєсіє) 3499 зл. 24 гр.) (ЦДІА України у Львові, ф. 181, оп. 2, спр. 865, арк. 458—462, 543—547).

⁵³ Загальні підрахунки числа шнурів на підставі таблиці в інвентарному описі. Див.: Там само.— Спр. 936, арк. 4.

⁵⁴ Інвентарні описи Росоша і тамтешнього фільварку 1746 р. (Там само.— Спр. 935, арк. 1—3 зв.), 13 травня 1747 р. (Там само.— Арк. 4—7), 14 травня 1748 р. (Там само.— Арк. 8—10 зв.), 18 липня 1749 р. (Там само.— Арк. 11—13 зв.), 9 липня 1750 р. (Там само.— Арк. 14—17), 2 травня 1751 р. (Там само.— Арк. 18—20 зв.), 10 червня 1752 р. (Там само.— Арк. 21—24 зв.), 27 липня 1754 р. (Там само.— Спр. 864, арк. 41—44 зв.), 1 березня 1755 р. (Там само.— Арк. 95—99 зв.), 1756 р. (Там само.— Спр. 936, арк. 1—4 зв.), 1757 р. (Там само.— Спр. 864, арк. 223—227 зв.), 1758 р. (Там само.— Арк. 303—307; спр. 937, арк. 1—4 зв.), 28 квітня 1759 р. (Там само.— Спр. 864, арк. 344—347 зв.), 27 лютого 1760 р. (Там само.— Спр. 865, арк. 46—50; спр. 931, арк. 6—10), 18 лютого 1761 р. (Там само.— Спр. 865, арк. 96—100; спр. 931, арк. 1—5), [11 березня] 1762 р. (Там само.— Спр. 865, арк. 161—165), 24 березня 1763 р. (Там само.— Арк. 235—239), 9 березня 1764 р. (Там само.— Арк. 274—277), 18 квітня 1765 р. (Там само.— Арк. 338—342; спр. 938, арк. 1—3 зв. [бракує середньої частини опису]), 24 березня 1766 р. (Там само.— Спр. 865, арк. 338—342; спр. 939, арк. 1—6), 28 лютого 1767 р. (Там само.— Спр. 865, арк. 427—431; спр. 940, арк. 1—5), 28 березня 1768 р. (Там само.— Спр. 865, арк. 543—547), 23 березня 1769 р. (Там само.— Спр. 803, арк. 12—16), 26 березня 1770 р. (Там само.— Арк. 97—91), 10 квітня 1771 р. (Там само.— Арк. 144—148), 31 березня 1772 р. (Там само.— Арк. 184—188), 2 березня 1773 р. (Там само.— Арк. 224—228), 1774 р. (Там само.— Арк. 309—313), 12 квітня 1775 р. (Там само.— Арк. 364—370), 9 квітня 1776 р. (Там само.— Арк. 434—440). Бракує інвентарного опису села Росоше за 1753 р.

- Гороховський (Гроховський) у 1765—1776 рр. (1765—1769 рр.— 9 зл. [½ ш.], 1770—1775 рр.— 18 зл. [1 ш.], 1776 р.— 1 ш.);
- Гороховський Кшиштоф у 1774—1776 рр. (1774—1775 рр.— 9 зл. [½ ш.], 1776 р.— ½ ш.);
- Забницький у 1746 р (10 зл.);
- Камінський у 1751—1752 рр. (на полі Сорочинського; 1751 р.— 12 зл. [½ ш., 1 кінь], 1752 р.— 18 зл.);
- Крентовський (у 1749 р. фігурує як „старий“) у 1746—1752 рр. (прийшов у 1746 р.; 1747, 1751—1752 рр.— 18 зл. [1751 р.— 1 ш., 2 коні], 1749—1750 рр.— 1 ш.);
- Крентовський (син) у 1749—1752 рр. (1749—1750 рр.— ½ ш., 1751—1752 рр.— 12 зл. [1751 р.— ½ ш.]);
- Крентовський у 1754—1775 рр. (1754—1756 рр.— 12 зл. [1755 р.— ½ ш., 1 кінь; 1756 р.— ½ ш.], 1757—1758 рр.— 18 зл. [1 ш.], 1759—1775 рр.— 9 зл. [½ ш.]);
- Крентовський Стефан у 1776 р.— 1 ш. (як лісничий не платив чиншу);
- Кульчицький у 1746—1752, 1754—1760 рр. (у 1746 р. зазначено, що тільки рік як прибув, але зайняв готову халупу; 1746 р.— 10 зл., 1747, 1751—1752, 1754—1760 рр.— 18 зл. [1751, 1755 рр.— 1 ш., 2 коні; 1756—1760 рр.— 1 ш.], 1749—1750 рр.— 1 ш.; у 1761 р. його халупа пустувала);
- Малецький у 1747—1748 рр. (1747 р.— 12 зл.);
- Манісевич Теодор у 1776 р. (½ ш.);
- Манковський у 1749—1751 рр. (1749—1750 рр.— ½ ш., 1751 р.— 12 зл. [½ ш., 1 кінь]; у 1752 р. його халупа пустувала);
- Молодецький у 1746 р. (10 зл.);
- Небельський (Небильський) Андрушко в 1751—1752 рр. (12 зл. [1751 р.— ½ ш., 1 кінь]);
- Небельський Кшиштоф у 1754—1755 рр. (12 зл. [1755 р.— ½ ш., 1 кінь]);
- Небельський (Небильський) у 1756—1769 рр. (1756 рр.— 12 зл. [½ ш.], 1758—1769 рр.— 18 зл. [1 ш.]);
- Небильський у 1776 р. (½ ш.);
- Недзвецький у 1747—1748 рр. (1747 р.— 10 зл.);
- Орлинська (по 1763 р. фігурує як вдова) в 1759—1767 рр. (1762—1763 рр.— ½ ш., 1765—1767 рр.— 9 зл. [½ ш.]);
- Орлинський у 1756—1758 рр.⁵⁵ (у 1756 р. зазначено, що осів у попередньому році і був „w котопут“, тобто ще не побудував власної халупи; 1756—1757 рр.— ½ ш.);
- Островський* у 1746—1752, 1754—1776 рр. (у 1752, 1754—1775 рр. як лісничий не платив чиншу; 1746 р.— 16 зл., 1747 р.— 18 зл., 1749—1750, 1761—1776 рр.— 1 ш., 1751 р.— 12 зл. [½ ш., 1 кінь], 1755 р.— ½ ш., 1 кінь, 1756 р.— 2 ш. [сидів на шмурі „lesniczego“, 2 коні, 1760 р.— 1 ш., 2 коні];
- Островський Ян (син лісничого) в 1765 р. (9 зл. [½ ш.]; у 1766 р. його „dworzysko“ і поле [½ ш.] вже пустували);

⁵⁵ Шляхтич Орлинський фігурує тільки в одному з екземплярів інвентарного опису села Росоше за 1758 р.: ЦДІА України у Львові, ф. 181, оп. 2, спр. 864, арк. 303—307.

* У 1756—1763 рр. записаний в інвентарних описах серед підданих.

- Пйонтковський (Пйонткоський) у 1746—1749 рр. (у 1746 р. зазначено, що „lub rok dopiero zasztzy, ale ze do gotowey wszedł chatury“; 1746 р.— 10 зл., 1747 р.— 18 зл., 1749 р.— 1 ш.);
- Подвисоцький у 1770—1776 рр. (у 1772—1773 рр. разом із Вітковським; 1770, 1772—1773 рр.— 18 зл. [1 ш.], 1771, 1774, 1775 рр.— 9 зл. [½ ш.], 1776 р.— ½ ш.);
- Раціборський у 1746—1748 рр. (1746 р.— 16 зл., 1747 р.— 18 зл.);
- Рихлицький (у 1746—1748 рр. Вавжинець) у 1746—1752, 1754 рр. (1746 р.— 10 зл., 1747 р.— 12 зл., 1749 р.— ½ ш., 1751—1752, 1754 рр.— 6 зл.);
- Рихлицький (зять Крентовського) в 1746—1748 рр. (прийшов у 1746 р.; 1747 р.— 12 зл.);
- Савицький у 1746—1748 рр. (1746—1747 рр.— 12 зл.);
- Сорочинський (Срочинський) у 1747—1748, 1750 рр. (1750 р.— ½ ш.);
- Тишковський у 1746 р. (10 зл.);
- Хойнацький у 1765, 1768—1776 рр. (9 зл. [½ ш.]; у 1776 р. записаний як „піший“);
- Чермінська в 1746—1749 рр. (1747 р.— 12 зл., 1749 р.— ½ ш.);
- Щигельський у 1746—1748 рр. (у 1746 р. зазначено, що прийшов попереднього року; 1747 р.— 12 зл.);
- Якубовський у 1746 р. (16 зл.).

У маєтках Жевуських, розташованих на півдні Волинського воєводства, чиншової шляхти було небагато. Головним волинським маєтком Жевуських був Колоденський ключ, до складу якого входили села Колодне, Вітківці, Онишківці і Нетреби. Колодне, найбільше за кількістю мешканців поселення, поділялося на три частини — Вільховець, Соколяни і Селище. Вільховець охоплював понад половину села, тут були різні категорії селян: панщинні, чиншові, „до оренди“, мельники, огородники, козаки, причому деякі з останніх несли грошові або службові повинності, подібні до тих, які мала виконувати чиншова шляхта⁵⁶. Власне на цій частині Колодна найчастіше трапляються шляхтичі (зокрема, у 1754—1755 рр. записані серед огородних чиншовиків, у 1756—1757 рр.— серед козаків). Згідно з інвентарними описами Колоденського ключа за 1754—1776 рр.⁵⁷, тут мешкала шляхта:

⁵⁶ Наприклад, у 1767 р. в Колоденському ключі на двірських услугах перебувало 12 козаків, які мали в користуванні 18 шнурів полів і за них жодних повинностей не несли (ІЦІА України у Львові, ф. 181, оп. 2, спр. 939, арк. 6). Показовою є також ситуація з колоденським мешканцем, нешляхтичем Матіашем Луковецьким, котрий у 1765—1769 рр. тримав півшнура поля і, не будучи зобов'язаним до жодних інших повинностей, сплачував з нього 15 зл. чиншу, хоч у попередні роки мав низку характерних для підданого повинностей.

⁵⁷ Інвентарні описи Колоденського фільварку з Вітківцями, Онишківцями і Нетребами від 26 серпня 1754 р. (Там само.— Спр. 864, арк. 45—53 зв.), 28 травня 1755 р. (Там само.— Арк. 100—111), 2 червня 1756 р. (Там само.— Арк. 152—162 зв.), 8 червня 1757 р. (Там само.— Арк. 228—237 зв.), 18 травня 1758 р. (Там само.— Арк. 276—286), 31 травня 1759 р. (Там само.— Арк. 348—358), 24 березня 1760 р. (Там само.— Спр. 865, арк. 51—61), 12 квітня 1761 р. (Там само.— Арк. 112—122), 28 квітня 1762 р. (Там само.— Арк. 173—183), 6 квітня 1763 р. (Там само.— Арк. 240—250), 29 березня 1764 р. (Там само.— Арк. 304—314), 29 квітня 1765 р. (Там само.— Арк. 357—367), 18 травня 1766 р. (Там

- Бернацька в 1754—1755 рр. (1754 р.— 1 ш.);
 Бориславська в 1754 р. (1 ш.);
 Бориславський у 1755 р. (1 ш.);
 Гусарська (вдова) в 1769—1771 рр. (6 зл.);
 Гусарський у 1767—1768 рр. (у 1767 р. разом з Петриковським; 1768 р.— 6 зл.);
 Гурський у 1754—1755 рр. (у 1754 р.— ½ ш., перебував „на usługі“);
 Літинський у 1756 р. (перебував „на usługі“);
 Небельський (Небильський) у 1770—1772 рр. (1771 р.— 8 зл., 1772 р.— 33 зл. 10 гр. [½ ш.]);
 Петриковський у 1757—1758, 1760—1767 рр.⁵⁸ (у 1759 р. не згадується, очевидно, помилково; у 1758, 1760—1765 рр. перебував „на usługі“, чиншу не платив; у 1767 р. спільно з Гусарським; 1760, 1762—1766 рр.— ½ ш., 1767 р.— 33 зл. 10 гр. [½ ш.]);
 Петриковський у 1772—1776 рр. (у 1775 р. належав „до двірських услуг“, чиншу не платив; 1772, 1776 рр.— 8 зл., 1773—1774 рр.— 6 зл.);
 Сабадовський у 1756—1758, 1760—1771 рр. (у 1759 р. не згадується, очевидно, помилково; у 1756—1757 рр. був лісничим, у 1761—1771 рр. перебував „на usługі“ [у 1765—1766, 1771 рр. записаний як „заслужений“], чиншу не платив; 1760, 1762—1763, 1766—1771 рр.— ½ ш.);
 Савицький у 1775 р. (6 зл.);
 Соболевський у 1765—1776 рр. (у 1772 р. спільно з Сабадовською; 1765—1771, 1773 рр.— 8 зл., 1772, 1774—1776 рр.— 33 зл. 10 гр. ½ ш.);
 Сосновський у 1772—1774 рр. (1772—1773 рр.— 33 зл. 10 гр. [½ ш.], 1774 р.— 12 зл.);
 Стжелецький (у 1776 р. Станіслав) у 1760—1776 рр. (у 1760—1775 рр. лісничий, чиншу не платив; 1761 р.— 1 ш., 1762 р.— ½ ш., 1763, 1766—1775 рр.— 1 ½ ш., 1776 рр.— 100 зл. [1 ½ ш.]).

На частині села Селище шляхетських господарств упродовж тривалого часу не було. Лише у 1764 р. оселився (і мешкав по 1772 р.) шляхтич Матій Краєвський, який мав тут півшнура поля і був зобов'язаний до сплати 32 зл. 10 гр. чиншу (з 1767 р.— 33 зл. 10 гр.)*. У 1773—1776 рр. на його господарстві сидів Антоній Краєвський (очевидно, син попереднього), який також мав півшнура поля (у 1773 р.— 4 коней, у 1775 р.— 3 коней тягла) і сплачував 33 зл. 10 гр. чиншу (у 1776 р.— 33 зл.).

Подібна ситуація створилася і на частині села Соколяни, де в певні періоди мешкав один шляхтич. Тут так само до 1760-х років не було шляхетських господарств. Першим тут з'являється шляхтич Надоль-

само.— Арк. 432—442), 18 травня 1767 р. (Там само.— Арк. 496—506), 18 квітня 1768 р. (Там само.— Арк. 568—578), 20 квітня 1769 р. (Там само.— Спр. 803, арк. 38—48), 20 квітня 1770 р. (Там само.— Арк. 92—102), 26 квітня 1771 р. (Там само.— Арк. 149—158), 27 квітня 1772 р. (Там само.— Арк. 203—212), 2 березня 1773 р. (Там само.— Арк. 264—279), 24 квітня 1774 р. (Там само.— Арк. 328—344), 24 червня 1775 р. (Там само.— Арк. 385—405), 1776 р. (Там само.— Арк. 489—502).

⁵⁸ Петриковський з 15 липня 1767 р. став фільварковим писарем (ЦДІА України у Львові, ф. 181, оп. 2, спр. 865, арк. 505 зв.—506).

* Для порівняння: підданий Василь Глинчук, який мав господарство на частині Седисько, у 1766—1768 рр. повинен був сплачувати 100 зл. чиншу за півтора шнура поля.

ський, який згадується в інвентарному описі 1760 р. У 1762—1766 рр. у Соколянах мешкав шляхтич Куровський (Каровський), який мав у користуванні шнур поля і перебував „на usługі“ („до usług“), а в 1776 р. — шляхтич Валавський (як лісничий чиншу не платив).

В **Онишківцях** у вказаний період епізодично мешкали окремі шляхтичі: у 1754—1755 рр. — Млотковський (перебував „на usługі“), у 1757—1761 рр. — Ороховський (у 1759 р. записаний як Островський, у 1757—1759 рр. перебував „на usługі“, у 1761 р. мав півшнур поля). Також в інвентарних описах за 1764—1770 рр. згадується „дворек по йп. Оборським“ (можливо, йдеться про якогось шляхтича з маєткової адміністрації).

В інших поселеннях Колоденського ключа — **Вітківцях і Нетребях** — шляхта в 1754—1776 рр. не осаджувалася, незважаючи на незначну кількість підданських господарств у них (див. Табл. 20).

Подібною ситуація з осадженням чиншової шляхти була і в інших волинських маєтках Жевуських — селах Болезуби і Ряснівка. Згідно з інвентарними описами цих двох фільварків за 1754—1776 рр.⁵⁹, шляхта оселялася у них епізодично і в мінімальній кількості (див. Табл. 20).

У **Ряснівці** мали господарства в 1754—1755 рр. вдова Юрковська (у 1757 і 1758 рр. її халупа була вільною, підлягала сплаті відповідно 8 і 12 зл. чиншу) та в 1754—1775 рр. Антоній Трембецький (у 1754—1755 рр. записаний як Антошко, у 1759 р. — як Антоній). Останній у 1756 р. повинен був платити 18 зл., а в інші роки не підлягав сплаті чиншу, оскільки виконував функції лісничого в 1754—1755, 1757—1769 рр. і гуменного в 1770—1775 рр. (у 1772—1775 рр. тримав півчверти поля і мав два тягла).

⁵⁹ Відомі інвентарні описи Рясновецького фільварку від 12 травня 1754 р. (ЦДІА України у Львові, ф. 181, оп. 2, спр. 864, арк. 54—57 зв.), 3 червня 1755 р. (Там само.— Арк. 116—120), 24 квітня 1756 р. (Там само.— Арк. 163—167), 3 липня 1757 р. (Там само.— Арк. 242—245), 28 квітня 1758 р. (Там само.— Арк. 292—295 зв.), 22 липня 1759 р. (Там само.— Арк. 359—362), 16 березня 1760 р. (Там само.— Спр. 865, арк. 66—70), 4 червня 1761 р. (Там само.— Арк. 123—126), 14 квітня 1762 р. (Там само.— Арк. 184—187), 8 квітня 1763 р. (Там само.— Арк. 251—254), 30 березня 1764 р. (Там само.— Арк. 315—318), 20 травня 1765 р. (Там само.— Арк. 368—370), 26 травня 1766 р. (Там само.— Арк. 447—450), 30 травня 1767 р. (Там само.— Арк. 511—514), 19 квітня 1768 р. (Там само.— Арк. 579—582), 20 квітня 1769 р. (Там само.— Спр. 803, арк. 53—56), 24 квітня 1770 р. (Там само.— Арк. 107—110), 6 травня 1771 р. (Там само.— Арк. 163—166), червня 1773 р. (Там само.— Арк. 287—290), 28 травня 1774 р. (Там само.— Арк. 350—353), червня 1775 р. (Там само.— Арк. 413—418); інвентарні описи Болезубського фільварка (село Болезуби) від 6 червня 1755 р. (Там само.— Спр. 864, арк. 112—115 зв.), 27 травня 1756 р. (Там само.— Арк. 169—172 зв.), 27 червня 1757 р. (Там само.— Арк. 238—241), 10 червня 1758 р. (Там само.— Арк. 287—291), 14 квітня 1759 р. (Там само.— Арк. 363—366), 1760 р. (Там само.— Спр. 865, арк. 62—65 зв.), 12 червня 1761 р. (Там само.— Арк. 127—130), 1762 р. (Там само.— Арк. 188—191), 12 квітня 1763 р. (Там само.— Арк. 255—258), 31 березня 1764 р. (Там само.— Арк. 319—322), 22 травня 1765 р. (Там само.— Арк. 371—374), 24 травня 1766 р. (Там само.— Арк. 443—446), 24 травня 1767 р. (Там само.— Арк. 507—510), 24 квітня 1768 р. (Там само.— Арк. 583—586), 20 квітня 1769 р. (Там само.— Спр. 803, арк. 49—52), 24 квітня 1770 р. (Там само.— Арк. 103—106), 30 квітня 1771 р. (Там само.— Арк. 159—162), з червня 1773 р. (Там само.— Арк. 282—285), 24 травня 1774 р. (Там само.— Арк. 346—349), з червня 1775 р. (Там само.— Арк. 407—412), 15 березня 1776 р. (Там само.— Арк. 472—476). Також відомий спільний інвентар обох сіл з червня 1772 р. (Там само.— Арк. 214—221). Бракує інвентарних описів села Ряснівка за 1776 р. і села Болезуби за 1754 р.

Кількість господарств підданих і шляхти у волинських маєтках Жевуських у 1754—1776 рр.

Роки	Колодно						Вітківці	Нетреба	Овишківці	Болезуби	Ряснівка					
	частина Вільховець		частина Соколяни		частина Селище											
	підданих	шляхти	підданих	шляхти	підданих	шляхти										
	господарства															
	підданих	шляхти	підданих	шляхти	підданих	шляхти	підданих	шляхти	підданих	шляхти	підданих	шляхти	підданих	шляхти	підданих	шляхти
1754	118 + 4 мельники	3	45	—	61	—	28	—	17	—	24	1	?	?	61	2
1755	118 + 4 мельники	3	48	—	59	—	28	—	17	—	24	1	53	—	61	2
1756	112 + 4 мельники	2	47	—	59	—	29	—	17	—	24	—	52	1	62	1
1757	114 + 4 мельники	2	44	—	58	—	28	—	17	—	24	1	51	халупа	58	1 + халупа
1758	120 + 4 мельники	2	43	—	60	—	29	—	17	—	25	1	50	—	60	1 + халупа
1759	119 + 4 мельники	—	45	—	58	—	29	—	17	—	25	1	50	—	57	1
1760	119	3	46	1	62	—	31	—	19	—	24	1	53	—	58	1
1761	124	3	47	—	64	—	32	—	19	—	36	1	53	—	57	1
1762	123	3	49	1	67	—	31	—	20	—	40	—	54	—	55	1
1763	126	3	49	1	68	—	31	—	20	—	39	—	54	—	56	1
1764	127	3	51	1	66	1	30	—	21	—	39	дворек	55	—	58	1
1765	128	4	48	1	66	1	31	—	23	—	40	дворек	55	—	57	1
1766	132	4	46	1	63	1	32	—	23	—	40	дворек	55	—	57	1
1767	133	4	48	—	62	1	31	—	23	—	40	дворек	54	—	58	1
1768	134	4	50	—	62	1	31	—	23	—	40	дворек	54	—	60	1
1769	134	4	52	—	62	1	32	—	23	—	39	дворек	53	—	58	1
1770	136	5	59	—	64	1	33	—	23	—	39	дворек	52	—	58	1
1771	139	5	51	—	62	1	32	—	23	—	40	—	51	1	58	1
1772	136	5	50	—	63	1	32	—	23	—	41	—	47	1	60	1
1773	132	4	46	—	58	1	32	—	23	—	39	—	50	—	60	1
1774	134	4	48	—	58	1	32	—	23	—	38	—	49	—	59	1
1775	135	4	48	—	59	1	34	—	25	—	40	—	50	—	59	1
1776	136	3	51	1	60	1	33	—	24	—	41	—	50	—	?	?

У **Болезубах** у 1756 р. отримав господарство шляхтич Петриковський (записаний серед ґрунтових чиншовиків як „огородний“, мав сплачувати 4 зл. чиншу), але наступного року його халупа була вже вільною. У 1771—1772 рр. тут мешкав шляхтич Антоній Вітковський (мав сплатити відповідно 8 і 16 зл. чиншу).

Чиншова шляхта мешкала також в інших маєтках Подільського воєводства, що на короткий час потрапляли під контроль Жевуських, причому чисельність її була різною⁶⁰.

Підсумовуючи, підкреслимо, що чисельність чиншової шляхти була досить значною. Усього в подільських маєтках Жевуських (Лучинецький, Міньковецький, Михалпільський і Новокостянтинівський) ключі та село Росоше — разом 5 містечок і 29 сіл) упродовж 1740—1770-х рр. (для окремих маєтків цей хронологічний проміжок децю різниться) мешкало близько 700 шляхтичів з приблизно 350 родів (у середньому на один населений пункт припадало 20 шляхтичів-господарів).

Олексій ВИННИЧЕНКО

⁶⁰ Зокрема, згідно з інвентарними описами, у деяких поселеннях, незважаючи на наявність вільних земель, шляхти не було зовсім, як, наприклад, у селах **Підліски** й **Молодиче** у 1742 р. (при передачі у трирічну посесію буському чашникові Постепському): у першому нараховувалося 16 господарств підданих (9 осілих і 7 загородників) та 6 пустих чвертей і огродів, у другому — 68 господарств підданих (46 осілих і 12 загородників) та 17 пустих чвертей і огродів (загальна сума прибутків із сіл становила 4083 зл. 21 ½ гр., у тому числі 620 зл. від оренди корчми) (ЦДІА України у Львові, ф. 181, оп. 2, спр. 830, арк. 1—5 зв.). В інших населених пунктах мешкала незначна кількість шляхти: зокрема, у 1763 р. в селі **Хрінівка** мали господарства 61 підданий, 5 слободян і шляхтич Шидловський (мав 1 коня і сплачувати 12 зл. чиншу), у селі **Берлатки** — 32 піддані й шляхтичі Злобицький і Шутковський (по 2 коні, по 16 зл. чиншу), у селі **Степанки** — 73 піддані й шляхтичі Россадовський (2 воли, 1 кінь, 16 зл. чиншу), Куницький (2 воли, 16 зл. чиншу), Шашевський (1 кінь, 8 зл. чиншу), Крипський (1 кінь, 8 зл. чиншу), Вавжинець Новицький (2 воли, 18 зл. чиншу) і Камінський (як лісничий був вільний від сплати чиншу) (Там само.— Спр. 1276, арк. 5—7 зв.). Подібна ситуація була і в королівщинах: у 1744 р. у **Вільховецькому старостві** (давало 3993 зл. 18 гр. загального прибутку, у тому числі 2400 зл. від оренди корчми), де нараховувалося 66 господарств підданих (43 ½ ш.), 13 міщан, 7 власників затильних будинків, 7 крамарів, 22 пилипівці, у селі Ставчани (сплачували 376 зл. чиншу і відпрацьовували шарварки) було 5 господарств шляхти („szlachta szynsziaicy sieć“) — Стжелецький (16 зл.), Паустовський („будуватися буде, вільний на рік“), П'ясецька (24 зл.), Строцький (8 зл.), Соколовський (10 зл.) (Там само.— Спр. 2190, арк. 1—8). Через п'ять років (у 1749 р.) склад чиншової шляхти у Вільхівці змінився і вдвічі збільшився: Зуромський (сплачував 14 зл. чиншу на рік), Козицький (6 зл.), Корчинський (60 зл.), Матковський (24 зл.), Соколовський (16 зл.), Стжелецький (16 зл.), Строцький (не платив як дозорця), Казимир Фялковський (16 зл.), Ян Фялковський (16 зл.), Яворський (6 зл.) (Там само.— Спр. 796, арк. 32).